

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

MUUTUSED ESMAKORDSELT LAPSEOOTEL NAISTE MEEDIAKASUTUSES

Bakalaureusetöö

Anne Rebenits
Juhendaja: Andra Siibak, PhD

Tartu
2011

SISUKORD

SISUKORD.....	2
SISSEJUHATUS.....	5
I TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD	7
1.1. Eripärasused naiste meediakasutuses	7
1.1.1. Naisauditoorium naisteajakirjade tarbijatena	8
1.1.2. Naised tele-ja raadioprogrammide tarbijatena	9
1.1.3. Naised Interneti kasutajatena	10
1.1.3.1. Kaasatud internetipõhistes kogukondades	11
1.2. Lapseootus ja pereelu	13
1.2.1. Laste arv peres ja sünnitaja keskmine vanus.....	14
1.3. Lapseootuse ja pereeluga seotud meediamaastik Eestis	15
1.3.1. Lapseootel naistele suunatud eestikeelsete meediakanalite ülevaade	16
1.3.1.1. Trükimeedia	16
1.3.1.2. Audio-visuaalne meedia.....	18
1.3.1.3. Veebikeskkonnad	18
1.4. Varasemad uuringud lapseootel naiste ning emade meediakasutuse teemal	19
1.4.1. Uuringud seoses lapseootel naiste ja emade traditsioonilise meedia kasutamisega	19
1.4.2. Uuringud seoses lapseootel naiste ja emade Interneti kasutamisega	21
1.5. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	24
II MEETOD JA VALIM	26
2.1. Intervjuude meetod.....	26
2.3. Intervjuude valim	27
III TULEMUSED.....	29
3.1. Lapseootusega seonduvad üldised muutused.....	29
3.2. Esmakordselt emaks saavate naiste meediatarbimine	30

3.2.1.	Intervjueeritavate meediatarbimisharjumused enne rasedust.....	30
3.2.2.	Meediatarbimisele pühendatud aeg.....	32
3.2.3.	Enimhuvitavad teemad.....	33
3.2.4	Esmakordselt lapseootel naiste peamised traditsioonilised infoallikad	36
3.2.5.	Muud infoallikad.....	36
3.2.6.	Veebikeskkonnad infoallikatena	37
3.2.6.1.	Online-foorumite kasutamise praktikad	40
3.2.7.	Hinnangud esmakordselt lapseootel naistele suunatud infokanalitele	43
3.2.8.	Rahulolu rasedusega seotud informatsiooni kättesaadavusega.....	44
3.3.	Rasedatele suunatud informatsiooni usaldusvärsus.....	46
3.3.1.	Informatsiooni usaldusvärsuse hindamise kriteeriumid	46
3.3.2.	Hinnangud rasedatele suunatud informatsiooni usaldusvärsusele.....	47
IV	JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON	51
4.1.	Üldised rasedusega seotud muutused ja igapäevane meediakasutus	51
4.2.	Eripärasused meedia tarbimises raseduse ajal.....	51
4.3.	Hinnang lapseootel naistele suunatud meedia usaldusvärsusele	54
V	MEETODI SOBIVUS, KRIITIKA JA EDASISED UURINGUD	55
5.1.	Meetodi sobivus ja kriitika.....	55
5.2.	Uued uurimisiideed	56
KOKKUVÕTE	.....	58
SUMMARY	.....	60
KASUTATUD KIRJANDUS	.....	61
LISAD	.....	66
Lisa 1.	Semi-struktureeritud intervjuu küsitluskava.....	66
Lisa 2.	Informandi intervjuu N1(28)	69
Lisa 3.	Informandi intervjuu N2(23)	75
Lisa 4.	Informandi intervjuu N3(24)	82

Lisa 5. Informandi intervjuu N4(26)	89
Lisa 6. Informandi intervjuu N5(28)	96
Lisa 7. Informandi intervjuu N6(37)	105
Lisa 8. Informandi intervjuu N7(19)	118
Lisa 9. Informandi intervjuu N8(34)	126
Lisa 10. Informandi intervjuu N9(25)	133
Lisa 11. Informandi intervjuu N10(24)	146
Lisa 12. Informandi intervjuu N11(24)	153
Lisa 13. Informandi intervjuu N12(23)	158
Lisa 14. Veebikeskkondasid kaardistav uuring.....	164

SISSEJUHATUS

Palju on uuritud erinevate sihtgruppide meediatarbimisharjumusi ja erineva meediakasutuse põhjuseid, võimalusi ning eelistusi. Erinevusi meedia tarbimises on püütud uurida seostades leide uuritavate sotsiodemograafilise taustaga. Näiteks kas või Tartu Ülikooli uurimus „Mina. Maailm. Meedia.“, mille üldine eesmärk oli luua sotsioloogiline tervikpilt Eesti ühiskonnas toimunud sotsiaalsetest muutustest läbi spetsiifilise meediaühiskonna prisma (Lauristin&Vihalemm 2004: 23). Samas leidub ka selliseid sihtgrupe, kellele eriti tähelepanu pööratud ei ole. Üheks nendest võib pidada lapseootel naisi ning just nende meediakasutuse võimalike eripärade uurimisele antud seminaritöö keskendubki.

Töö eesmärgiks on välja selgitada, kas esmane rasedus mõjutab naiste meediatarbimise harjumusi ning kuidas võimalikud muutused meediakasutuses erinevate kanalite lõikes väljenduvad. Samuti püüab töö autor välja selgitada, kuidas hindavad esmakordselt lapseootel naised neile vajaliku informatsiooni (eelkõige raseduse, laste kasvatamise, jne) kättesaadavuse võimalusi ja pakutava meediasisu usaldusväärust. Hinnangute saamiseks on autor uurimusküsimustest lähtuvalt koostanud intervjuuküsimused. Intervjueeritud on ühteist esmakordselt lapseootel ning üht äsja sünnitanud naist. Intervjuude transkriptsioonid võib lugeja leida tööga kaasa olevalt CD-lt.

Põhjusi, miks antud sihtrühmale tähelepanu pöörata, on mitmeid. Arvestades sellega, et lapse elu algab juba emaüas, peaks tulevane ema pöörama tähelepanu kõigele muutuvale nii rasedust planeerides kui ka selle ajal. Tervise Arengu Instituudi avalike suhete nõuniku Maris Jakobsoni sõnul on rasedus naisele sobiv aeg elustiilis ja toitumises muudatusi teha (Adelbert 2010). Teades rasedate naiste meediaeelistusi ja lemmikkanaleid, muutuks tõhusamaks näiteks teavitustöö tegemine. Ka aitaks antud sihtgrupi uurimine kaasa rasedatele naistele suunatud meediaväljaannete ja –kanalite tööle, sest see aitab paremini mõista, mida lapseootel naised vajalikuks ning informatiivseks peavad ning mida mitte. Teiseks, kuna ema ja järeltulija vaheline suhtlemine toimub raseduse ajal ning vahetult peale lapse sündi mitteverbaalselt, peab omavahel kommunikeerimiseks leidma teisi alternatiive. Sel puhul on emale suurel hulgal abiks meediast saadud informatsioon, mis aitab tal oma last paremini mõista ja temaga lävida.

Lapseootel naiste meediakasutuse eripärasid on mõningal määral uuritud näiteks Ameerika Ühendriikides, neist kõige lähedasema temaatikaga antud tööle on J. F. Moffatti magistritöö „Massimeedia mõju esmakordsetele emadele“ (Moffatt 1980). Eestis antud teemat

teadaolevalt varem uuritud ei ole. Seega võiks öelda, et käesoleva töö puhul on tegemist pilootuuringuga.

Uurimus jaguneb viieks põhiosaks. Esimene osa tutvustab töö teoreetilisi ja empiirilisi vaatenurki, rääkides lähemalt naisauditooriumi meediatarbimise eripärasustest, lapseootusest ja pereelust ning varasematest uurimustest, mis käsitlevad meediakasutuse harjumusi rasedate naiste ning emade seas. Teine osa keskendub töö valimi ja meetodi tutvustamisele. Kolmandas osas on võimalik tutvuda kvalitatiivse meetodi ehk semi-struktureeritud intervjuude tulemustega. Neljandas ehk diskussiooni osas toob autor välja peamised intervjuude tulemustest lähtuvad järeldused ja vastused põhilistele uurimusküsimustele ning võrdleb varasemate uurimuste tulemusi antud uurimuse omadega. Viies osa keskendub töö meetodi kritiseerimisele ning annab ideid edasisteks uurimusteks.

Tänan oma suurepärast juhendajat Andra Siibakut, kes teda uurimuse koostamisel igati aitas ja toetas. Samuti tänab autor Maio Vanikot, kellest oli suur abi vajaliku kirjanduse leidmisel. Erilised tänusõnad lähevad aga uurimuse autori poolt oma hiljuti sündinud pojale, kes aitas paika panna antud töö temaatika ning andis palju inspiratsiooni ja jõudu.

I TEOREETILISED JA EMPIIRILISED

LÄHTEKOHAD

Käesolevas peatükis keskendub töö autor naiste meediakasutuse eripärasuste tutvustamisele, annab ülevaate lapseootuse ja pereeluga seotud faktidest Eestis ning tutvustab töö eesmärki ja uurimisküsimusi.

1.1. Eripärasused naiste meediakasutuses

Et saada natukene üldisemat ülevaadet sellest, miks ja mille poolest naiste meediatarbimine eriline on, võib naiste meediatarbimise praktikaid võrrelda meeste omaga või segaauditooriumi (mehed ja naised koos) meediakasutusega.

Meediakasutamise diferentseerumist soo alusel tunnistatakse ammu. Spetsiifiliselt naisauditooriumile omaseks peetakse tihtipeale just naiste endi poolt toodetavaid meediatüüpe, näiteks naisteajakirju (Ferguson 1983 viidatud McQuail 2003: 356 kaudu) või armastusromaane. Samas kui meessoost auditooriumile toodetakse omakorda spetsiifilisi meediatüüpe- ja žanre (McQuail 2003: 356).

Miks aga on vaja luua erinevat sisu erinevatele sugupooltele? Arvatakse, et naiste topelt ja võib-olla isegi kolmekordsed kohustused kodus, tööl ja lastega seonduvalt jätavad neile tihti vähe aega tõsisemaks keskendumiseks raamatutele, ajakirjadele või muule meediale (Wodak et al 1997). See vihjab asjaolule, et naistele suunatud meedia peaks olema nii õelda lennult haaratav, kuid samas selline, mida oleks kergem hüljata. Ehk sellepärast arvabki Hermes (1997), et üks olulisim erinevus naiste ajakirjade ja teiste populaarsete žanride vahel on see, et naiste ajakirju loetakse väiksema kontsentreerumise ja suurema eemalolekuga kui teisi populaarseid žanre. Nimelt leidis Hermes (1995), et naised armastavad naisteajakirju paljuski just sellepärast, et neid on lihtne käest panna.

Siiski ei sõltu meedia sisu ja orienteeritus ainuüksi selle tarbijatest vaid ka selle tootjatest. Juba Dyer (1993 viidatud Pilvre 2003 kaudu) märkis, et mehed kontrollivad ja omavad meediat ning nende ideed, vaatenurgad ja väärtused domineerivad tootmissüsteemis, ringhäälingus, ajakirjanduses ja reklaamis. Selline võimukus esitab naissoole väljakutseid ning meedia on pidanud hakkama tunnistama naiste soove ja kriitikat. Ka McQuaili (2003)

arvates oli näiteks uudiste teemadering pikka aega suunatud just meestele, sest enamuse meedia valikust ja toodetest teevad mehed. Aja möödudes on aga nii televisioon kui ka press aktiivselt hakanud otsima naisvaatajaid huvitavaid teemasid ja sekkub raskestitabitava massiauditooriumi pärast ka äärmuslikku konkurentsi. Seega tuleb välja, et naistele pööratakse meedia sisu loomisel üha rohkem tähelepanu ja nende soovidega osatakse aina paremini arvestada. Sellest tulenevalt vaatlebki töö autor järgnevalt erinevaid meediume ja žanre naiste kui sihtauditooriumi pilgu läbi.

1.1.1. Naisauditoorium naisteajakirjade tarbijatena

Kuigi trükimeedia koosneb erinevatest meediumitest, keskendub autor oma töös just ajakirjadele. Seda põhjusel, et ajakirjade puhul on esindatud lai tüüpide spekter, mille määrab eelkõige tema lugejaskond (McQuail 2003: 175). Lisaks ilmuvad ajakirjad harvemini kui ajalehed ja on enamasti mõeldud kitsamale sihtgrupile, mistõttu sobituvad siia hästi naisauditooriumile suunatud ajakirjad.

Tüüpilisi naisteajakirju on iseloomustatud mitmeti. Gauntletti (2002) arvates räägivad naiste ajakirjad tänapäeva naiselikkuse sotsiaalsest ülesehitusest (nagu meeste ajakirjad mehelikkuse sotsiaalsest ülesehitusest). Osa naisteajakirjade sisust on üsna endastmõistetav, kuna ajakirjade sisus domineerib nii öelda „ilu ja moe“ materjal, mis sisaldab samas väga vähe ootamatusi traditsioonilise soo kujutamise mõttes. Järjepidev naisteajakirjade lugeja võib näiteks märgata, et ajakirjades kattuvad ja korduvad erinevad teemad, eelkõige need, mida käsitletakse ilu-, tervise-, või suhterubriikides.

Ballasteri (et al 1991 viidatud Pilvre 2003 kaudu) arvates võib märgata kahte erinevat naisteajakirjade tüüpi. Vaatamata sellele, et naisteajakirjad paigutavad naise üsna kindlalt kodusesse sfääri või sellele üsna lähedale, julgustatakse ühtedes ajakirjades naisi tegema topelt-tööd (näiteks kasvatama lapsi ja samal ajal tegema karjääri), seevastu teised õhutavad naisi survele vastu astuma ja koduseks jääma, väärtustades koduelu ja eriti just emadust. Viimaste alla võiks liigitada näiteks pere ja koduga seotud ajakirju. Selgelt mittetraditsioonilisemaid vaateid kannavad noortele naistele suuantud ajakirjad, kuna neis lükatakse rõhutatult tagasi vananenud arusaamu sellest kuidas naised peaksid käituma ja julgustatakse naisi kehastama kindlat sorti „vabanenud“ isiksusi (Gauntlet 2002).

2007. aastal läbi viidud uuringu järgi kulutatakse kõikide meediakanalite lõikes kõige vähem aega just ajakirjade lugemisele (1,7%) (Trükimeedia... 2007). Sama uuringu andmetel olid populaarseimad ajakirjad naiste seas Kodu ja Aed, Naisteleht ning Maakodu.

1.1.2. Naised tele-ja raadioprogrammide tarbijatena

Hoolimata sellest, et raadio ja televisioon erinevad nüüdseks teineteisest suurel määral nii sisu kui tarbimisviiside poolest, võib neid käsitleda üheskoos (McQuail 2003). Ka ringhäälinguseadus (1994) ütleb, et ringhääling on raadio- või televisiooniprogrammide edastamine eetri, sealhulgas satelliidi kaudu või kaabellevivõrgu kaudu analoog- või digitaalkujul, vaba juurdepääsuga või kasutades tingimusjuurdepääsu süsteeme, eesmärgiga teha need üldkasutatavate vastuvõtuvahenditega üldsusele kättesaadavaks.

Nii nagu muud meediat, kasutavad ka ringhäälingu pakutavaid võimalusi sugupoolte esindajad erinevalt. Sellest tulenevalt on raadio ja televisiooni eetris kindlale sihtrühmale suunatud saated.

Kõikide meediakanalite lõikes kulutatakse 2007. aastal läbi viidud uuringu järgi kõige rohkem aega just televiisori vaatamisele (48,5%) (Trükimeedia... 2007). Emori andmetel jagunes eestlastel telekanali jälgimiseks kulunud aeg esmajoones Kanal 2 (25,5%), ETV (22,3%) ja TV3 (19,9%) vahel (Teleauditooriumi... 2010). Eesti elanikkonna meediateemalise küsitluse (Viilup 2010) raames sobib lapseootuse teema kõige paremini ühiskonna- ja poliitikasaadete alla. Sobivaim telekanal sellise teema kajastamiseks oli kõikide vastajate hulgas ülekaalukalt ETV (79%), millest järgmine oli Kanal 2 ainult 6%-ga (Viilup 2010).

Raadio on kõikide meediakanalite kasutamise seast kolmandal kohal (14,1%) (Trükimeedia... 2007). Kui lapseootuse temaatika paigutada ka siin ühiskonna- ja poliitikasaadete alla, siis oleks sobivaim kanal antud saadete edastamiseks 33%-ga Vikerraadio (Viilup 2010).

Soolisi erinevusi on täheldatud nii tele-kui raadioprogrammide tarbimise aktiivsuses. Näiteks 2003. aastal oli Eestis tegutsevate telekanalite vaatajatest 54%, 2005. aastal aga 57% naised (Šein 2005). Ka raadioauditooriumi mõõdikuringu (2010) järgi on raadiokuulajatest 53% naised. Kõige rohkem kuulati ühenädalase perioodi jooksul eestlaste seas Vikerraadiot (43%). Kõige suurem naisauditoorium oli raadiotel Spin FM (73% kuulajatest), Raadio Uuno (65% kuulajatest) ja Star FM (64% kuulajatest). Naiste suuremat tähelepanu televisiooni vastu on täheldanud ka Dyer (1993, viidatud Pilvre 2003 kaudu) kelle sõnul pakub televisioon meelelahutust ja informatsiooni ning oma diskursiivse praktika ning kultuuriliste tähenduste loojana omab see suurt mõju naise kujutise loomisel ning lisaks sellele näitavad turu-uuringud, et Lääne kultuurides on suurimateks telerivaatajateks naised.

Peamiselt erinevad meeste ja naiste tele-ja raadiosaadete tarbimise praktikad tarbitavate teemade lõikes. Ehk teisisõnu ei ole näiteks meeste ja naiste televiisori vaatamises erinev niivõrd aeg, mida mehed või naised sellele tegevusele kulutavad, vaid just sisu millele keskendutakse: mehed vaatavad rohkem sporti ja on pühendunud põnevale ja vägivaldsele sisule, naised aga eelistavad jälgida emotsioone ja inimestevahelisi suhteid (Werner 1997). Hartfordi ülikoolis läbiviidud uuringust (Bhatia & Desmond 1993) selgus, et naised eelistavad telerist jälgida eelkõige seebioopereid ning vestlussaateid, kõige vähem aga politseisaateid ja ulmefilme.

Televiisioon avaldab suurt mõju ka sellele, kuidas naised või mehed ennast ja oma sookaaslasti reaalses elus näevad. Nimelt on Anita Werner (1997) väitnud, et lapsepõlves palju telerit vaadanud mehed näevad end täiskasvanuna paremini kui need mehed, kes vaatasid nooruses vähem telerit. See-eest lapsepõlves rohkem telerit vaadanud naised omavad täiskasvanueas endast rohkem negatiivset nägemust, kui need kes vaatasid nooruses vähem telerit. Üks põhjus selles võib olla, et mehi kujutatakse telesaadetes ühiskonnas juhtivates rollides, naistele jääb aga teisejärguline roll. Ajapikku on selline käsitlus küll muutuma hakanud, sest üha enam pööratakse tähelepanu naiste ja meeste võrdõiguslikkuse rõhutamisele. Ka on uuemates saadetes ja filmides juhtivatel positsioonidel üha rohkem naissoost isikuid ja naist ei kujutata niivõrd tagasihoidliku pereema kuivõrd iseseisva ja mehega võrdse kodanikuna. Sellest lähtuvalt võib oletada, et samamoodi avaldab naistele mõju see, kuidas televiisioonis rasedust ning emadust kuvatakse. Kui naiste käsutuses on aina enam juhtivaid positsioone töövaldkonnas ja tähtis on võrdsus meestega, siis võib see tekitada naistes tunde, et emadus ja pereelu ei ole enam nii tähtsad kui varem. Taoline olukord võibki naisi sundida karjäärile keskenduma ning pere loomine võib muutuda teisejärguliseks.

1.1.3. Naised Interneti kasutajatena

Kui traditsiooniline massikommunikatsioon oli valdavalt ühesuunaline, siis uued kommunikatsioonivormid on interaktiivsed (*McQuail 2003*). Kuna Internetis leiduv informatsioon on võib olla väga laialivalgub ning info hulk piiritu, ei saa ka selle auditooriumi nii lihtsalt määratleda. Raske oleks öelda, et see on suunatud just naistele või meestele.

Interneti kasutamisele võrreldes teiste meediakanalitega kulutati 2007. aastal 20,5% kogu meedia jälgimisele pühendatud ajast, seega jäi Internet teisele kohale (Trükimeedia... 2007).

Kui varem kasutasid Interneti pigem mehed, siis aja jooksul on Interneti kasutamine naiste ja meeste vahel võrdsustumas. Näiteks 2010. aasta seisuga kasutab Ameerika Ühendriikides

Internetti 79% meestest ja 79% naistest (Demographics... 2010). Eestis statistika järgi kasutab erinevate uuringute andmetel Internetti ligi 70% Eesti 6–74-aastastest elanikest (Kommel 2009). Internetti kasutas 2008. aastal 65,9% naistest ja 66,5% meestest. 2009. aastal oli naiste osakaal meeste omast juba isegi pisut suurem, seega kasutas Internetti siis juba 71,5% naistest ja 70,9% meestest (Pöder 2010).

Kuigi Interneti kasutamine on naiste ja meeste puhul proportsionaalselt üsna võrdne, huvitavad neid siiski erinevad teemad, millega veebis tutvuda. 2005. aastal Pew Internet and American Life Projecti poolt läbi viidud uuring paljastas, et naised kasutasid Internetti kõige rohkem tervise kohta käiva info otsimiseks (85%), hingelise ja usulise info saamiseks (73%) ja tugigruppidega suhtlemiseks (63%). Mehed kasutasid Internetti uudiste lugemiseks (77%), reisiteenuste ostmiseks (60%), spordiuudiste (59%) ja poliitika jälgimiseks (57%) (Internet: the... 2005). Veel huvitavad naisi sellised teemad nagu õige toitumine, suitsetamisest loobumine ja kõiksugu tervisega seonduv nagu näiteks depressioon, ängistus ja stress (Fallows 2005). Võrdluseks võib tuua Eestis läbi viidud uuringu (Pruulmann-Vengerfeldt, Kalmus & Runnel 2008) andmed, kus selgub, et naised hindavad Internetti selle praktilisuse pärast, kasutades seda põhiliselt informatsiooni saamise ja meelelahutuse eesmärgil. Mehed seevastu kasutavad Internetti muusika ja filmide allalaadimiseks märkimisväärselt sagedamini kui naised.

1.1.3.1. Kaasatud internetipõhistes kogukondades

Kuna käesolevale uurimusele eelnenud seminaritöös (Rebenits 2011) selgus, et üheks tähtsaks kanaliks rasedatele suunatud informatsiooni edastamisel on erinevad lapseootel naistele suunatud foorumid ning seal olevad kommuunid, keskendubki antud alapeatükk foorumite ja kommuunide kasutamisele.

Virtuaalse maailma eelistamiseks „reaalsele“ võib leida mitmeid erinevaid põhjuseid. Van Dijk (1999) väidab, et virtuaalne kogukond ehk kommuun on inimeste liit, keda ei seo aeg, koht ega muud füüsilised ega materiaalsed tingimused peale nende, mida inimesed ja meedia neile võimaldavad. Loomulikud kommuunid on aga piiritletud aja, koha ja naturaalse keskkonnaga ning baseeritud enamasti näost-näku suhtlusel (Dijk 1999). Seega võib öelda, et üheks peamiseks Interneti kaudu suhtlemise plusspooleks on selle lihtsus ja mugavus ning teatud kammitsevate piiride puudumine. Foorumites tegutsemise mugavustele on rõhunud teisedki teoreetikud. Sproull ja Faraj (1995 viidatud Wellmann & Gulia 1999 kaudu) on öelnud, et inimesed saavad foorumites osaleda mugavalt ja turvaliselt oma enda kodus või

kontoris, pühendudes sellele nii kaua kui tahavad või kui neile sobib, seega on logistilised ja sotsiaalsed kulud elektroonilistel kogunemistel osalemiseks suhteliselt madalad. Lisaks sotsiaalsete kulude vähesusele on näiteks Baym (2002) välja toonud, et suhtlemisvõimalused võrgus suurenevad sotsiaalse riski vähenemise tõttu, mis paneb inimesi vabamalt alustama vestlusi võõrastega. Seega lihtsustab virtuaalmaailm suhtlemist nendel inimestel, kes „reaalses“ maailmas võib-olla nii julged suhtlejad ei ole ning uusi tutvusi luua ei armasta. Samas võivad Internetis loodud suhted offline-keskkonnas looduid mitte asendada, vaid ka täiendada. Sellele on viidanud näiteks Lea ja Spears (1995, viidatud Baym 2002 kaudu), kelle sõnul laiendavad Interneti vestlusgrupid potentsiaalsete suhtluskaaslaste leidmise võimalust lisaks nendele, kes füüsiliselt eksisteerivad.

Loomulikult esineb virtuaalsel suhtlemisel oma miinuspooli. Van Dijk (1999) on välja toonud näiteks selle, et orgaaniline kommuun (naabruskond, kvartal, suguvõsa) on suhteliselt stabiilne üksus paljude lühikeste ja kattuvate suhtlusliinidega. Virtuaalsed kommuunid jällegi ühendavad ebamäärase kuuluvusega inimesi, kes võivad grupist iga hetk lahkuda (van Dijk 1999). Nii ei pruugi keegi tähelegi panna mõne liikme lahkumist, kes on näiteks abi saamiseks kommuuniga liitunud, kuid ei osale enam diskussioonides. Nii võib olla võimatu temaga edaspidi ühendust saada, sest tema tegeliku isiku kohta ei pruugi keegi vajalikku informatsiooni omada. Lisaks sellele ei saa inimesed alati kindlad olla, et nende abipalvetele vastatakse või et saadud vastused tõesed on.

Võib arutleda ka selle üle, mis põhjustel inimesed taoliste grupivestlustele üldse tähelepanu pööravad. Üheks *online*-foorumite külastamise ja sealsete kommuunidega liitumise põhjuseks võib pidada vajadust sealt abi leida ning samas ka ise kedagi abistada. Seda kinnitab muuhulgas Constant (et al 1996, viidatud Wellmann & Gulia 1999 kaudu), kelle sõnul on vastastikuse abistamise ja grupikäitumise normid üheks põhjuseks, miks inimesed teineteist Internetivõrgustikes aitavad. Ta arvab, et inimesed kellel on grupiga tugev side, aitavad suurema tõenäosusega ka ise teisi grupiliikmeid. Selline käitumine on tüüpiline tihedakoelistele kommuunidele ja nende tihedatele külastajatele. Inimesed, kellel on tugevam kiindumus elektroonilise grupi vastu, osalevad suurema tõenäolisusega aruteludes ja pakuvad kaaslastele toetust ja abi (Wellmann & Gulia 1999). Abistamine kommuunides ja foorumites ei toimu alati teene-teene vastu ning seda on täheldanud mitmed uurijad. Inimesed teavad, et nad ei pruugi abi saada persoonilt, keda nad ise kunagi aitasid, kuid neid võib aidata mõni teine kommuuni liige (Barlow 1995; Lewis 1994, Rheingold 1993 viidatud Wellmann & Gulia 1999 kaudu). Nõnda selgub, et kommuunikaaslast võetakse tihti kui oma lähedast sõpra.

Ka Wellmanni ja Gulia (1999) sõnul on grupikiindumus lahutamatu seotud vastastikuse abistamise ning ühiste sõprade aitamise normidega. Niisiis ei ole ime, kui virtuaalsest sõprusest saab ühel hetkel reaalne ning inimesed jätkavad suhtlemist isegi väljaspool foorumeid, seda näiteks telefoni teel või näost-näku kohtudes.

Sisu loomisest foorumites on tähele pandud asjaolu, et sellega ei tegele aktiivselt mitte kõik külastajad, vaid ainult üks osa nendest. Baymi (1993, viidatud Baym 2002 kaudu) sõnul on foorumites läbi aastate välja kujunenud käitumismustrid, mis näivad päris ebavõrdsed. Kõige lihtsam on tema arvates eristada tihedat kasutajat, vähest kasutajat ning „luurajat“. Galegher et al. (1998, viidatud Baym 2002 kaudu) on välja toonud teatud osalemismustreid, kus enamus osalejatest kirjutavad korra või mitte kunagi, samas kui väike enamus kirjutab suurima osa teadetest. Kinnitust ning väikest statistilist ülevaadet eelpool räägitule pakub Eestis 2005. aastal tehtud uuring (Pruulmann-Vengerfeldt, Kalmus, Runnel 2008), kus selgub et näiteks naistest suhtleb foorumites vähemalt paaril korral nädalas 18%, paaril korral aastas 21% ja mitte kunagi 61% vastanutest. Kui aga rääkida lihtsalt portaalides suhtlemisest ja kommentaaride lugemisest, siis sellega tegeles vähemalt paaril korral nädalas ja paaril korral aastas võrdne kogus ehk 34% naistest.

Kui käesolevas peatükis keskendus töö autor naiste meediatarbimisele, siis järgnevalt annab ta ülevaate naiste rollist ja tõekspidamistest seoses pere loomise ja rasedusega.

1.2. Lapseootus ja pereelu

Sageli ei ole lapseootus ja emakssaamine noore naise esmane prioriteet. Põhjusi selleks on mitmeid: ühiskonna surve ja eelarvamused, hariduse ja karjääri tähtsustamine, sotsiaalsed ja majanduslikud võimalused.

Gauntlett (2002) ütleb, et naiselikkus ei pea kindlasti tähendama „naiseks olemist“, pigem on see stereotüüp naise rollist minevikus. Ta lisab, et praegu tahavad peaaegu kõik, et noor naine oleks edukas, nii et traditsioonilised naiselikkuse omadused- passiivsus, suletus, eeldus et meeste ja võimu esindajatel on arvatavasti õigus ja et naistel mitte- on seega ülearused.

Nagu eelnevalt mainitud, levib sageli arvamus, et naine peab valima pere ja karjääri vahel. Ema rolliga konkureerib eelkõige töö ja tööalane eneseteostus. Valik laste ja töö vahel sõltub peamiselt naisest ja tema ambitsioonidest. Emaks saamine ja emaks olemine on sageli seotud millestki loobumisega. Üha rohkem naisi püüdleb kõrgema hariduse poole, et tagada edu

tööturul ja paremaid võimalusi perekonna toimetulekuks. Kõik need muutused mõjutavad peresuhteid ja perekondade struktuuri, osaliselt ka laste arvu perekonnas (Valgma 2005: 1).

1.2.1. Laste arv peres ja sünnitaja keskmine vanus

On naisi, kes piirduvad vaid ühe lapse sünnitamisega, kuid loomulikult võib naine sünnitada ka rohkem lapsi. Laste arvu puhul mängivad samuti rolli mitmed erinevad stiimulid. Lisaks ühiskondlikele ja majanduslikele faktoritele tulevad siin mängu bioloogilised tegurid nagu näiteks naise vanus või mitmiklaste sündimise võimalus.

Veel võib laste arvu peres mõjutada ajastu millal elatakse. Näiteks aastakümneid tagasi oli perekonnas tõenäoliselt kaks last, kes sündisid küllaltki lähestikku ning nende ema oli teise lapse sünnitamise hetkel keskmiselt 30- aastane (Rindfuss et al 1989, Teachman et al 1987, viidatud Hess et al 2000: 156 kaudu). Kaheksakümne date lõpupoole eelistas enamik naisi saada pigem vähe kui palju lapsi (Teachman & Schollaert 1989 viidatud Hess et al 2000:156 kaudu). See trend kehtib ka tänapäeval, sest aja jooksul on laste arv perekonnas vähenenud. Tänapäeval on peaaegu pool kõikidest sündidest esmasünnid, ligikaudu 33% lastest sünnib peresse teise lapsena, kolmandana 12%, neljandana 4%, viienda ja enama lapsena ligikaudu 3%. (Valgma 2005: 2).

Sageli võib laste arv peres olla seotud sünnitaja vanusega. Naise keskmine vanus esiklapse sünnil on alates 1990. aastate algusest pidevalt tõusnud ja 2009. aastal oli see 26 aastat (Pöder 2010). Tänapäeval eelistatakse varasele emadusele hariduseomandamist ja töökogemusi, aktuaalne on pereplaneerimine. Koos hariduse väärtustamise, kõrgharidusega rahvastiku osatähtsuse kasvu ja ka sünnituste nihkumisega vanemasse ikka on suurenenud kõrgharidusega sünnitajate osatähtsus (Valgma 2005: 1).

Kui üheltpoolt mõjutab naist ambitsioonikus ning tahtmine pühenduda haridusele ja karjäärile, siis teiselt poolt kõrges eas sünnitamisega seotud riskid. Nii tulebki kord iga naise elus aeg teha otsus, kas pühenduda tööelule või järelkasvule. Loomulikult ei välista üks valik teist, kuid mõlema jaoks tuleb teha lisapanuseid või ohverdusi.

Järgnevas alapeatükis vaadeldakse, mida pakub Eesti meedia rasedatele.

1.3. Lapseootuse ja pereeluga seotud meediamaaistik Eestis

Rasedus on muutuste aeg nii naise kehas, mõtetes kui ka tunnetes. See paneb naise küsimusi esitama ja vastuseid otsima. Üheksa kuu jooksul jõutakse läbi mõelda paljud oma senised väärtus-hinnangud, hakatakse teisiti suhtuma mitmetesse elunähtustesse (Beebi 2010).

Kui peatükis 1.1. joonistusid välja eripärad naiste meediakasutuses, siis alljärgnevalt on esitatud põgus ülevaade sellest, mida Eesti meedia just lapseootel naistele pakub. Mis põhjustel aga peaks meedia just sellisele auditooriumile tähelepanu pöörama? McQuail (2003) on öelnud, et meedia peaks pakkuma enam-vähem võrdseid juurdepääsuvõimalusi erinevatele sotsiaalsetele ja kultuurilistele vähemustele, millest ühiskond koosneb ja et meedia peaks olema foorumiks ühiskonna või kogukonna erinevatele huvidele ja vaatepunktidele. Lapseootel naised aga ongi üks ühiskonna grupp, kelle huvid ja vaated raseduse ajal mõnedes valdkondades arvatavasti muutuvad. Võiks arvata, et huvi hakatakse tundma teemade vastu, mis varem seda meediatarbijat ei huvitanud (näiteks rasedate toitumine ja tervis). Samas võivad mõningad teemad tahaplaanile jääda, sest praegune staatus ei anna enam põhjust nendele teemadele keskendumiseks.

Kuigi mõnes mõttes võib auditooriumi suurus ja nõudlikkus mõjutada meedia tootjaid ja sisu, saab ka meedia ise oma sihtgruppi mõjutada. Gauntlett (2002) väidab, et inimesed kes on nihkunud sotsiaalsesse gruppi, millega nad varem tuttavad ei olnud, võivad proovida omandada mõnda isiklikku stiili või esemeid, mida meedias nende staatusega seostatakse. Näiteks võib erinevatest rasedusega seotud artiklitest lugeda, kui tähtis on rasedatele joogaga tegelemine (Lember 2011) või kõiksugu erinevate vitamiinide tarbimine (Sõerunurk 2011). Tegelikuses ei pruugi need asjad, mida meedia ühe või teise staatusega seostab, sugugi vajalikuks osutuda, kuid olles esmakordselt uues olukorras, ei pruugi inimene sellest arugi saada.

Kuna lapseootel naistele suunatud meedia olulisust või selle vajadust pole teadaolevalt varem Eestis uuritud, on raske hinnata auditooriumi suurust, kellele taoline teemakäsitus üldse huvi võiks pakkuda. Kõige lähedasem uurimus, mis antud teemaga seostub, on välja toodud MeeMa teemahuvide püramiidis, kus on välja selgitatud inimeste huvi erinevate valdkondade ja probleemide vastu. Antud pingereas on teema „kodu, pere ja lapsed“ liigitatud suuri rühmi huvitavate teemade alla, pakkudes huvi 57%-le küsitletutest (Lõhmus et al 2004). Just selle teemadejaotuse alla võiks paigutada ka raseduse.

Et olemasolevatest lapseootel naistele pakutavatest väljaannetest, saadetest ja kodulehtedest paremat ülevaadet saada, on töö autor läbi viinud Eesti meediakanalite uuringu, mille tulemustega on võimalik tutvuda alapeatükis 1.3.1.

1.3.1. Lapseootel naistele suunatud eestikeelsete meediakanalite ülevaade

Seda, millised kanalid Eesti meediamaastikul just lapseootel naistele vajalikku informatsiooni edastavad, uuris käesoleva töö autor oma seminaritöös (Rebenits 2011). Meediakanalid kaardistav uuring valmis erinevate eestikeelsete ajakirjade, tele- ja raadiokanalite ning veebikeskkondade analüüsi teel. Analüüsiks valis autor raseduse, laste ja pereeluga seotud kanalid ja väljaanded.

Kõige rohkem rasedatele suunatud informatsiooni leidus Internetis (8 naistele ja 12 rasedatele ning emadele suunatud veebikeskkonda). Mõningaid sihtrühmale sobivaid väljaandeid võis leida ka ajakirjade seast (6 ajakirja). Raadiosaadete hulgast osutus lapseootel naistele sobivaks vaid üks, telesaadete hulgast aga mitte ühtegi.

1.3.1.1. Trükimeedia

Anne ja Stiil- Nagu ajakirja tutvustus ütleb, on see ajakiri moodsale naisele, kes soovib nauditavat tööd, õnnelikku pereelu, stiilset kodu, aega veiniõhtute jaoks ja superšikke kontsi, millel aeg-ajalt muljet avaldada. See on isiklik ajakiri, mis pakub arendavat ja nautimisväärtset lugemist ning jagab inspiratsiooni paremaks, aeglasemaks, tervislikumaks ja õnnelikumaks eluks. Ajakiri usub, et lugeja armastus moe ja ilu vastu ei välista ka huvi sügavamate teemade - isikliku arengu, sotsiaalse vastutuse ja pereelu – vastu, ning loomulikult ka vastupidi. Ilmub kord kuus. (Anne&Stiil 2010)

Eesti Naine- Nagu tutvustuses kirjas, on Eesti Naine universaalne kuukiri, mis käsitleb kõiki teemasid, mis naise elus ette tulevad: armastus, lapsed, perekond, töösuhted, tervis jne. Eesti Naise eesmärk on olla hea sõbranna, kes oskab anda kasulikku nõu ning kelle seltsis on alati huvitav. Eesti Naises kajastuvad järgmised rubriigid: kaanelugu, elamise kunst ja suhted, mees, õnnevalaja, sajandi armastuslugu, maailm, ilu, mood, tervis, köök, naine ja raha, sinu laps, käsitöö, sisustus, paar, ristsõna, horoskoop. Ilmub kord kuus. (Eesti Naine 2010)

Pere ja Kodu- Ajakirja tutvustuses on kirjas, et see on mõeldud kõigile, kellel on üks või mitu last. Väljaandes kirjutatakse lastest beebieast teismeliseni. Ajakirjast saab teada, mis lugejat lapsega koos kasvades ees ootab ja kuidas tulevad toime teised emad-isad. Lugeda saab sellest, kuidas oma järeltulija arengut toetada ja tema tervise eest hoolt kanda. Ühesõnaga –

kuidas lapsevanemana piisavalt hästi hakkama saada. Pere ja Kodu kirjutab ka psühholoogiast ja peresuhetest, kodu sisustamisest ja perega koos tegutsemisest. Iga numbriga vahel on eraldi retseptivihik Pereköök. Kaks korda aastas tuleb ajakirjaga kaasa lõikeleht: aprillis pakutakse lasterõivaste lõikeid kevad- ja suvehooajaks, oktoobris sügis- ja talvehooajaks. (Pere ja Kodu 2010)

Meie Pere- ajakiri, mille viimane number ilmus 2010. aasta detsembris. Ajakirja tootmine lõpetati majanduslikel põhjustel. Ajakiri tõi lugejani erinevaid teemasid: Rasedus, lapsed, pere, tervis, suhted jms. Väljaande viimane number rääkis näiteks Carmen Pritson-Tammest kui maailmaparandajast, rahast ja selle kasutamisest pühade ajal, laktoositalumatusest, beebi hammaste tulekust, mudilaste magama õppimisest, lapse suunamisest oma asju hoidma, tantsupisiku arendamisest oma lapses, pere vigurvõimlemisest, kiirabi esmaabi õpetusest ning jõululooku piduroogadest. (Meie Pere 2010)

9 kuud- Väljaanne on suunatud tulevastele emadele ja isadele, kuid ka vanaemadele-vanaisadele. Ajakiri annab nõu rasedusprobleemidega toimetulekuks, hea tervise ja füüsilise heaolu hoidmiseks ning pakub ideid seoses sündiva lapsega. 2010. aasta number annab näpunäiteid tulevasele emale: mida süüa, mida osta, mida selga panna? Veel räägib see isade rasedusstressist, “masurasedate” tulevikust, raseda õigustest ja toetustest, pakub valiku harjutusi beebioteel emale ja annab soovitusi lapse toa sisustamiseks. Ajakiri ilmub kord aastas. (9 kuud 2010)

Beebi- Ajakiri, mis on suunatud äsja sünnitanud naistele, kuid valmistab ette ka peatselt emaks saavaid naisi. Nõuanded vastsündinuga tegelemiseks, beebide harjumused ja tervishoid, nende arendamine ning õpetamine. Tähelepanu pööratakse ka värsketele isadele. 2010. aasta numbris on eraldi välja toodud näiteks järgmised teemad: Tita esimesed päevad kodus, keskkonnateadlik emadus, enneaegsed lapsed, beebide unekool, beebi isa oma uues ja tähtsas rollis, arendavad mänguasjad. Ajakiri ilmub kord aastas. (Beebi 2010)

Nagu selgub, on spetsiaalselt rasedatele suunatud ajakirju vaid üks ning seegi ilmub vaid kord aastas. Teine, rasedusega natuke vähem seotud ajakiri Beebi, ilmub samuti vaid kord aastas. Kuna ilmumise lõpetas ka Meie Pere, siis jääb raseduse teemadel rääkivate ajakirjade alla alles vaid Pere ja Kodu, mis ilmub igakuiselt ja pakub iga kord lugemist ka lapseootel naistele. Kuigi rasedusega seotud teemasid käsitletakse ka ajakirjades Anne ja Stiil ning Eesti Naine, on pereteemad nendes ajakirjades üsna tagasihoidlikult esindatud ja seega marginaalsed.

1.3.1.2. Audio-visuaalne meedia

Televisioonis näidatavate eestikeelsete saadete hulgas ei leidunud kahjuks ühtegi lapseotel naistele suunatud saadet. Üks saade, mis siia sobinuks, oli ETV saatesari „Pereelu“. See rääkis pereelu erinevatest etappidest, sealhulgas sellistest teemadest nagu perekond, lapse sünd, üksikemad ja lapsed eelmistest abieludest (Homme... 2010). Kuna sari koosnes vaid 18-st osast, siis antud hetkel seda enam ei näidata.

Ainuke raadiosaade, mis lapseotel naistele huvi võiks pakkuda, on „Perepilt“ Vikerraadios. See on saade, mis toob kuulajateni kuuldepildi pereelust. Saates kõlavad intervjuud-vestlused pereliikmetega erakordsetest ja igapäevastest asjadest - peretraditsioonidest, kodustest töödest, lasteaeda minekust, vanavanemaks saamisest, rikkusest ja vaesusest, võimalustest ja valikutest, tülidest ja vaidlustest, kodustest isadest ja töötavatest emadest, jne. Värvilised lisavad lõbusad juhtumid pere argipäevast (Perepilt 2010).

1.3.1.3. Veebikeskkonnad

Nagu selgus lapseotel naistele suunatud veebilehtede analüüsist (Lisa 14), on antud suunitlusega veebilehti kokku kaksikümmend. Kaheksa neist on mõeldud pigem kõikidele naistele (Blablabla.ee, Buduaar, Delfi Naistekas, Eeva.ee, Ilumaailm, Kirss.net, Naisteleht.com, Naistemaailm), ülejäänud kaksteist keskkonda aga sisaldavad just nimelt pereelu, raseduse ja lastega seotud teemasid (Beebiveeb, Beebiweb, Hopsti.ee, Nupsu perekool, Pereklubi, Perekool, Pereportaal.EU, Pereweb, Ilus lapseootusaeg, Beebionline, O.M.A. klubi, Perefoorum).

Enamus leitud veebilehtedest pakub lapseotel naistele lugemiseks artikleid ning võimaldab osaleda foorumites. Mitmed leheküljed pakuvad võimalust luua oma interaktiivne rasedus- või beebipäevik, küsida nõu oma ala spetsialistidelt, vahendada ostu-müügi kuulutusi ja suhelda jututoas. Kõik eelnimetatud tegevused peale artiklite lugemise nõuavad üldjuhul ka keskkonna kasutajaks registreerimist. Samas on kõiki keskkondi peale ühe (Beebiveeb) võimalik kasutada tasuta.

Kuigi kõikidel vaadeldud veebilehtedel ei ole infot külastatavuse ja kasutajate arvu kohta, väidab näiteks Nupsu perekool, et nende näol on tegemist Eesti suurima lapsevanemate võrgustikuga (Nupsu... 2010). Samas võib Perekool.ee statistikast välja lugeda, et nende keskkonda on aasta jooksul külastanud umbes 47-66 tuhat inimest nädalas (Statistika... 2011). Mõlemad nimetatud keskkonnad pakuvad külastajatele lugemiseks erinevaid artikleid,

võimalust külastada foorumit, spetsialisti nõustamist, e-poodi ja ostu-müügi kuulutuste lisamist, raseduskalendrit ja muud rasedatele vajalikku.

Kuna lapseootel naistele on Eesti traditsioonilises meedias pühendatud üsna vähe väljundeid, võib see olla ka üheks põhjuseks, miks rasedate suhet meediaga varem analüüsitud pole. Kuigi Internetis pühendatakse tulevastele emadele rohkem, on see mõnes mõttes veel üsna uus meedia ja seegi võib uuringute olemasolu mõjutada. Küll aga on rasedate ja noorte emade meediakasutust uuritud Ameerika Ühendriikides ning sellele keskendubki järgmine alapeatükk.

1.4. Varasemad uuringud lapseootel naiste ning emade meediakasutuse teemal

Uuringuid, mis oleks seotud lapseootel naiste meediatarbimisega, Eestis teadaolevalt varem tehtud ei ole. Küll aga võib välja tuua mõningad uurimusi, mis on läbi viidud Ameerika Ühendriikides.

1.4.1. Uuringud seoses lapseootel naiste ja emade traditsioonilise meedia kasutamisega

2008. aastal valmis Chicagos uurimus „*Mom's media habits*“ (New survey... 2008), mis kajastas emade meediatarbimisharjumusi. Selle kohaselt on emad hakanud suuremat vahet tegema usaldusväärset ja vähem usaldusväärset meedial. Usaldust tekitavad nende arvates näiteks ajalehed ja õhtused uudised, rohkem meelelahutuslikku funktsiooni täidavad aga hommikused uudiste- ja vestlussaated ning ajakirjad. Meediast enam aga usaldatakse just arste, sõpru ja perekonnaliikmeid. Usaldusväärsed allikad jagunesid protsentuaalselt järgmiselt (New survey... 2008: 1):

1. Lastearstid (58%) 2. Sõbrad ja perekond (55%) 3. Õhtused uudised (39%) 4. Internetiotsingud (38%) 5. Arstilt saadud informatsioon (37%) 6. Veebikeskkonnad (33%) 7. Lastekasvatuse raamatud (32%) 8. Hommikused vestlussaated televisioonis (31%) 9. Artiklid ajalehtedes (28%) 10. Artiklid ajakirjades (25%)

Uuringu tulemusel (New survey... 2008) selgus ka see, et emad kasutavad erinevaid allikaid sõltuvalt sellest, mida otsitakse. Kui soovitakse nõuandeid lapsekasvatuse teemadel, pöörduakse kõige tõenäolisemalt oma pereliikmete poole, kõige vähem tõenäoliselt aga sõprade poole. Arstiga räägitakse esmalt tervist, seejärel toitumist või lastekasvatust

puudutavatel teemadel. Internetti kasutatakse reisimise, sündmuste planeerimise ja söögi tegemisega seotud teemade korral, ajakirju aga moe, kodu täiustamise või iluga seotud teemade ammendamiseks. Televisiooni vahendusel jälgitakse kõige enam kodu ja aiandusega seotud saateid, nendele järgnevad kokandus- ja moesaated (New survey... 2008).

Uuritud on ka lapsekasvatuse ajakirjade kasutamist alla 13- aastaste laste emade seas (Barker 2009). Üks põhilisi uuringutulemusi oli see, et antud ajakirju lugesid pigem „mittetraditsioonilised“ emad ehk need naised, kes olid küll emad, kuid töötasid väljaspool kodu ja/või ei olnud abielus. Üldise iseloomustas Barkeri sõnul (2009) „mittetraditsioonilisi“ emasid suurem vajadus informatsiooni otsimise järele, sest neid ei olnud toetamas nii suur perevõrgustik kui „traditsioonilisi“ emasid. Huvitav on see, et lapsekasvatuse ajakirjade sisu on suunatud just „traditsioonilistele“ emadele, kes aga seal olevat informatsiooni nii palju ei kasutagi. Barker (2009) väitis, et kui „traditsioonilised“ emad antud ajakirju loevad, siis pigem ülevaatlilikult ja sirvides, mitte aga põhjalikult. Selgus ka see, et kuigi lapsekasvatuse ajakirjad hindavad kõrgelt just „traditsioonilisi“ emasid, väldivad viimased nende lugemist just põhjusel, et nende arvates tõstetakse seal esile hoopis „mittetraditsioonilisi“ emasid (Barker 2009).

Natuke vanem, kuid käesoleva tööga kõige sarnasem on 1980. aastal tehtud magistr töö teemal „Massimeedia mõju esmakordsetele emadele“ (Moffatt 1980). Uurimuse eesmärgiks oli mõõta esmakordsete emade massimeedia kasutamist raseduse ja lapse kasvatamise teemade lõikes. Antud uurimuse suurimaks miinuseks on see, et tollal ei olnud inimestel võimalust hankida informatsiooni Internetist. Moffatti (1980) uuringu tulemused näitasid, et kõige rohkem kasutasid esmakordsed emad informatsiooni kogumiseks raamatuid, seejärel brošüüre ja buklette ning kolmandaks jäid ajakirjad. Kui meediat mitte arvestada, olid põhilisteks vajaliku informatsiooni edastajateks meditsiinitöötajad. Samas kasutati raamatutest saadud nõuandeid rohkem, kui sõprade või perekonna abi. Raamatuid hinnati kõrgelt nende kättesaadavuse, laiahaardelise teemade katvuse ja hea sisukorra pärast. Televisiooni ja ajakirju ei eelistatud sellepärast, et seal puudusid esmakordsetele emadele sobivad saated või artiklid. Kõige vähem kasutati vajaliku informatsiooni saamiseks raadiot ja ajalehti. Kui Moffat (1980) arvestas eraldi lapseootuse aega, siis ka raseduse ajal olid naiste seas populaarseimateks just raamatud tänu nende käepärasele sisujaotusele ja hõlpsatele soovitudele mistahes raseduse, sünnituse või laste kasvatusega seotud probleemide korral. Teisele kohale jäid rasedatele vajaliku informatsiooni edastamisel ajakirjad, mis olid kas spetsiaalselt pere ja lastega seotud või milles need teemad kajastatud olid. Kolmandale kohale

jäid arstide poolt jagatavad brošüürid ja bukletid. Kõige ebapopulaarsemaks allikaks osutusid televisioon, ajalehed ja raadio (Moffatt 1980).

1.4.2. Uuringud seoses lapseootel naiste ja emade Interneti kasutamisega

Päris palju tähelepanu käesoleva sajandi emade meediakasutusele on pööranud veebikeskkond Babycenter.com. Enda sõnul on tegu ülemaailmselt parima interaktiivse lastekasvatuse teemasid käsitleva veebikeskkonnaga, mis võitis 2010. aastal ka *People's Voice Award* auhinna kui parima pere- ja lastekasvatusega seotud koduleht (Company... 2011). Üks nende 2009. aastal ilmunud uuringutest, "21st Century Mom Report" (Ashley 2009), kajastab rohkem kui kahekümne viie tuhande Ameerika naise mõtteid ja arvamusi *online* meedia kasutamise kohta. Antud uurimusest selgub, et sotsiaalmeedia asendab emadele paljuski massimeediat. Ashley (2009) väidab, et sotsiaalmeediat regulaarselt kasutavate emade hulk on viimase kolme aasta jooksul kasvanud üheteistkümnelt protsendilt kuuekümne kolme protsendini. Enamasti kasutavad emad sotsiaalvõrgustikke suhtlemiseks ja meelelahutuseks. Emadusega suunatud keskkondi kasutatakse, et saada informatsiooni ja nõuandeid teistelt emadelt, kes antud hetkel samas olukorras viibivad (Ashley 2009). Uuringu tulemused näitavad ka seda, et tänapäeval on just emad need, kes põhiliselt vastutavad oma perekonna tervise ja heaolu eest. Lisaks arsti ja muude ekspertide arvamustele ja soovitudele otsitakse terviseprobleemide korral lahendusi ja nõuandeid ka Interneti ja sotsiaalmeedia vahendusel. *Online* foorumites on laste tervist puudutavad teemad juhtpositsioonil (Ashley 2009).

Babycenter avaldas uuringu ("The BabyCenter 2010 Mom Social Influencer Report") ka 2010. aastal ning siis olid luubi all sotsiaalvõrgustikes, blogides ja foorumites tegutsevad naised (Freeman 2010). Lähemalt püüti jagada gruppidesse ja iseloomustada naisi, kes postitusi loovad või nendest abi otsivad. Tulemuste all toodi välja viis erinevat tüüpi veebikeskkonna kasutajaid (Freeman 2010):

1. Oma ala eksperdid- kodused emad, kes keskenduvadki eelkõige lastekasvatusele (mõjutaja). Noored, kuid kogunud kogemustega emad, kes kasutavad sotsiaalset võrgustikku lapsekasvatuse nõuannete jagamiseks, seda enamasti kindlatel teemadel (nt. kaksikute kasvatamine, rinnaga toitmine, erivajadustega lapse hooldamine jne...). Tema nõuandeid ja soovitusi järgib suur hulk emasid. Ta on kõige aktiivsem lastekasvatusele suunatud võrgustikes ja veebikeskkondades, kus ta jagab põhjalikke emalt-emale soovitusi, elutarkusi ja tuge.

2. Lifecasters- emad, kes elavad oma elu avalikkuse ees (mõjutaja). Noorte laste ema, kes on alati *online* ja suhtleb Interneti ning sotsiaalmeedia vahendusel. Talle meeldib olla tähelepanu keskpunktis, tal on suur vajadus olla teistega ühenduses, osaleda arutlustes ning talle meeldib olla isik, kelle poole pööratakse alati, olenemata teemast. Ta on väga aktiivne sotsiaalmeedia kasutaja, kes postitab palju kommentaare ning kelle sõbrad peavad teda hindamatuks tänu tema uutele ideedele ja soovitudele. Tema lemmik-keskkonnaks on arvatavasti Facebook.

3. Professionaalid- emad, kes on oma sotsiaalsed huvid professionaalseks muutnud (mõjutaja). Vabakutseline noorte laste ema, kellele meeldib anda hästi läbimõeldud nõuandeid ja kes väärtustab tunnustust. Ta toodab järjekindlalt meelelahutuslikku ja informatiivset sisu, enamasti oma Twitteris ja blogis, postitades arvamusi ja nõuandeid erinevatel teemadel, kaasa arvatud lapsekasvatuse nõuanded. Ta teostab ulatuslikke uuringuid enne oma soovitude jagamist kindlatel teemadel. Mõningatel juhtudel võivad teatud brändide esindajad talle oma toodetest kirjutamise eest maksta.

4. Liblikad- noored professionaalid, kes loovad sotsiaalvõrgustikes suhtlust (mõjutatav). Lapseootel naine, kes on esimest korda rase. Ta on väga enesekindel ja armastab seltskondlikku suhtlemist. Kuigi tal on palju sõpru nii Internetis kui ka päriselus, on tema päevakava tavaliselt nii tihe, et ta kasutab *online* meediat vaid tähtsate uuenduste ja postituste jaoks. Põhiliselt kasutab ta sotsiaalmeediat (nagu näiteks Facebook) sõpradega suhtlemise ja meelelahutuse eesmärgil. Samuti otsib ta erinevatest veebikeskkondadest nõuandeid raseduse ja lapsekasvatuse teemadel. Ta küll lisab *online* meedias omapoolseid postitusi, kuid tavaliselt on ta informatsiooni vastuvõtja.

5. Publik- suurim grupp, sotsiaalsed emad, kes võtavad omaks kogu informatsiooni (mõjutatav). See väga suur grupp esindab naisi alates lapseootel emadest kuni vanemate laste emadeni. Nendel naistel on vähem *online*- sõpru ja nad kasutavad Interneti harvemini, kuid on siiski Internetis esindatud ja suuresti mõjutatavad teiste tüüpide (eelnevad neli) poolt. Taolised emad kasutavad lapsevanematele suunatud veebikeskkondi, et leida vajalikku informatsiooni, küsida küsimusi, saada tootesoovitusi või leida tuge. Nad kasutavad põhilisi suhtlusvõrgustikke sõpradega suhtlemiseks ja meelelahutuseks. Nad on Internetis põhiliselt selleks, et vaadelda ja koguda informatsiooni, mitte aga seda ise jagada.

Uuringu käigus on selgunud, et just emadus annab suurima tõuke suhtlusvõrgustike kasutamiseks (Freeman 2010). Arvatavasti on selle all mõeldud siiski lapsevanematele mõeldud veebikeskkondade kasutamist. Freeman (2010) on veel välja toonud, et koguni 94%

lapseootel naistest ja emadest otsib sotsiaalmeediast informatsiooni ning jagab seal oma arvamusi. Kui 91% emadest kasutab suhtlemiseks Facebooki, siis 89% neist kasutavad *BabyCenter* veebikeskkonda vajaliku info kogumiseks (Freeman 2010).

Eespool mainitud uurimuses „*Mom’s media habits*“ (New survey... 2008) pöörati eraldi tähelepanu ka emade Interneti tarbimisele. Kümme olulisemat põhjust, miks naised Interneti kasutasid, olid järgmised (New survey... 2008: 2):

1. E-mailide lugemiseks/ saatmiseks
2. Ilmateate vaatamiseks
3. Arvete maksmiseks/ e-panganduseks
4. Uudiste lugemiseks
5. Mängude mängimiseks
6. Tervist puudutavate teemade otsimiseks
7. Enda tarvis ostlemiseks
8. Brände puudutava informatsiooni otsimiseks
9. Teistele kingituste ostmiseks
10. Laste tarvis ostlemiseks

Omapoolse uuringu on kokku pannud Parent Network (Heard 2010), kes keskendub milleniumi-emadele ehk emadele, kes on nooremad kui 30 aastat. Taolisi naisi iseloomustab kõrge sotsiaalsus ning sagedane Interneti kasutamine. Heard (2010) tõi välja näiteks selle, et ekspertide arvamusi usaldavad milleniumi-emad seoses tervise, lapse arengu, turvalisuse, teaduslike uuringute ja toitumisinformatsiooniga. Teiste emade nõuandeid võetakse eelkõige kuulda siis, kui asi puudutab lapse kasvatamise nõuandeid ja strateegiaid, uinumis- ja söömisprobleeme, tootesoovitusi ja inspiratsiooni. Veel lisas Heard (2010), et põhiliselt kasutavad emad informatsiooniallikatena perekonda/sõpru, ajakirju, tervise/lapsekasvatusega seotud veebikeskkondasid, tervishoiu asutusi ning raamatuid. Välja toodi võrdlus ajakirjade ja Interneti vahel. Ajakirju peeti kõige auditavamaks mooduseks lapsekasvatuse informatsiooni kogumisel (66%) ning kõige usaldusväärsemaks lapsevanematele suunatud informatsiooni allikaks (58%) (Heard 2010). Interneti peeti aga kõige lihtsamaks ja mugavamaks infoallikaks (65%) ning kõige asjakohasemaks kaasaegsemaks lapsekasvatuse info edastajaks (57%) (Heard 2010). Mõlemat allikat pidas sisu poolest asjatundlikuks 51% emadest (Heard 2010). Kuna milleniumi-emad ei ela alati oma vanemate läheduses, pöörduvad nad abi saamiseks oma eakaaslaste või Internetiavaruste poole.

Et uurida, millisena näevad rasedatele suunatud meediat Eesti lapseootel naised, püstitas autor uurimisküsimused, mis aitaks välja selgitada esmarasedate mõtted ja ootused seoses neile suunatud meediaga.

1.5. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Uurimistöö **eesmärk** on välja selgitada, millised muutused toimuvad rasedusest ajendatuna esmakordselt emaks saavate naiste meediakasutuses. Samuti püüab töö autor välja uurida, milliseks hindavad esmakordselt lapseootel naised neile suunatud informatsiooni kättesaadavuse võimalusi ning usaldusväärust.

Eesmärgi täitmiseks on püstitatud kolm põhiküsimust, mille alla omakorda kuuluvad abiküsimused. **Uurimisküsimused** on järgmised:

- I. Milliseid üldiseid muutusi on lapseootus esmakordselt emaks saavatele naiste elukorralduses kaasa toonud?**

- II. Millised muutused leiavad aset esmakordselt emaks saavate naiste meediatarbimises?**
  - A.** Millised olid esmakordselt lapseootel naiste igapäevased meediatarbimisharjumused enne rasedaks jäämist?
  - B.** Mil määral on raseduse ajal ilmnenud muutusi meediakanalite tarbimisele pühendatud ajas?
  - C.** Millistele teemadele pööravad esmakordselt emaks saavad naised meedias senisest rohkem tähelepanu?
  - D.** Millised on esmakordselt lapseootel naiste peamised infokanalid?
  - E.** Kuivõrd aktiivselt tarbivad esmakordselt lapseootel naised rasedatele suunatud foorumeid?
  - F.** Kuivõrd mitmekesiseks hindavad esmakordselt emaks saavad naised rasedatele suunatud informatsiooni?
  - G.** Milliseid etteheiteid on esmakordselt emaks saavatel naistel raseduse teemat käsitletavale meediasisule?

III. Kuivõrd usaldusväärseks hindavad rasedad neile suunatud informatsiooni?

- A. Millest sõltub esmakordselt emaks saava naise jaoks meediakanali ja meediasisu usaldusväärsus?
- B. Kui usaldusväärseks hindavad esmakordselt emaks saavad naised meediast leitud rasedatele mõeldud informatsiooni?
- C. Millised rasedatele suunatud kanalid on esmakordselt emaks saavate naiste arvates kõige usaldusväärsemad?

II MEETOD JA VALIM

Antud peatükis on välja toodud uurimustöös intervjuude puhul kasutatud meetodi ning valimi iseloomustus.

2.1. Intervjuude meetod

Intervjuude teostamiseks kasutatakse mittestandardiseeritud ehk süvaintervjuu üht alatüüpi, milleks on semi-struktureeritud intervjuu. Antud meetodi puhul on intervjuueerija poolt paika pandud teatud küsimused, kuid vestluse paindlikkuse tagamiseks proovib ta säilitada vaba vestlust, mis on iseloomulik mittestruktureeritud intervjuudele (Berger 2000).

Semi-struktureeritud intervjuude tegemise kasuks otsustati käesoleva uuringu puhul kuna intervjuud pakuvad uuritavaga vahetu keelelise interaktsiooni võimalust (Hirsjärvi et al 2005). Intervjuu eelisteks on andmekogumise paindlikkus, võimalus andmekogumist vastavalt olukorrale ja vastajale reguleerida (Hirsjärvi et al 2005). Intervjuueeritava poolt saadud vastuseid on alati võimalik täpsustada ja vajaduse korral saab küsida põhjendusi seisukohtade kohta. Samuti nähti meetodi plussina seda, et intervjuude puhul on vastuste tõlgendamiseks hoopis rohkem võimalusi kui näiteks postiküsitluse puhul (Hirsjärvi et al 2005)..

Samas mõõnab autor, et valitud meetodil on ka puudusi. Hirsjärvi (et al 2005) arvates on miinuseks näiteks see, et intervjuu nõuab hoolikat kavandamist ja läbiviimise õppimist, mis omakorda võtab palju aega. Intervjuusse võib sattuda ka palju vigu, mis on põhjustatud intervjuueerija või intervjuueeritava poolt. Peale selle võib intervjuueeritav tunda, et intervjuu ohustab teda millegagi. Lisaks võtab ka intervjuu transkribeerimine kaua aega (Hirsjärvi et al 2005). Vaatamata eelpool mainitud puudustele, otsustati siiski semi-struktureeritud intervjuude läbi viimise kasuks.

Intervjuude küsitluskava (vt. Lisa 1) on koostatud lähtudes uurimisküsimustest. Küsimustik koosneb neljast suuremast blokist: soojendusküsimused, küsimused muutuste kohta esmakordselt emaks saavate naiste meediatarbimises, küsimused rasedatele mõeldud informatsiooni ja selle kättesaadavuse kohta ning küsimused rasedatele suunatud informatsiooni usaldusväarsuse osas. Enne küsimuste esitamist tutvustas töö autor oma intervjuu eesmärgi ja kõneles sellest, mida ta meedia ja selle kanalite all silmas peab.

Uurimuse tarvis viis autor läbi kaksteist intervjuud, mis leidsid aset ajavahemikus detsember 2010 kuni märts 2011. Intervjuud toimusid intervjuueeritava või intervjuueerija kodus. Kaks

intervjuud viidi läbi Skype'i vahendusel, sest kokkusaamise võimalus puudus. Skype'i vahendusel läbi viidud intervjuud erinesid reaalses elus tehtutega kõige rohkem selle poolest, et puudus võimalus lugeda intervjuueeritava kehakeelt. Sellest tulenevalt oli raske aru saada, kas respondent on näiteks oma mõttega lõpetanud või kas ta sai küsimusest õigesti aru. Samuti oli oluline hea Internetiühenduse olemasolu, sest ühe intervjuu tegemine lükkus Interneti ajutise puudumise pärast edasi. Samas on Skype'i teel tehtavatel intervjuudel ka omad plussid, näiteks ei ole osapooltel vajadust kodust lahkuda ning intervjuu saab salvestada otse arvutisse. Sisulise kvaliteedi poolest olid autori arvates võrdsed nii silmast-silma kui Skype'i teel tehtud intervjuud. Intervjuude kestvuseks oli orienteeruvalt tund aega. Saadud salvestised transkribeeris töö autor ise ning transkribeeringud on saadaval uurimuse lisadena nr. 2-13 tööga kaasasoleval CD-plaadil.

Intervjuudest saadud materjali analüüsitakse horisontaalanalüüsi (*cross-case analysis*) abil, mille korral vaadeldakse teatud teemat (alaprobleemi) läbi kõigi vastajate hinnangute – kõrvutades neid ja otsides neis ühisjooni ning erinevusi (Vihalemm 2007). Sel meetodil saab töö autor välja selgitada, millised ühised või erinevad vaated ja arusaamad iseloomustavad intervjuueeritavate nägemust neile suunatud meediast.

2.3. Intervjuude valim

Semi-struktureeritud intervjuude valimisse kuulusid esmakordselt lapseootel ja äsja sünnitanud naised ehk naised, kelle elus leiavad rasedusest tingitud muutused aset esimest korda ning kogemus on nende jaoks uus. Täiendavalt oli valimisse pääsemise eelduseks see, et intervjuueeritav pidi olema olnud rase rohkem kui 12 nädalat, sest siis on möödas ka kõige „ohtlikum“ aeg ehk raseduse katkemise oht (Serious... 2005).

Seminaritöö raames on intervjuueeritud kahteist naist, kelle töö autor leidis mugavusvalimi abil ehk kasutades isiklikke tutvusi. Selleks, et intervjuude tulemused oleks võimalikult vähe mõjutatud, ei valinud autor intervjuueerimiseks lähituttavaid. Samuti ei tundnud intervjuueeritavad teineteist. Mugavusvalim oli antud juhul otstarbekas selle tõttu, et muul moel esmakordselt rasedaid naisi leida oleks olnud raske. Informatsiooni intervjuueeritavate isikute kohta tutvustab Tabel 1. Tulemuste osas on naiste tsitaadid välja toodud taandatud ja kaldkirjas tekstilõikudena, mis algavad viitega intervjuueeritava koodile.

Tabel 1. Intervjueeritud lapseootel naisi iseloomustav informatsioon (N=12)

Intervju eeritava kood	Vanus	Elukoht	Haridus	Peamised meediakanalid enne rasedust	Raseduse ajal lisandunud meediakanalid
N1(28)	28	Tartu	Lõpetamata kõrgharidus	Televisioon, ajakirjad, Internet	Rasedatele suunatud foorumid, ajakirjad
N2(23)	23	Põlva	Kesk-eri	Televisioon, raadio, Internet	Rasedatele suunatud info Internetis
N3(24)	24	Tartu	Kesk-eri	Ajalehed, ajakirjad, Internet	Rasedatele suunatud foorumid, ajakirjad
N4(26)	26	Tartu	Kõrgharidus	Televisioon, raadio, Internet	Rasedatele suunatud info Internetis
N5(28)	28	Tartu	Kõrgharidus	Televisioon, raadio	Rasedatele suunatud info Internetis, televisioonis, ajakirjades
N6(37)	37	Tallinn	Kõrgharidus	Raadio, ajalehed, Internet	Rasedatele suunatud foorumid ja info Internetis
N7(19)	19	Tartu	Kesk-eri omandamisel	Televisioon, raadio, Internet	Rasedatele suunatud ajakirjad, foorumid ja info Internetis
N8(34)	34	Elva	Kesk-eri	Televisioon, ajalehed, Internet	Rasedatele suunatud ajakirjad ja info Internetis
N9(25)	25	Tartu	Kõrgharidus	Televisioon, raadio, ajalehed, Internet	Rasedatele suunatud info Internetis
N10(24)	24	Tartu	Lõpetamata kõrgharidus	Televisioon, Internet	Rasedatele suunatud foorumid ja info Internetis
N11(24)	24	Ahja	Põhiharidus	Televisioon, Internet	Rasedatele suunatud foorumid ja info Internetis
N12(23)	23	Tallinn	Keskharidus	Televisioon, raadio, Internet	Rasedatele suunatud foorumid ja info Internetis

III TULEMUSED

Käesolevas peatükis on välja toodud läbiviidud intervjuude analüüs lähtuvalt eelnevalt püstitatud uurimisküsimustest. Seega on antud peatükis tulemused jagatud kolme põhikategooriasse: Esiteks lapseootusega seonduvad üldised muutused, teiseks esmakordselt emaks saavate naiste meediatarbimisharjumused ning kolmandaks rasedatele suunatud informatsiooni usaldusväärsus.

3.1. Lapseootusega seonduvad üldised muutused

Ämmaemand Ülle Lemberi sõnul on rasedus muutuste aeg nii naise kehas, mõtetes kui tunnetes/.../ Üheksa kuu jooksul jõutakse läbi mõelda paljud oma senised väärtushinnangud, hakatakse teisiti suhtuma mitmetesse elunähtustesse (Lember 2010). Ka respondentide seas leidis Lemberi poolt nimetatud erinevaid tähelepanekuid rasedusaegsete muutuste kohta.

Kõige suuremad üldised muutused seoses lapseootusega on intervjuueeritavate sõnul tekkinud seoses töölt koju jäämisega, seda kas tervislikel põhjustel või piisavalt kaugemale arenenud raseduse tõttu.

N9(25): Et võib-olla viimased, ee, kaks kuud olid siis erinevad, nii elustiili poolest kui, kui ka mingisuguste harjumuste muutmise poolest, et eee just seetõttu, et ma jäin töölt koju.

Teise suurima muutusena nimetasid mõned informandid mõningast kõrvalejäämist sotsiaalsest elust ning üldise elukorralduse muutumist laiemalt. Näiteks tõdeti, et raseduse kestel on vähemaks jäänud erinevatel koosviibimistel ning üritustel käimist ning rohkem veedetakse aega koduseinte vahel.

N2(23): Et võib-olla lihtsalt ei ole nii palju vaba elu enam... Et istud kodus ja ühesõnaga kood sokki.

Mitmel korral mainiti muutusena sedagi, et rohkem on tulnud hakata arvestama rahaliste võimalustega, sest seoses uue pereliikme sünniga suurenevad pere väljaminekud.

N10(24): ...ei saa ju enam, poes ei saa enam niisama käia, vaid vaatad kust kokku hoiad. Et jõuaks osta lapsele kõik need vankrid jaaa kärud ja muu...

Täiendavate muutustena toodi osade vastajate poolt esile nii füüsilisi kui vaimseid rasedusega seotud muutusi, eelkõige muret uue olukorraga toime tulemise ees ning ümbritsevate inimeste muutunud suhtumist. Siiski leidis vastajaid, kelle jaoks rasedus mingeid suuremaid muutusi kaasa ei toonud.

N6(37): Ta on selline, võib-olla selline sisemine, eksistentsiaalne muutus, et, et nüüd see siis juhtubki, et minust saab ka lapsevanem.

N9(25): Eem, tegelikult ega ma elustiilis väga palju ei muutnudki, et ma võtsin oma raseduse ajal, väga palju tegin tööd ja võtsin seda kui täiesti loomulikku elu osa ja ei lasknud nagu väga palju sellest segada.

Nii võibki öelda, et rasedus muutis intervjueeritavaid täpselt nii palju, kui nad ise sellel end muuta lasid. Muidugi võib pidada siinkohal erandiks neid intervjueeritavaid, kes tervislikel põhjustel juba lapseootuse alguses koduseks pidid jääma.

Kõikide muutuste seas leidsid aset ka muutused meedia tarbimises. Erinevusi varasemast meedia kasutamisest tutvustab järgmine alapeatükk.

3.2. Esmakordselt emaks saavate naiste meediatarbimine

McQuaili (2003) sõnul on auditooriumiuurijad pannud tähele, et meediakasutust kujundavad aja ja koha tingimused, sotsiaalsed ja kultuurilised harjumused. Nagu läbiviidud intervjuude tulemustest selgus, kasutasidki lapseootel naised meediat enne rasedaks jäämist üpris erinevatel eesmärkidel, samuti kasutati erinevaid kanaleid. Kokkupuuted meediaga esines respondentidel igapäevaselt, kuid ka seda erinevates kogustes. Osad vastajatest eelistasid vajaliku informatsiooni kogumiseks pigem raadiot või televisiooni, osad aga Internetti või trükiajakirjandust.

3.2.1. Intervjueeritavate meediatarbimisharjumused enne rasedust

Et saada paremat ülevaadet sellest, kuidas esmakordselt lapseootel naiste meedia kasutamine üldse muutus, palus töö autor neil lühidalt iseloomustada oma meediatarbimisharjumusi enne

lapseootele jäämist. Suurema tähelepanu all oli intervjuudes selliste massimeediumite nagu televisiooni, raadio, ajakirjanduse ja Interneti kasutamine respondentide poolt. Selgus, et eelnimetatud kanaleid kasutasid intervjuueeritavad üpris erinevalt ning kasutamise eesmärgid erinesid lähtuvalt naiste isiklikest huvidest, professionist ja üldistest vajadustest.

N9(25): Eee, kuna ma töotan ajakirjanikuna, siis minu päev algab hommikul üldiselt lehtede läbivaatamisega, just siis paberlehtede läbivaatamisega.

N4(26): Aaa, Internetis on lihtsalt niisama, ikka mingid uudiseid või mingeid kooliasju on vaja teha või siis töösju.

Ajalehtedest lugesid respondendid tavaliselt suuremaid Eesti päevalehti nagu Postimees, Eesti Päevaleht ning Õhtuleht. Olenevalt vastajast eelistati kas *online*- või paberväljaanded. Uudiste lugemiseks Internetis kasutasid intervjuueeritavad samuti Delfi veebikeskkonda. Samas nimetati ka mitme välismaise väljaande, nagu näiteks El País, Al Jazeera, New York Times ning Guardian, jälgimist.

Ja mis ajalehti- ajakirju lugesid?

N3(24): Eem, postimees.ee, mis sellest et koju käib see ajaleht, aga ikka vaatasin. Ja siis Delfist lugesin artikleid.

N6(37): Eee, Internetis ikka põhiliselt ee noh Postimees, Päevaleht, eem aeg-ajalt Delfi

Ajakirjade lugemist ei maininud intervjuueeritavad kordagi. Ajakirjade suhteliselt vähest populaarsust on välja toodud näiteks ka 2007. aastal läbi viidud Trükimeedia uuringus (2007: 2), mille kohaselt kulutatakse kõikide meediakanalite kasutamisel aega pigem ajalehtede (7,7%) kui ajakirjade (1,7%) lugemisele.

Raadiot kuulasid intervjuueeritavad põhiliselt uudiste hankimiseks või lihtsalt taustana. Uudiste kuulamise eesmärgil eelistati Vikerraadio ja Raadio Kuku kuulamist. Niisama taustana mängis intervjuueeritavatel peamiselt seevastu Power Hit Radio, Sky Plus, Klassikaraadio või mõni teine muusikakanal.

Aga mida raadiost kuulasid?

N4(26): Powerit või siis Sky Plus, see on täpselt kuidas trehvab, kui oled autos siis.

N6(37): /.../ mina (naerab) olen selline vanakooli inimene, olen üles kasvanud Vikerraadioga või Eesti raadioga. Ja ma kuulan seda/.../

Televiisorit vaatasid küsitletavad samuti erinevatel põhjustel: kas informatsiooni hankimiseks uudistesaadetest, meelelahutuslikul eesmärgil või siis jällegi lihtsalt taustaks. Uudistesaadetest nimetati Terevisiooni, Aktuaalset kaamerat ja Reporterit. Meelelahutuseks eelistati erinevaid seriaale, kodumaiseid sarju või siis lihtsalt seda, mis parasjagu telerist vaatama juhtuti.

N5(28): Noh, hommik algab siis Terevisiooniga. Natuke tutvun nende uudistega, noh õhtul ka vaatan mõnd uudistesaadet.

N7(19) ...telekat vaatasin õhtul hilja ajaviiteks kodus, et ma kohe kohe magama ei jääks.

Kõige mitmekülgsemalt kasutasid respondendid Interneti. Interneti kasutati peamiselt ajalehtede ja ajakirjade sirvimiseks, internetipanganduseks ja e-mailide lugemiseks, ehk paljuski samadeks tegevusteks, mis on ära märkimist leidnud Statistika Aastaraamatu pingereas (Põder 2010).

Internetis, mida täpsemalt?

N3(24) Eem, uudiseid lugesin hommikuti jaaa oma postkasti vaatasin.

Aga varem Interneti ikka kasutasid?

N8(34) No suhtlemise jaoks või pangalingid.

Nagu selgus, olid meedia kasutamise eesmärgid ja kanalid erinevate isikute lõikes üsna erisugused olles tingitud nii isiklikest harjumustest kui ka näiteks töö või kooliga seotud vajadustest.

3.2.2. Meediatarbimisele pühendatud aeg

Intervjuudest nähtub, et informandid olid raseduse ajal täheldanud muutusi meedia tarbimisele pühendatud ajas. Näiteks sageli mainiti, et varasemast enam pühendatakse aega Interneti kasutamisele, eelkõige just foorumites kirjutatuga tutvumiseks. Suurenenud meedia tarbimise tingis sageli vaba aeg, mida oli juurde tekkinud tänu raseduspuhkusele.

N11(23): Hmh... No foorumites istun küll rohkem, vahepeal kaob ajataju ära.

N3(24): Jah, suuremaks on läinud see Internetis olemise aeg, kuna ma enamuse aja olen kodus ja siis igavuse peletamise mõttes olen kogu aeg Internetis.

Ainsa erandina võib intervjuude põhjal välja tuua ühe informandi kogemuse, kes meedia valdkonnas töötava inimesena pühendas raseduspuhkuse ajal varasemast hoopis vähem aega erinevate meediakanalite jälgimisele. Ehk teisisõnu, tema oli ainuke informant, kes tunnistas, et pühendab raseduse ajal meedia jälgimisele vähem aega kui enne seda.

3.2.3. Enimhuvitavad teemad

Rääkides lähemalt teemadest, mis lapseootel naistele suuremat huvi hakkasid pakkuma, olid need otseselt või kaugemalt seotud just raseduse, sünnituse ning laste kasvatamise ja nende eest hoolitsemisega. Rasedusest rääkides tunnistasid mitmed intervjuueeritavad, et neid hakkas huvitama näiteks see, kuidas areneb laps ema kehas või millised muutused toimuvad ema endaga. Selleks kasutati sageli erinevate rasedusega seotud kodulehtede raseduskalendrid.

N2(23): Äää, ma käin, ma olen käinud eeee lugemas, see on see raseduskalender. Seal on näiteks kaksikümmend kaks nädalat, siis on kirjas et mis lapsega toimub, mis Sinu endaga toimub ja siis mis võiks nagu kasulikku teha, nagu selline.

Informatsiooni otsisid küsitletavad ka lapseootusega seotud terviseprobleemide ja nende ennetamise või ravimise kohta, samuti soovitusliku ja tervisliku toitumise kohta raseduse ajal.

N1 (28): Mmm, Delfist loen lastega seotud artikleid ja tervisega, toitumisega seotuid artikleid...

Mitmel korral mainiti ära Internetipoed. Sealt otsisid lapseootel naised infot beebitarvete hindade kohta või siis tellisid neid. Samuti kasutasid emad Internetipoe enda tarbeks, et tellida rasedariideid või saada infot poodide kohta, kus neid müüakse.

N5(28): Et või või kus Tartus on näiteks kauplused, kust saab rasedatele riideid, et selle kohta otsisin ka infot.

Paaril korral mainisid intervjuueeritavad veel tutvumist kirjandusega, mis aitaks tutvuda käsitööga, et beebidele ise asju valmistada.

N1 (28): Jah, ma olen hakanud lugema õmblemise ja kudumise ja siuksed teemad, mida varem nagu ei vaadanudki või ei lugenudki.

Sünnituse koha pealt pakkus paljudele respondentidele huvi teiste emade poolt kirja pandud sünnilugudega tutvumine, et saada natukene selgemat pilti sünnituse protsessist ning sellest, kuidas sünnitusega kergemini toime tulla ning millele tähelepanu pöörata.

N11(24): No need sünnituslood, aga see on jällegi kõigil erinev/.../ Noo ja näiteks mida sünnitusele peab kaasa võtma, foorumitest loen, et mida keegi kaasa on võtnud.

Samuti pälvisid tähelepanu beebi ning väikelapsega seotud teemad nagu näiteks beebi või väikelapse eest hoolitsemine, pedagoogilised ja psühholoogilised võtted lapse kasvatamisel või koguni laste soolised eripärad.

N5(28): No kindlasti see, et mida teha selle lapsega, kui ta on sündinud. Et mis asju on vaja muretseda ja kuidas hoolitseda ja.

N6(37): Ja ma otsin nagu pigem kinnitust sellele, et kas, kas siin on nagu vahet kuidas poisisse peaks nagu suhtuma või olema või et kes need poisid üldse on?

Lisaks lastega seotule pakkusid esmakordselt lapseootel naistele huvi veel laiemadki teemad nagu näiteks perekonnaelu peale lapse sünni, arukas majandamine või lastetoa kujundamine.

N9(25): Alates sellest, et millal tuleb, ma ei tea, esimest hammast pesta kuni selleni, kuidas lapse ajal, pärast lapse saamist, ma ei tea, perekonda koos hoida ja nii edasi.

Mõningatel juhtudel ei muutunud mitte meedia kasutamise aeg, vaid proportsioonid. Näiteks pühendati kooli, töö või sotsiaalmeedia arvelt rohkem aega lapseootusega seotud teemade uurimiseks.

Aga kui Sa mõtled selle aja peale, Interneti kasutamise aeg näiteks, et kas see on ka nüüd suurem kui see varem oli?

N4(26): Ja, nüüd kui ma olen kodune. Tegelikult võib-olla isegi võrdne, sellepärast et ma tööl ka seda kasutasin, aga nüüd on lihtsalt teised need asjad mida ma seal vaatan.

Mitmed teisedki respondendid kinnitasid, et varasemast rohkem aega kulub neil raseduse ajal kõiksugu raseduse ja lastega seotud informatsiooni otsimiseks ning läbitöötamiseks. Uue info ammutamiseks kasutati peamiselt Internetti, kuid ka televisiooni ja trükiajakirjanduse väljaandeid.

N8(34): Selles suhtes ja, et lapseteemalisi artikleid vaikselt hakkasin otsima. Ja kõik mis sellega seondub.

N3(24): Eee, siis ma hakkasin kasutama Perekooli foorumit, lugema. Ja siis otsima igasugust infot raseduse kohta ja beebide kohta ja kõike.

N7(19): Jaaa, hästi palju rasedusega seotud eee ajakirju loen. Ja igasuguseid raamatuid.

Kui uurida põhjusi, miks lapseootel naised üldse uut infot otsima hakkasid, oli põhjus enamasti selles, et tegu oli esimese rasedusega ning kõik raseduse, sünnituse ja laste kasvatamisega seotud teadmised olid igati teretulnud. Ning taas kord toodi ühe põhjusena välja vaba aja suurenenud hulk.

N7(19): Kuna see on esimene rasedus, siis ma ei tea selle kohta midagi ja mind hakkas huvitama ja ma hakkasin uurima.

Kui esmakordselt rasedad naised hakkasid huvi tundma uute teemade ja kanalite vastu, siis mõningate naiste seas leidus ka selliseid teemasid ja kanaleid, mis enam nii väga nende tähelepanu ei köitnud.

Kuna rasedus tõi endaga kaasa uusi huvisid ning enamasti teistsuguse eluviisi, pöörasid intervjueeritavad senisest vähem tähelepanu näiteks kõiksugu seltskonnaeluga seotud sündmustele ja informatsioonile, sealhulgas niiöelda kollastele uudistele.

N3(24): No varem ma vaatasin ikka, et mis klubides toimub (naerab), aga nüüd ei ole mõtet vaadata, sest rasedana nii kui nii enam klubides ei ma ei käi.

Lisaks oli vähenenud mõningate vastajate huvi kõiksugu negatiivsete ning vägivaldsete uudiste, väljaannete või telesaadete vastu, samuti negatiivsete laste ja lapseootusega seotud teemade vastu foorumites. Sellised eelistused tekitas enamasti soov vältida ebasoodsate emotsioonide tekkimist või läbielamist.

N5(28): No igasugused need vägivaldsed ja õudusfilmid, et neid ei saa vaadata enam (naerab). Et ja kui noh, lastest midagi räägitakse, et noh rasked haigused ja siukseid nagu keeruline vaadata.

Vähem huvitusid esmakordselt lapseootel naised veel sellistest asjadest nagu näiteks mõningad uudised või uudistekanalid ning hariduse ja tööga seotud teemad. Osaliselt välditi mõningaid rasedusega seotud teemasid nagu näiteks raseduse algus, sest rasedus oli arenenud juba piisavalt kaugele.

N10(24): No need, varem uurisin kogu aeg neid kõrghariduse teemasid ja puhkused ja kõik, mis on tööõigusega seotud, aga neid ma enam ei vaata.

Siiski oli palju neid naisi, kelle huvidering seoses rasedusega väidetavalt ei vähenenud ning kõiki enne lapseootust kasutusesolevaid kanaleid ning teemasid jälgiti samamoodi edasi ka raseduse ajal.

N11(24): Ei, issand jumal, ei ole, mul ei ole muutusi, kõik on nagu vanasti.

Nagu selgus, ei muutunud kõikide intervjueeritavate meediakasutamise harjumused ühtemoodi. Oli neid, kelle jaoks muutus väga palju ning neid, kes lapseootusest suuremat numbrit ei teinud. Küll aga tuli kõikidel vastajatel juurde uusi teemasid, mille vastu huvi tundma hakati.

3.2.4 Esmakordselt lapseootel naiste peamised traditsioonilised infoallikad

Kuna intervjueeritavaid naisi hakkas lapseootuse ajal huvitama just raseduse ja lastega seonduv informatsioon, viis see neid enamasti ka pisut teistsuguste kanalite kasutamise või eelistamiseni.

Otseselt lapseootel naistele suunatud väljundeid traditsioonilises meedias võib hetkel Eesti meediamaastikul leida vaid ajakirjade seas (Rebenits 2011) ning seetõttu mainisidki naised selliste väljaannete nagu *Meie Pere, Pere ja Kodu* ning *9 kuud* lugemist. Ajakirjad kas ostetakse või tellitakse koju, kuid sageli sattutakse nendeni juhuslikult, näiteks sõbrannade või meditsiini-asutuste vahendusel.

N3(24): Mmm, „Pere ja Kodu“ ajakirja olen paar korda ostnud ja siis ühe korra ostsin selle „9 kuud“, see on mingi eriväljaanne vist, et seal oli ka mingi info rasedatele.

N6(37): „Pere ja kodu“ olen paar korda lugenud kui olen tuttava, tuttava juures Tartus ööbinud...

Ajalehtedel rasedusaegse info edastajatena suurt rolli ei olnud.

3.2.5. Muud infoallikad

Tähtsat rolli lapseootusega seotud teabe kogumisel mängisid intervjueeritavate jaoks sugulased ja tuttavad, kes on ise rasedad või lapsevanemad. Usaldust teenisid need inimesed näiteks võrreldes foorumis olevatega sellepärast, et tuttav oli nende taust, harjumused ja

tõekspidamised. Näiteks Heardi (2010) uuringust selgub, et teiste emade nõuandeid võetakse eelõige kuulda siis, kui asi puudutab lapse kasvatamise nõuandeid ja strateegiaid, uinumis- ja söömisprobleeme, tootesoovitusi ja inspiratsiooni.

N6(37): Nooo sõbrannade käest muidugi... neid inimesi nagu tead, mismoodi nad oma elu elavad ja millised, noh millised väärtushinnangud neil on ja.

N3(24): Ema, tema on nagu ikka rääkinud et mida tema ajal, mida tema ikka mäletab, no siis ju mingeid raamatuid või asju ei olnud. Ja sugulase käest.

Teiseks usaldusväärseks ning sageli kasutatavaks allikaks olid raamatud, mis seotud raseduse, sünnituse, imiku hooldamise ja laste kasvatamisega. Raamatud olid kas enda soetatud, saadud kliinikust või laenutatud tuttavalt. Kõige sagedamini mainiti selliseid teoseid nagu ämmaemanda või naistearsti poolt antavad „Liberio: Rasedus, sünnitus, vastsündinu“ ja „Beebi 2010“ ning Anne Deansi „Rasedus“.

N9(25): Ja siis muidugi, noh need samad infomaterjalid/.../ mis arsti käest tulevad, need Liberio raamatud/.../, noh et see esmane info raseduse/.../ ja üldse lapse kohta /.../ et sellest oli vähemalt alguses hästi palju abi, et tegi nagu pildi selgeks, et mis on /.../ nagu vaja ja mis on oluline.

Samuti hinnati kõrgelt ämmaemandatelt, arstidelt või perekoolist saadud informatsiooni, sest seda edastasid oma ala professionaalid. Oli neidki naisi, kes veel perekooli loengutesse ei olnud jõudnud, kuid kavatsesid seda siiski teha.

N5(28): Mmm, ühes loengus olen käinud, just sünnitamise kohta. Jaaaa plaanis on teisi loenguid ka külastada. Mida rohkem infot, just asjatundjate käest, seda parem.

Niisiis selgub, et kuigi lapseootel naistele suunatud meedias on mõningaid puudusi, ei arva naised, et olukord oleks väga halb. Kombineerides meediast, sugulastelt-tuttavatelt, ekspertidelt ning raamatutest saadud teavet, on võimalik kokku panna üsnagi terviklik pilt soovitud informatsioonist.

3.2.6. Veebikeskkonnad infoallikatena

Esmarasedate tähelepanu on rohkemal või vähemal määral köitma hakanud mõningad uued kanalid, kust infot hankida. Üheks tähtsamaks neist on lapseootuse, sünnituse ja lastega seotud foorumid. Enamus intervjuueeritavatest ei olnud neid varem külastanud, sest selleks puudus lihtsalt vajadus.

N11(24): No need ongi, mida ma varem lugenud ei ole, on need foorumid rasedusest ja lastest.

Peale eelmainitud kanalite otsisid respondendid teavet ka sellistest kohtadest nagu Delfi Naistekas, Meelespea.net, Postimehe naisteleht ning Elite ja Tartu Ülikooli Kliinikumi kodulehed. Lisaks kodumaistele kanalitele hangiti informatsiooni välismaistest veebikeskkondadest ja telekanalitest, seda kas eestikeelse teabe vähesuse või teise emakeele tõttu.

N5(28): Eee, noh kuna mu emakeel on vene keel, ma vaatan ühte vene saadet, eee vene kanalit /.../ Siis igasugused Delfi naistekas, Elite kliiniku koduleht ja Nupsu.ee.

Kui uurida, kuidas informandid eelnimetatud kanaliteni jõudsid, mainitakse kõige rohkem Internetiotsinguid, kusjuures ülekaalus on just Google's teostatvad otsingud. Sageli viivad otsingusse sisestatud märksõnad rasedatele suunatud foorumite või kodulehtedeni.

N7(19): Mmm, panin Google'i otsingusse eee „rasedus“, jah. Ja siis ta lõi ette kohe raseduskalendri ja siis ma hakkasin niimoodi sealt lugema.

Lisaks otsingumootoritele aitasid uute kanalite leidmisele kaasa sugulased-tuttavad või viited mõnelt teiselt kodulehelt. Juhtus sedagi, et rasedatele suunatud kanalite olemasolust oldi teadlikud juba varem.

N10(24): Mul on, sõbranna on rase (naerab). Tema ikka ütles, ta küsis, et kas Sa seal ikka käid või? Et seal räägitakse sellest ja sellest. Ülejäänud, ülejäänud olid viidetega teistest kohtadest.

Nagu selgub, on kõik eelnimetatud kanalid Interneti-põhised. Põhjuseid, miks intervjueeritavad teabe otsimiseks just Internetti eelistasid, on mitmeid.

Aga mis Sa arvad... millised neist on kõige paremad kanalid rasedusega seotud informatsiooni kättesaamiseks?

N2(23): Võib-olla ongi Internet. Sest telekas, noh telekast ma küll ei leia mitte midagi. Seal ei olegi infot raseduse kohta. Ajakirju ka ei loe, ma olen nii väike lugeja selles suhtes et... Aga Internet, see on ikkagi põhiline milles on informatsiooni ...

N1(28): Mmm, kindlasti on Internet, sest võib-olla näiteks raamatutes mõned asjad hakkavad juba aeguma, aga... Ja ajakirjad ka kindlasti on paremad.

Intervjueeritavad tõid välja väga palju positiivseid omadusi, mis antud Internetti iseloomustasid. Nendeks olid kiirus, mitmekülgsus, lihtne ligipääs, kasutamise lihtsus ja mugavus.

Aga Internet, miks ta kõige parem on?

N4(26): Ta on kõige kiirem. Teiseks ta on hästi noo, hästi mitmekülgne allikas.

Üheks mõjuvaks faktoriks Interneti kasutamisel osutus kindlasti küllaldane teave, mida antud kanal pakkus. Tähtsaks peeti sedagi, et kui tekkinud küsimusele ei ole võimalik leida vastust kodumaistelt veebisaitidelt, siis võib ju alati abi saada ka võõrkeelsetelt kodulehtedelt.

N6(37): ... no Internet ruulib selle koha pealt nagu küll. Et eem, siin saab isegi tead, noh, ükskõik mismoodi nagu teada erinevaid asju, et siis on nagu võimalus ka ingliskeelset informatsiooni otsida, kui Sa tead mida Sa tahad otsida.

Tähtis on seegi, et respondentide sõnul kajastab Internet palju teiste inimeste kogemusi, arvamusi ning arutelusid. Interaktiivsus ning võimalus saatusekaaslastelt või spetsialistidelt nõuandeid küsida muutsid samuti Interneti üheks populaarseimaks rasedusega seotud informatsiooni edastajaks.

N12(23): Aga Internetis saab teiste kogemusi otsida ja arstide arvamusi ka näiteks. Ja saab arstidelt küsida või targematelt.

Heakskiidu foorumite puhul teenisid antud juhul võimalus kaasa elada teiste sarnaste murede või kogemustega naiste tegemistele ning sünnilugude või vajaliku informatsiooni leidmine.

N4(26): Eeee noh, jah, Internet, kui niimoodi võtta. Sest et kui mõni mure on, siis vaatad et kas see on normaalne, või kuidas teistel on. Või kui on keegi kes on, kellel on tähtaeg samasugune, kellel on samad mured...

Tasakaalustamiseks Interneti plusspooli, tõid vastajad siiski välja ka selle negatiivseid külgi. Nendeks olid näiteks küsitavus teabe usaldusväarsuse kohta, andmete üleküllus või sagedane info kattumine, mis sunnib inimesi teavet filtreerima ning vajalikku vähehaaval ise kokku panema.

N6(37): Aga see maailm või see Interneti-maailm on nagu põhjatu auk. Et eee, seal peab olema väga kriitiline... Jaa, et jah, aga mingit ühest sellist kohta ei ole, see tuleb nagu kildhaaval kokku lappida...

Interneti miinusteks peeti veel seda, et paljud tekstid on liiga ametlikud ning inimkauged või et kõiki kasulikke allikaid ei jõua lihtsalt meeles pidada.

N8(34): ...Interneti paned kinni, Sa ei mäleta kust Sa said selle, aga ütleme ajakiri on olemas, Sa paned selle kapi peale, võtad pärast ja loed uuesti.

Niisiis kasutati lapseootuse kohta käiva teabe saamiseks allikatena nii meediat kui kaaskodanikke. Kõige enam otsiti infot Internetist ja raamatutest ning küsiti nõu sõpradelt-sugulastelt. Mõningad respondendid mainisid raseduse kohta käiva info otsimiseks veel ajakirju, üksikutel kordadel ka telesaateid ning ajalehti. Sarnase tulemuseni on jõudnud ka Heard (2010), kelle sõnul kasutavad emad põhiliselt informatsiooniallikatena perekonda/sõpru, ajakirju, tervise/lapsekasvatusega seotud veebikeskkondasid, tervishoiu asutusi ning raamatuid.

3.2.6.1. Online-foorumite kasutamise praktikad

Seminaritöö (Rebenits 2011) raames läbi viidud intervjuudest nähtus, et informandi on üsna sagedased rasedatele suunatud online-foorumite külastajad. Seetõttu pöörati bakalaureusetöös mainitud foorumitele ka suuremat tähelepanu. Läbi viidud intervjuudest nähtus, et kõik vastajad olid raseduse ajal taolisi foorumeid külastanud. Oli naisi, kes külastasid foorumeid vaid raseduse alguses või tegid seda käesoleval hetkelgi, kuid üsna harva. Samas leidis informantide hulgas ka selliseid tulevasi emasid, kes külastasid foorumeid vähemalt korra päevas või rohkemgi.

Aga kui tihti Sa neid foorumeid külastad?

N10(24) Eee, tööpäevadel iga päev. Nädalavahetustel on mul muud tegemist, et siis ma väga ei külasta.

N5(28) Iga päev ei loe neid foorumeid. Vahepeal.

Põhjusi foorumite külastamiseks nimetati seinast seinä. Enamus nendest olid muidugi vähemal või rohkemal määral seotud raseduse või sünnitusega. Huvi pakkusid ka rasedate sarnaste kogemuste võrdlemine, naised kes on lapseootusega sama kaugel kui intervjuueeritavise või erinevad rasedusega seotud terviseprobleemid. Wellmanni ja Gulia (1999) arvates on samuti Internetis toimivate gruppide aluseks see, et kuuluvustunde tõttu osaletakse tihti sealsetes aruteludes ning pakutakse kaaslastele toetust ja abi. Seega võib tugevaid suhteid foorumites võrrelda isegi sõprussuhetega reaalses maailmas, sest mõlemad iseloomustab usaldus ja üksteise toetamine.

N3(24): /.../mina nüüd sünnitan onju aprillis, et eee mis probleemid nagu sellega seotud on... Et ikka nii kui kaugel kui ma ise olen.

N4(26): Noo praegu kui diabeet mul avastati, hakkasin vaatama selle kohta kuidas teistel on ja just nagu sellega seotud infot.

Samuti märgiti mitmeid kordi foorumi külastamise põhjusena ära lastetarvete või rasedariiete ostmisel nõuannete või kogemuste otsimine.

N8(34): Näiteks rasedate riideid siin olen otsinud ja siis vaatad et keegi foorumis on küsinud, et kus siin linnas saab neid ja.

Veel kõitsid respondentide tähelepanu teemad, mis olid seotud näiteks lapsehoolduspuhkusega, vanemahüvitistega, raseduse sümptomitega või kajastasid informantide üldist huvi lapseootusega seonduva vastu.

N9(25) /.../ mingil hetkel /.../ otsisin informatsiooni selle kohta, et millal saab jääda dekreeti, jaaa ja mingisuguste emapalkade ja selliste asjade kohta.

Kuna rasedatele on suunatud mitmeid erinevaid foorumeid, siis olid osadel naistel välja kujunenud oma lemmikud. Populaarseimaks osutus intervjueeritavate seas Perekool.ee foorum. Seda eelistati lihtsuse, privaatsuse ja eelkõige aktiivsuse ning suure kasutajaskonna pärast.

N10(24): Perekool.ee on tegelikult põhiline mida ma külastan, sellepärast et seal ei ole neid pilte ja seal... Jah, lihtsam on.

Lisaks Perekoolile külastasid tulevased emad veel Perefoorumit, Pereklubi ja Nupsu foorumeid. Kui esimest kahte kiideti samuti suurema külastatavuse ja aktiivsuse eest, siis Nupsu pälvis mitmeid kriitikanootte just oma väikese kasutajaskonna ja passiivsuse pärast. Selliseid foorumeid aga, mis naistele üldse ei meeldinud, keegi nimetada ei osanud.

Aga mis Su lemmikfoorumid on näiteks?

N1(28): Ongi siis see Perekool ja Perefoorum... Sest seal on nagu kõige aktiivsem osavõtt ja kogu aeg toimub midagi.

N4(26): Ma olen ka kuulnud need Nupsu või Tupsu või need on. Ma neid vaatama ei ole kunagi hakanud, sest on kohe näha, kus on vähem kasutajaid, siis on vähem ka infot.

Kui võtta vaatluse alla sisu loomine foorumites, siis leidis samuti nii neid, kes sellega tegelesid kui ka neid, kes jäid vaid passiivseteks kõrvalvaatajateks. Täiesti uusi teemasid või küsimusi tõstatasid foorumites naised kas paar korda nädala või kuu jooksul. Kuid nagu juba mainitud, ei loonud osad naised ise ühtegi uut postitust.

N3(24): Mmm, ma olen küsinud kui mingi küsimus on tekkinud, aga mingit suurt nagu teemat küll ei ole teinud.

N4(26): Ma olen rohkem vaataja... Ma ei osale nendes vestlustes ega midagi. Lihtsalt nagu vaatan mis teema, kui pakub huvi, siis vaatan üle.

Põhjustena uute teemade või küsimuste tekitamiseks nimetati varasem kindla teemakäsitluse puudumist või üles kerkinud erinevad tervise ja rasedusnädalatega seotud probleeme, millele taheti vastuseid saada.

N10(24): /.../kui mul on tõsiselt midagi millegi kohta, kui ma sealt otsingust ka üles ei leia, et mul nüüd siit valutab või siit pistab või süda puperdab või mis iganes. /.../ siis tuleb ikka küsida teiste käest.

Juba loodud teemadele või küsimustele vastukaja andmine toimus samuti enamasti just nende naiste poolt, kes ise uusi arutelusid löid. Küsimustele vastati pigem harva ja eelkõige siis, kui informandil enda arvates püstitatud teemal midagi tarka öelda oli. Siiski meeldis enamusele lapseootel naistest rohkem lugeda kui kirjutada või kaasa rääkida.

N10(24): /.../ võib-olla korra-kaks nädala jooksul vastan... Kus ma vähegi tunnen, et ää, et ma oskan nagu kaasa rääkida. Et kas iiveldab rohkem või, või mis iganes, millest ma rohkem tean.

N6(37): Ma vahest olen mõelnud küll, et et peaks kasutajaks registreerima... Et jah, aga ma ei ole seda teinud. Ja ma ei oska öelda ka, et miks.

Kuigi antud uurimuses oli valim liiga väike, et üldistavamaid järeldusi teha, selgus ka siin, et taolist tulemust kinnitavad mõned varasemadki uurimused. Näiteks Baymi (2002) sõnul ei tegele sisu loomisega aktiivselt kõik külastajad, vaid ainult üks osa nendest. Freeman (2010) on aga paika pannud erinevad foorumite kasutajate tüübid. Sealgi osutus suurimaks grupiks „Publik“ ehk külastajad, kes on Internetis põhiliselt selleks, et vaadelda ja koguda informatsiooni, mitte aga seda ise jagada. Näiteks võib käesolevas uurimuses osalenud mõne informandi puhul nende foorumite kasutuspraktikaid analüüsides „Liblikad“- gruppi

kuulumist - esimest korda lapseootel naised, kes otsivad erinevatest veebikeskkondadest nõuandeid raseduse ja lapsekasvatuse teemadel ning lisavad *online* meedias omapoolseid postitusi, kuid tavaliselt on informatsiooni vastuvõtjad (Freeman 2010).

Vaatamata sellele, et rasedatele suunatud foorumite külastamiseks toodi välja küllaltki palju asjaolusid, leidub informantide sõnul ka piisavalt põhjuseid nende vältimiseks. Kõige suurema ohuna nähti foorumites valeinformatsiooni levitamist või kaheldi seal olevate andmete usaldusväärsuses, sest sisu loojateks olid tavainimesed, mitte eksperdid. Lisaks mainiti sedagi, et foorumites leidis liiga palju subjektiivsust ning negatiivsust.

N9(25): Et ma enda jaoks välistasin kindlalt igasugused eee perefoorumid ja siuksed asjad, et et seal võib tihti olla ka väga eksitavat informatsiooni, mistõttu ma jätsin need nagu täiesti kõrvale...

Kuigi lapseootel naistele suunatud foorumeid olid vähemalt korra külastanud kõik intervjueeritavad, ei tähendanud see, et nad seda kogu raseduse vältel jätkasid. Kui osade naiste jaoks oli foorumite külastamine igapäevane ning loomulik tegevus, siis teiste arvates oli antud veebikeskkondasid targem hoopiski vältida.

3.2.7. Hinnangud esmakordselt lapseootel naistele suunatud infokanalitele

Lapseootel naistele suunatud kanalite rohkuse kohta leidis respondentide seas erinevaid arvamusi. Mõningate rasedate arvates oli vajalikku informatsiooni meedias piisavalt, teiste arvates aga mitte. Leiti sedagi, et rohkem võiks olla ametlikke kanaleid, mis kajastaksid spetsialistide arvamusi ning nõuandeid. Paari naise arvates leidis piisavalt vajalikku teavet vaid Internetis.

N2(23): Selles mõttes, et kui Sa ikkagi tahad, siis on kõik kättesaadav. Aga lihtsalt peab endal olema tahtejõudu ja huvi...

N7(19): Võiks minu arvates rohkem olla! Võiks olla rohkem eeeee arstide poolt kirjutatud või, või midagi mida ma saan tõe pähe võtta, mitte et ma ei loe kellegi teise elu.

Kui pöörata tähelepanu sellele, millistest kanalitest esmarasedad lapseootuse kohta rohkem teavet sooviks leida, võib saada mitmeid erinevaid arvamusi. Suur osa vastanud naistest tundis kõige rohkem puudust just telesaadetest, sest televisiooni teel edastatavat

informatsiooni oleks kerge jälgida. Lisaks sellele ei leidu kodumaistes kanalites hetkel ühtegi telesaadet, mis oleks mõeldud just rasedatele.

N5(28): Noh „Hooaeg“ ja need moesaated sellised on, et siis võiksid emmed, noortele emmedele suunatud saated ka olla.

Leidus ka intervjueeritavaid, kelle arvates oli raseduse kohta käivat informatsiooni liiga vähe just raadios või trükiajakirjanduses. Mitu korda mainiti sedagi, et sobivaks rasedusega seotud teabe edastajaks oleks Tartu Ülikooli Kliinikumi koduleht, mis praegu annab rasedusega seotud infost vaid põgusa ülevaate.

N3(24): Mmm... Raadio vist, ma ei teagi kas oleks nagu mõttekas. Ma võib-olla isegi kuulaks kui raadios räägitakse midagi.

N4(26): Näiteks kas või Kliinikumi koduleht, et siis kui naistenõuandla osakonda vaadata sealt, et kõik need rasedate haigusi ja et need katsed kõik mis peab tegema, mille jaoks mis on.

Paaril korral avaldati esmakordselt lapseootel naiste sead arvamust selle kohta, et kindlasti ei peaks rasedusega seotud teemad illustreerima igapäevaste meediaväljaannete lehekülgi, vaid jääma siiski rohkem spetsiifiliste kanalite sisusse.

N9(25): Mm, no ei saa nagu öelda, et siuke mainstream meedia, et kas kas ütleme sihukene Päevaleht või Postimees peakski kajastama asju, mida sa ei oska nagu raseduse ajal mõeldagi...

Spetsiaalselt rasedatele suunatud kanalitega jäid seega intervjueeritavad enam-vähem rahule, kuid seda põhiliselt Internetis pakutava osas. Muus meedias aga võiks naiste arvates spetsiifilist infot rohkemgi olla.

3.2.8. Rahulolu rasedusega seotud informatsiooni kättesaadavusega

Kuna esmakordselt lapseootel naiste meediakasutuses ilmnes vajadus leida kõiksugu rasedusega seotud informatsiooni, pidas töö autor tähtsaks välja selgitada, kuidas nad meie meediamaaistikul pakutava spetsiifilise infoga üldse rahul on.

Keskendudes peatselt emaks saavatele naistele suunatud informatsiooni puudujääkidele, oli taas arvamusi mitmesuguseid. Sageli mainiti seda, et meedia võiks rohkem kajastada ametliku

või teadusliku sisuga informatsiooni, mis oleks kirja pandud oma ala spetsialistide, mitte aga asjatundmatute inimeste poolt.

N9(25): Et alati jah ei saa usaldada nagu seda, seda mida sa loed sealt meediast, sest et ajakirjanik ei ole väga tihti spetsialist eee selles valdkonnas, milles ta tegelikult kirjutab.

Puudujääkideks peeti veel seda, et mõninga info puhul pingutatakse kõiksugu soovitude ja keeldudega üle. Respondentide sõnul võiks Internetis olla üks ühine portaal kõige jaoks, kus oleks ühendatud kogu rasedusega seonduv teave.

N10(24): ... oleks jube hea, kui oleks mingi üks siuke suur ühine portaal, kus kõik on koos, kõik info.

Vaatamata intervjueeritavate poolt mainitud puudujääkidele lapseotel naistele suunatud teabes leidis veel arvamusi, et rasedatele pakutava informatsiooniga meie meedias võib üldjoontes rahul olla.

N1(28): Ma arvan, ma ei näegi ühtegi puudujääki, kui ma enda küsimustele kõikidele vastused saan sealt (meediast), ei ole küll ühtegi puudujääki.

Samas nimetasid intervjueeritavad ka selliseid teemasid, millele meedias esmarasedate arvates lapseotel naiste seisukohalt piisavalt või üldse tähelepanu ei pöörata. Kõige probleemsemaks pidasid intervjueeritavad raseduspuhkuse ning lapsehoolduspuhkuse kohta käivate seaduste keerukust ning nende halba kättesaadavust.

N12(23): Võib olla see dekreeidi ja emapuhkuse asi, see on nii segaselt igal pool selgitatud, mina ei saa siia maani aru eriti. Selle jaoks võiks vist ka eraldi koht olla, kus ametnikud vastavad ja selgeks teevad kõigile, kes tahavad.

Osa respondentidest tundis puudust rasedusaegse tervishoiu ja toitumisega seotud teemade laialdasemast kajastamisest.

N10(24): Et tervisega seotud teemad, et neid on küll väga-väga vähe... Ma mõtlen siukesi asju ma pean, ma ei teagi üldse kust kohast välja otsima, et kas ma võin seda asja süüa või juua või kas see on üldse normaalne või kasulik.

Samuti oli mõni respondent nägi probleemi väheses infos sobivate perekoolide ja rasedateringide kohta, samas kui mõni teine intervjuueritav eelistaks saada enam infot rasedariiete kohta.

N2(23): Meil võiks näiteks olla/.../ infot nende perekoolide kohta. Näiteks võimlemised ja kõik need asjad...

Rohkem leidus siiski neid intervjueeritavaid, kes olukorda rasedatele suunatud informatsiooni kättesaadavuse seisukohalt positiivsemas valguses nägid. Arvati, et lapseootusega seonduvat infot leidub Eesti meedias parajal hulgal või ei osatudki nimetada teemasid, millest siiani puudust oleks tuntud. Mitu korda mainiti, et kui otsitavat teavet emakeelses meedias ei ole, võib ju alati pöörduda välismaiste infokanalite poole.

N7(19): On enamjaolt kõik olemas. Nii palju kui ma olen otsinud. Kui ma midagi nii väga tahan, siis ma kindlasti leian, kui ma hakkan otsima.

N4(26): Kui Eesti saite ei ole, siis kindlasti mingi välismaa omad.

Kuigi üldjoontes olid intervjueeritavad rasedatele suunatud informatsiooni kättesaadavusega üpriski rahul, mainiti siiski ka asju, mis võiks olla teisiti. Kõige rohkem puudust tunti just ametnike või asjatundjate poolt edastatavast teabest ning mõningate spetsiifiliste teemade käsitlemisest.

3.3. Rasedatele suunatud informatsiooni usaldusväärsus

Kuigi lapseootel naistele suunatud informatsiooni võib leida paljudest erinevatest allikatest, ei pruugi kogu kättesaadav teave alati tõeale vastata. Järgnevalt ongi välja toodud esmarasedate arvamused selle kohta, mille järgi nemad olemasolevat infot hindavad ning milliseid kogemusi nad seoses uue teabe omandamisega meenutada oskavad.

3.3.1. Informatsiooni usaldusväärseuse hindamise kriteeriumid

Kõigepealt palus töö autor naistel välja tuua need näitajad, mille järgi üldiselt meedias edastatavat informatsiooni usaldusväärseks või mitteusaldusväärseks hinnatakse. Üheks olulisemaks näitajaks usaldatavuse hindamisel oli informatsiooni autor või allikas. Nimelt usaldati rohkem oma ala spetsialistide kokku pandud infot ja allikaid, milles said sõna just professionaalid.

N5(28): Internetis ka kõike infot ei tea, kes on kirjutanud, muidugi kui artikli all on loetletud, et meditsiini doktor või midagi sellist, või mingi tuttav tuntud nimi... siis ikka võib seda usaldada.

N9(25): Et eeee, mulle on oluline, et kirjutaks oma ala spetsialistid...

Samuti peeti usaldusväärse teabe väljasõelumisel väga oluliseks oma sisetunde järgi otsustamist. Siinkohal aitasid kaasa näiteks enda kogemused ja varasemad teadmised, mis õigel ja valel vahet aitaksid teha.

N6(37): Ma ei tea, ma kuulan ära, ma arvan, ja siis ma nagu vaatan seda, et mis see minu elukogemus ütleb ja mida mina ise olen kaasaegse pedagoogika või meditsiini kohta lugenud.

N8(34): Eks ma teen ikka omad järeldused... Sisetunde järgi vaatan.

Vahepeal kasutati usaldusväärse informatsiooni kokkupanemiseks moodust, kus viidi kokku ühe konkreetse küsimuse kohta mitmest erinevast allikast saadud teave ja ning alles seejärel otsustati, kas saadud tervikpilt tundub mõistlik või mitte.

N4(26): No peab mitu allikat kasutama ja siis panema kokku seda pilti, ei saa et Sa võtad ühest kohast ja teed enda jaoks mingid järeldused.

Veel kasutati allika usaldusväärseuse hindamiseks kellegi teise abi või mõeldi sellele, kelle huve võiks konkreetne informatsioon esindada.

N6(37): /.../ ma alati kriitiliselt mõtlen seda, et kelle huve see nagu praegu esindab?

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kõige paremaks õige informatsiooni eristajaks valest pidasid intervjuueeritavad oma sisetunnet, kuid üsna sageli ka teabe edastaja või autori professionaalsust.

3.3.2. Hinnangud rasedatele suunatud informatsiooni usaldusväärsele

Palju erinevaid arvamusi leidis selle kohta, kui usaldusväärseks võib pidada just lapseotel naistele suunatud informatsiooni Eesti meedias. Mitmeid kordi avaldati arvamust, et üldjuhul on saadavalolev teave piisavalt usaldusväärne, kuigi ette võib tulla erandeid.

N1(28): No päris sadat protsenti ta kindlasti ei ole, aga üldjuhul on ikka usaldusväärne.

Siiski leidus naisi, kelle arvates pidi informatsiooni kogumisel olema üpris ettevaatlik, sest igal pool kuuldu-nähtu ei pruugi alati tõele vastata või ei ole autor teemaga alati piisavalt kursis.

N9(25): Et alati jah ei saa usaldada nagu seda, seda mida sa loed sealt meediast, sest et ajakirjanik ei ole väga tihti spetsialist eee selles valdkonnas, milles ta tegelikult kirjutab.

Nii nagu meedia puhul üldiselt, arvati ka rasedatele suunatud meedia puhul, et igatüks peab võimaluse korral leidma selle kanali või autori, keda usaldada või keda mitte.

N6(37): Et ma ei tea, et eeee see tõde oleks kuskil nagu seal vahepeal, et mida on hästi raske nagu ära tunda.

Kanaleid, mida lapseootel naised vajaliku informatsiooni leidmisel kõige rohkem usaldada võiks, toodi välja mitmeid. Kõige populaarsemateks osutusid ämmaemandate ja naistearstide poolt kirjutatud artiklid ja teosed või lihtsalt nende nõuanded ja teave, kas siis suusõnaliselt või Interneti lehekülgedel.

N5(28): No kui näiteks Eesti ämmaemandad kirjutavad midagi või, või naistearstid, et sellist infot usaldad...

N2(23): Võib-olla ongi nagu Internet ja foorumid, kus on nagu arstid andnud nõu.

Teiseks väga oluliseks allikaks olid lapseootel naiste arvates rasedatele suunatud teosed ja väljaanded, eriti just raamatud ning artiklid ajakirjades. Seda jällegi põhjusel, et sealt saadav informatsioon on üldjuhul oma ala spetsialistide poolt kirja pandud ja suvalisi kirjutisi naiste arvates juba nii naljalt antud allikates avaldada ei lasta.

N1(28): Võib-olla ongi siis raamatutest või mingitest artiklitest, mis on nagu ikka teadjamate inimeste kirjutatud.

N10(24): Ma arvan, et raamatut ju niisama kokku ei panda, et see on ikkagi põhjalik uurimine, üldistamine, paikapane.

Lisaks sellele usaldati veel infokilde, mida jagasid oma kogemuste põhjal sõbrad, tuttavad või pereliikmed. Siinkohal võib paralleelsele leida 2008. aastal Chicagos läbi viidud uurimusega (New survey... 2008), mille kohaselt usaldavad emad samuti kõige rohkem just lastearste ja sõpru-tuttavaid, jättes meedia tahaplaanile.

N5(28): No ongi, üks on see nagu mida sõbrannad on rääkinud, et mis nendega toimus, mida nemad on läbi elanud hiljuti.

Kõige mitteusaldusväärsema kanalina toodi enamasti välja lapseootel naistele suunatud internetifoorumid. Põhjustest, miks antud veebikeskkondasid eriti usaldada ei soovita, on juba räägitud „Online foorumite kasutamise praktika“ peatüki all.

Paaril korral toodi välja seda, et eriti ei tekita usaldusväärset nende inimeste poolt kirjutatu või öeldu, kellel puudub enda isiklik kogemus ja kes toetub vaid teiste kogemuste vahendamisele või oma arvamuse agiteerimisele.

N5(28): /.../ kui mingi suvaline inimene on midagi kirjutanud on, kes ei olegi rase, kes teiste kogemusi kirjeldab, siis ikkagi ei ole, võib-olla ei ole see päris tõsi.

Negatiivseid kogemusi seoses rasedusega seotud informatsiooniga toodi välja nii mõnelgi korral. Mitmel juhul olid need seotud just foorumites kirjutatuga. Põhjustasid seda nii negatiivse sisuga kui väärinformatsiooni sisaldavad postitused.

N7(19): Eile lugesin ühte hästi jubedat sünnituslugu. Rohkem ei ole.... Aga väga jube oli.

Teiseks negatiivseks aspektiks oli lapseootel naiste arvates see, et väga raske oli leida tõele vastavat ja ametlikku infot, seda kas siis terviseprobleemide või seaduseid puudutavate küsimuste puhul.

N10(24): Eee, mind raseduse alguses ajas vihale see, et ma ei leia /.../ infot näiteks

Rääkides positiivsetest kogemustest seoses rasedatele suunatud meediaga, mainiti taas kord kõige enam just Internetist ja sealsetest foorumitest loetut. Lisaks pälvisid pooldavat tunnustust kõiksugu positiivsust süstivad artiklid ning muu lugemismaterjal, mis raamatutes, Internetis või ajakirjades saadaval oli.

N6(37) Eee, nagu nende eee, mis selle pereterapeudi Jesper Juuli mingisugused artiklid ja asjad, et need on nagu sellised, toovad jälle maa peale ja annavad rahu.

Kui rääkida erinevatest kanalitest, mida lapseootel naised teistelegi soovitaks, tuleb taas esile palju erinevaid arvamusi. Mõnede naiste arvates on parimas just need allikad, mida nad ise kasutavad, olgu selleks siis foorumid, artiklid, ajalehed või raamatud. Nimeliselt toodi välja näiteks Anne Deansi raamat „Rasedus“, ajakiri Meie Pere, Pere ja Kodu, foorumid Nupsu ja Perekool (eriti nende ametlikud osad).

N10(24): Soovitaksin neil minna Perekooli lugema. Ja siis lugeda neid raamatuid, mis ämmaemand annab ja siis seda sama paksu raamatut.

N8(34): No ajakirjadest ei olegi midagi muud kui Pere ja Kodu.

Lisaks meediale soovitati kaasrasedatel kuulda võtta oma kogemustega sõpru-sugulasi ja arste ning ämmaemandaid, sest sageli edastavad just nemad seda kõige adekvaatsemat ja asjalikumat informatsiooni.

N4(26): /.../ kui midagi kahtlast on, siis pigem kas arsti käest küsida või keegi tuttav kes on ämmaemand või naistearst, et nende käest.

Nagu selgus, ei ole ühest arvamust selle kohta, kuidas usaldusväärset ja mitteusaldusväärset informatsioonil vahet teha. Samuti erinevad paljuski eelistused selle kohta, millist teavet tõe pähe võtta ning millist mitte. Iga naine on enda jaoks paika pannud piirid, mille järgi meedias orienteeruda ning seeläbi enda jaoks sobivaimat infot välja filtreerida.

IV JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Antud peatükis arutleb ja diskuteerib töö autor intervjuu tulemuste üle, mis on eelnevalt välja toodud tulemuste osas. Järeldused on esitatud vastavalt uurimisküsimustele, mis on sõnastatud alapeatükis 1.4. Lisaks arutleb autor kriitiliselt meetodi üle, võrdleb saadud tulemusi varasemate uuringutega ning pakub välja uusi uurimisiideid seoses töös käsitletud valdkonnaga.

4.1. Üldised rasedusega seotud muutused ja igapäevane meediakasutus

Esimene rasedus toob lisaks muutustele meedia kasutamises kaasa ka teistsuguse vaate oma senisele elule. Mõtestatakse ümber paljud varasemad väärtushinnangud ja elu ei pruugi enam kunagi olla endine. Mõned naised küll tunnistavad või tajuvad ümberkorraldusi rohkem kui teised ning seda ka meedia kasutamises.

Käesoleva töö valimisse kuulunud naiste igapäevane meediakasutus osutus indiviidide lõikes üsna erinevaks. Lisaks isiklikele huvidele või professionile võis siin kindlasti rolli mängida ka intervjuueeritava haridus, vanus ja elukogemused. See leiab kinnitust intervjuude analüüsist naiste poolt antud hinnangute andmisel. Muidugi tuleks sellise järelduse tegemiseks teha täiendavaid uuringuid suurema valimiga.

4.2. Eripärasused meedia tarbimises raseduse ajal

Nagu juba mainitud, hakkasid lapseootel naised teemasid silmas pidades kas vähem või rohkem tähelepanu pöörama kõiksugu raseduse ja emadusega seotud teabele. Kuna respondentide näol oli tegemist esmarasedatega, võib pidada loomulikuks huvi tekkimist kõige uue vastu, millega nad varem otseselt kokku ei ole puutunud. Väitis ju ka Gauntlett (2002), et inimeste nihkumisel neile senini võõraks olnud sotsiaalsesse gruppi, võivad nad proovida omandada uusi eneseväljendusviise, mida meedias nende staatusega seostatakse. Nii võivadki tulevased emad pidada loomulikuks või lausa kohustuslikuks tutvumist kõiksugu rasedatele mõeldud meediaväljaannete või teostega. Kuid loomulikult ei pea asi piirduma vaid kohusetundega, vaid siira ja enneolematu huviga uue informatsiooni ees.

Lisaks rasedust puudutavale infole otsivad naised sageli ka muud teavet. Näiteks suureneb intervjuueeritavatel lapseootuse ajal sageli huvi tervisliku toitumise, keha vormishoidmise või

laste psühholoogia ja kasvatusmeetodite vastu. See on aga positiivne, sest ühtlasi laiendatakse nii silmaringi kui hoolitsetakse enda ja tulevase lapse heaolu eest.

Seltskonnaelust jäädakse sageli kõrvale meedia tarbimise näol, kuid ka reaalselt. Kasvav kõht ning vaimne ja füüsiline enesetunne võivad seada piire sotsiaalseks lävimiseks suurematel ja lärmakamatel koosviibimistel. Naised võivad muutuda kodusemaks, avastada endas emainstinkti ja hakata tegelema hoopis käsitöö, kodu kujundamise või aruka majapidamisega. Siiski tundub, et tänapäeval püütakse rasedusest end mitte segada lasta ning elada oma elu edasi võimalikult sarnaselt varasemaga.

Intervjuueeritavate sõnul napib traditsioonilises meedias tulevastele emadele suunatud väljundeid ning seda kinnitab käesolevale uurimusele eelnenud seminaritöö (Rebenits 2011). Niisiis usaldatakse tihti hoopis oma lähedasi või raamatutest ja Internetist saadud infot. Sarnaste tulemusteni on jõutud varasemateski uuringutes. Näiteks Moffatti (1980) uuringust „Massimeedia mõju esmakordsetele emadele“ selgub, et kõige rohkem kasutasid esmakordsed emad informatsiooni kogumiseks raamatuid, brošüüre ja buklette ning ajakirju. Meediat mitte arvestades olid põhilisteks vajaliku informatsiooni edastajateks meditsiinitöötajad, raamatud, sõbrad ja perekond. Chicagos läbi viidud uurimus „*Mom's media habits*“ (New survey... 2008) tõi välja, et kui emad soovivad nõuandeid lapsekasvatuse teemadel, pöörduakse kõige tõenäolisemalt oma pereliikmete poole, kõige vähem tõenäoliselt aga sõprade poole. Ajakirju, mis olid seotud lapse kasvatamisega, lugesid jällegi pigem „mittetraditsioonilised“ emad (naised, kes olid küll emad, kuid töötasid väljaspool kodu ja/või ei olnud abielus), sest neid ei olnud toetamas nii suur perevõrgustik kui „traditsioonilisi“ emasid. Kuigi antud uurimus sarnaneb oma tulemuste poolest kõige enam Moffatti (1980) omale, ei saa neid üks-üheselt kõrvutada, sest Moffatti teadustöösse ei ole kaasatud Interneti kasutamist, mis antud töös lapseootel naiste seas kõige enam populaarsust kogus.

Kui aga teleris oleks antud sihtgrupile mõeldud saade, iga kuu ilmuks neile sobiv ajakiri või igakuine lisa mõnes suuremas ajalehes, siis milliseid allikad hindaksid naised rohkem? Kuigi traditsioonilise meedia pakutav ei hakkaks arvatavasti asendada teisi allikaid, oleks see kasulik täiendav kanal olemasolevatele. Naistel, kellel aga puuduvad vajaliku kogemusega tuttavad või kes ei kasuta Interneti kuigi sageli, võiks just traditsioonilises meedias edastatust palju kasu olla.

Rääkides aga mittetraditsioonilisest meediast ehk Internetist, on esmakordselt emaks saavatel naistel siin juba palju rohkem valikuvõimalusi info leidmiseks ja kogemuste vahetamiseks.

Käesolevale uurimusele eelnenud seminaritööstki (Rebenits 2011) selgus, et just Internet pakub kõige rohkem infot rasedatele suunatud teavet erinevate veebikeskkondade näol. Sageli on antud temaatikaga kodulehtedel põimitud nii ametlik informatsioon kui foorumite osa. Interneti kasutamist teistele kanalitele eelistati just selle mugavuse ja kiiruse pärast. Ka Heardi uurimuse kohaselt peeti Internetti kõige lihtsamaks ja mugavamaks infoallikaks (65% küsitletutest) ning kõige asjakohasemaks kaasaegsemaks lapsekasvatuse info edastajaks (57% küsitletutest) (Heard 2010). Huvitav oli see, et nii mõnegi intervjuueeritava jaoks oli Internet allikaks, mis on kõigile alati ligipääsetav ja selle olemasolu on justkui iseenesest mõistetav. Siiski on reaalsus natuke teine, sest näiteks *Statistika Aastaraamatu* (Pöder 2010) andmetel oli 2009. aasta esimeses kvartalis kodus internetiühendus 63%-l leibkondadest ja Internetti kasutas ligi kolmveerand 16–74-aastasest elanikkonnast.

Kuna intervjuueeritavate seas oli populaarseimaks info otsimise kanaliks Internet, tekitab see küsimuse, kui palju oleks üldse traditsioonilises meedias edastatava rasedatele mõeldud informatsiooni jälgijaid? Intervjuudest lähtuvalt on naised, kes tänapäeval esmakordselt sünnitavad, enamasti sellest põlvkonnast, kes Interneti kasutamist iseenesest mõistetavaks peavad. Võib-olla ei olegi enam mõtet keskenduda ajakirjadele või saadetele televisioonis ja raadios, sest nende kasutamine ei ole tulevastele emadele nii mugav ja kiire kui seda on Internetis surfamine.

Siit aga tuleneb järgmine probleem: nimelt puudub paljude respondentide arvates Internetis selline veebikeskkond, kus oleks olemas kõik vajalik. Taoline koduleht võiks anda võimaluse küsida nõu usaldusväärsetelt spetsialistidelt- arstidelt, ämmaemandatelt, juristidelt ja muudelt nõustajatelt. Olemas võiks olla viited ja lingid erinevatele vajalikele seadustele, asutustele ja institutsioonidele, et rasedad leiaksid vajamineva info nii puhkuste, toetuste kui ka näiteks lasteaedade kohta. Kindlasti peaks keskkonnal olema ka foorumi võimalus, kuid selle sisu võiks olla usaldusväärsem ja mingil määral spetsialistide poolt loodud. Näiteks võiks iga teema all oma mõtteid avaldada oma ala asjatundja. Et aga õelutsemist ja valeinfo jagamist vältida, võiks kasutajanimi olla seotud isiku pärisnime või isikukoodiga. Kõige paremad mõtted rasedatele mõeldud kodulehe loomisel on loomulikult lapseootel naistel endil ja seega võiks just aktiivsed noored emad ise olema need, kes uuele veebikeskkonnale sisu konstrueerida võiks.

Rääkides lähemalt foorumitest, selgus intervjuudestki, et kõik vastajad olid vähemalt korra raseduse jooksul kasutanud lapseootel naistele suunatud foorumeid. Nende mittekasutamise

põhjuste likvideerimiseks sobiksid hästi meetmed, mis on välja toodud eelnevas lõigus. Kui foorum on turvaline ja usaldusväärne keskkond, võib seda pidada väga kasulikuks. Nimelt on erinevate kogemuste ning arvamuste vahetamine heaks vahelduseks raamatute ja artiklite lugemise kõrvale. Viimased annavad ju edasi infot „keskmise“ kohta, näiteks keskmine kaaluiv, harilikud raseduse sümptomid, jne. Kõike, mis tavalisest erinev, ei jõuaks aga üks tavaline raamat või artikkel ilmselt kajastada. Seega võib omanäoliste lugude ja situatsioonide kajastamine jääda foorumite pärusmaaks. Samuti on foorumite plussiks see, et taolistes kogukondades leidub peaaegu alati abivajajaid ning neid, kes toetust pakuvad. Seda nii nõuannete ja soovitude kui ka reaalse abistamise näol. Näiteks Perekooli foorumis on sageli teema „Annan ära“ (Annan... 2011), kus lahked inimesed jagavad asju, mida neil endal enam vaja ei ole, kuid millest nii mõnigi puudust võib tunda. Kindlasti võib foorum olla suureks abiks neilegi, kellel puuduvad nõuandjad sugulaste-tuttavate näol.

4.3. Hinnang lapseootel naistele suunatud meedia usaldusväarsusele

Üks põhilisemaid kriteeriume meedia usaldusväarsuse hindamiseks oli sisetunne. Asjaolusid, mis seda mõjutada võivad, võib olla palju. Taas kord võiks oletada, et rolli mängivad siin nii haridus, vanus kui ka elukogemus. Nii võibki tekkida olukord, et see mida usaldab sisetunne, ei pruugi tegelikult sugugi tõele vastata. Sellepärast on oluline, et inimesed oskaks paika panna kindlamad ja täpsemad mõõdupuud, mis aitaks eristada õiget vales. Sellise oskuse omandamine võiks toimuda juba näiteks koolis. Kuna raseduse kulg ja lapse kasvatamine võivad nõuda üpris palju teadmisi, ei tohiks riskida sellega, et tulevased emad riskivad valeinformatsiooni tõe pähe võttes enda ja oma tulevase lapse tervisega.

Samuti võib probleemiks olla lähedaste inimeste usaldamine, sest sageli võivad nende kogemused ja nõuanded kõige õigemad tunduda. Tegelikult aga ei kulge kõigi rasedused ühtemoodi ning laste areng peale sündi on erinev. Järelikult ei saa kunagi kindel olla, et sugulane või tuttav oma teadmistele tuginedes alati õiget või asjakohast informatsiooni jagab. Kõige parem mõte usaldusväärse info saamiseks tundubki seega variant mitmest allikast hangitud teabe võrdlemine ja kombineerimine.

V MEETODI SOBIVUS, KRIITIKA JA EDASISED UURINGUD

Käesolevas peatükis arutleb töö autor uurimuses kasutatud meetodi sobivuse üle, kritiseerib intervjuude läbiviimist ja valimit ning mõtiskleb uute uurimisideede üle.

5.1. Meetodi sobivus ja kriitika

Antud töö puhul oli semi-struktureeritud intervjuu autori arvates hea valik. Seda just seetõttu, et vastajad said vestlemisel juhendada kindlalt paika pandud küsimustest, kuid vajaduse korral võis intervjuerija neid aidata ka lisaküsimustega. Kuigi alternatiivseks meetodiks oleks olnud fookusgrupi intervjuu, oleks see töö autori arvates võinud naiste vastuseid liiga palju mõjutada ning napolisõnalised vastajad oleks võib-olla veel vähem rääkida saanud.

Autori arvates vajaksid kriitikad tema paar esimest intervjuud, mis sai läbi viidud liigselt kiirustades ja natuke liiga pealiskaudselt. Arvestada võinuks sellega, et kui intervjueritav oli nõus küsimustele vastama, siis järelikult oli ta arvestanud ka sellega kaasneva ajakuluga. Esimeste intervjuude puhul oleks autor vajaduse korral pidanud vastajat rohkem suunama ja lisaküsimusi küsima. Üldiselt ei tohi aga suunavad küsimused olla liiga spetsiifilised ehk liiga suunavad, sest nii võib küsitleja intervjueritavale vastuse nõ. suhu panna. Lisaks selgus hiljem, et kui respondent läheb oma vastusega teemast liiga palju kõrvale, peaks intervjueritav ta piisavalt vara õigele teele tagasi suunama.

Teise intervjuu käigus tuli välja, et mõned küsimused ei tööta nii hästi kui vaja ning need tuli ümber muuta.

Peale mitme intervjuu läbiviimist oletas autor juba ise, mida vastajad talle öelda tahaks ning seetõttu ei olnud ta võib-olla piisavalt avatud hoopis uutele ideedele ja nendel pikemalt peatumisele.

Sageli ei saanud autor aru, kas ta jättis vastajale piisavalt mõtlemisaega. Nimelt jäi arusaamatuks see, kas vastaja on vait sellepärast, et ta mõtles või sellepärast, et tal ei olnud midagi öelda. Seega kaldus autor pikema pausi korral järgmise küsimuse kallale asuma, selgitamata kas vastaja oli eelmise mõttega lõpetanud.

Kui intervjueritav jõudis oma mõtetega juba mõne järgmise küsimuse juurde, ei julgustanud intervjuerija teda sellel teemal edasi rääkima, sest kartuses küsimuste järjekorda segamini

ajada, küsis ta sama asja pärast uuesti ja lasi alles siis lõpuni rääkida. Tegelikult oli see viga, sest võib-olla oleks vastajal esimesel korral ilmnunud hoopis paremad ja värskemad ideed.

Autori arvates ei tohtinuks ta teha rohkem kui kaks intervjuud ühe päeva jooksul, sest kui ühele päevale sattus kolm intervjuud, tekitas see mõtetes juba liiga palju segadust ning raskusi vastaja suunamisel.

Valimi puhul jäi silma see, et kõik vastajad peale ühe olid linnainimesed ning neil oli võimalus kodus Internetti kasutada. Siit tekkis aga mõte, et märksa erinevamaid vastuseid oleks võinud anda inimesed, kellel Interneti kasutamise võimalus igapäevaselt puudub.

Kuigi antud töö puhul oli valim väike, tekkisid küsimustele vastamisel autori arvates erinevused ka intervjuueeritavate haridustaseme ja vanuse tõttu. Nimelt said vanemad ja parema haridustasemega inimesed tema arvates küsimustest paremini aru, nooremaid ja madalama haridusega inimesi aga tuli rohkem suunata ja küsimusi nende jaoks lahti seletada.

5.2. Uued uurimisideed

Kuna meedia tarbimist lapseootel naiste seas on autorile teadaolevalt uuritud väga vähe, siis võiks selle uurimisega kindlasti ka edaspidi tegeleda. Erinevaid võimalusi selleks on mitmeid.

Täiesti eraldi uurimisobjektiks võiksidki olla raseduse, sünnitamise ja laste kasvatamisega ja pereeluga seotud foorumid. Uurida võiks nende külastatavuse põhjuseid, külastajaid endid ja erinevaid külastajatüüpe, populaarsemaid ning ebapopulaarsemaid teemasid, vastuste usaldusväärsust ja palju muud. Uurimuse tulemus oleks kasulik nii külastajatele kui ka foorumite haldajatele, selgitades välja foorumite head ja vead ning leides lahendusi üles kerkinud küsimustele.

Uurimusi võiks teha ka ekspertintervjuude abil. Näiteks võiks suuremate ajakirjade kirjutuste, raadio- ja telekanalite juhtidega vestelda teemal, miks on rasedatele naistele suunatud materjale, väljaandeid ja saateid nii vähe või praktiliselt üldse mitte. Ekspertintervjuusid võiks läbi viia ka naistearstide ja ämmaemandatega, kes võiks anda oma hinnangu Eesti meediamaastikult tegutsevatele kanalitele, mis lapseootel naistele informatsiooni annavad.

Kuna töö tulemustest oli näha, et lapseootel naiste meediakasutus muutub enamasti vaid Interneti tarbimise näol, siis eraldi võiks uurida ka juba sünnitanud naiste meedia tarbimist. Huvitav oleks teada, kas foorumeid külastatakse edasi või kas seoses lapse sünniga on

kasutusele võetud ka uusi kanaleid või hüljatud mõni rasedusaegne favoriit. Kindlasti võiks uurida ka temaatika kohta, mis just emasid huvitab.

Eraldi võib uurida isegi mitmendat korda lapseootel või emaks saanud naiste meediatarbimise harjumusi. Sel juhul võiks nad võrrelda praegust olukorda ajaga, mil nad esimest korda rasedad olid või emaks said. Sarnane uuring võiks toimuda ka erinevate generatsioonide esindajate vahel, kus oma rasedusaegsest meediatarbimisest võiksid rääkida kolme erineva generatsiooni esindajad. Muidugi on vanematel põlvkondadel raskem meenutada, mida või kui palju nad sel ajal kasutasid, kuid kindlasti kooruks uurimusest välja nii mõndagi huvitavat.

KOKKUVÕTE

Esmakordne lapseootus on aeg, mis toob endaga kaasa palju uut ja ennekogematut. See kuidas muutustel end mõjutada lastakse, oleneb juba tulevases emast endast. Muuhulgas võivad varasemast erinevaks muutuda ka naiste meediatarbimisharjumused, millele töö autor antud uurimuses keskendubki.

Käesoleva uurimustöö eesmärgiks oli välja selgitada, mil määral muutub esmakordselt lapseootel naiste meediakasutus ning kuidas hindavad naised meedias neile vajaliku informatsiooni kättesaadavust ja usaldusväarsust. Uurimusküsimustele vastuste saamiseks viis töö autor läbi üksteist semi-struktureeritud intervjuud esmakordselt lapseootel ja ühe intervjuu äsja sünnitanud naisega. Intervjuusid analüüsis autor horisontaalanalüüsi abil.

Uurimuse tulemusena selgus, et igapäevane meediakasutamine muutus seoses lapseootusega väiksemal või suuremal määral kõikidel intervjuueeritavatel. Kõige rohkem hakkasid respondentidele huvi pakkuma raseduse, sünnituse ja laste kasvatamisega seotud teemad. Traditsioonilistest kanalitest eelistati antud temaatikaga seotud info otsimiseks ajakirju, samas kui raadios ja televisioonis vastavaid saateid naiste arvates ei olnudki. Kõige paremaks kanaliks pidasid esmakordselt lapseootel naised Internetti, seda eelkõige kiiruse, mugavuse ja inforikkuse pärast. Väga kõrgelt hindasid esmarasedad lisaks meediale infoallikatena erinevaid rasedatele suunatud raamatuid ning lähedastelt hangitud kogemusi ja nõuandeid. Eraldi alateemana käsitles töö autor rasedatele mõeldud foorumeid ning selgus, et kõik küsitletutest olid vähemalt korra raseduse ajal neid külastanud. Foorumeid peeti tähtsaks, sest need edastavad teiste kogemusi ning alati võib loota sealsele kiirele tagasisidele. Foorumite puudusteks aga peeti nende madalat usaldusväarsust, sest kirjutada võib nendes ükskõik kes ja ükskõik mida.

Enamjaolt olid lapseootel naised neile pakutava teabega rahul, kuid kõige rohkem muret tekitas vajaliku ametliku informatsiooni või oma ala spetsialistide koostatud andmete puudumine või raskused selle ülesleidmisega. Osad intervjuueeritutest kurtsid ka rasedatele suunatud info vähesuse üle traditsioonilises meedias, seda eriti just raadios ja televisioonis.

Kuigi respondentide arvates võib lapseootel naistele suunatud meedia usaldusväarsusega üldjoontes rahul olla, ilmneb intervjuudest, et pigem usaldavad nad raseduse asjus siiski raamatuid või hoopis lähedaste ja arstide-ämmaemandate nõuandeid.

Käesolevat tööd võib oluliseks pidada just sellepärast, et see on autori andmetel Eestis esimene katse uurida, mismoodi tajuvad enda meediatarbimise harjumusi ja selle muutusi esmarasedad. Uuringu peamised tulemused näitavad, et Eestis on traditsioonilistes kanalites liialt vähe infot, mida antud sihtrühm kasutada tahaks ja saaks. Peamiselt piirduakse teabe otsimisel internetis saadavaloleva infoga, mis aga ei pruugi olla adekvaatne, vaid hoopiski eksitav.

Autori arvates oleks mitmeid võimalusi, kuidas lapseotel naiste soovidele seoses neile suunatud meediaga vastu tulla. Rohkem võiks rasedatele tähelepanu pöörata traditsioonilises meedias, sest hetkel leidub seal vaid kord aastas ilmuv ajakiri. Internetis peaks olema keskkond, mis hõlmab endas võimalikult usaldusväärset foorumit, erinevaid viiteid ja linke vajalikele asutustele ning seadustele. Lisaks võiks veebikeskkond teha koostööd arstide, ämmaemandate, juristide ja muude oma ala spetsialistidega.

Käeoleva teema edasiseks uurimiseks on mitmeid võimalusi. Lähemalt võiks uurida naiste ja pereeluga seotud foorumeid ja nende kasutajaid, spetsialistide arvamusi lapseotel naistele ja emadele suunatud meedia vallas ning samuti põlvkondadevahelisi erinevusi rasedusaegses meediatarbimises.

SUMMARY

The aim of the bachelor's thesis "**Changes in women's media usage during their first pregnancy**" was to find out how first-time pregnancy changes women's media usage and how they evaluate the availability of the necessary information and its credibility.

The method of research was semi-structured informant-interview. Eleven first-time pregnant women and one who had recently given birth were interviewed. Interviews were conducted by questioning people in real life or via Skype. Transcriptions were analysed using *cross-case* method of textual analysis.

The study revealed that use of media changed more or less among all interviewees. Most respondents began to take an interest in pregnancy, childbirth and childcare issues. Amongst traditional channels women preferred to read magazines. The best channel for interviewees talking about pregnancy was the Internet, especially for its speed, convenience and sufficient information. In addition to media respondents highly evaluated the information obtained from books and friends. When talking about forums, every interviewee had visited pregnancy-related forum at least once while expecting. Forums were important because they forward the experiences of other and women may rely on rapid feedback. Forum's deficiency, on the other hand, was their low reliability because everyone could post anything in there.

In most cases, pregnant women were satisfied with the information provided to them, but the greatest concern was finding official or professional data. Some interviewees also complained about the lack of information targeted to pregnant women in the traditional media, especially in radio and television.

Although the respondents considered media as quite reliable source to obtain pregnancy-related information, it appears from interviews that they tend to trust books, doctors, friends and family more than media.

Author suggest that there should be at least one channel in traditional media that mediates information to pregnant women at least once a month. It could be a magazine, extra pages in some national newspaper or broadcast on TV or radio. In the Internet there should be a web-page which includes as a reliable forum, variety of references and links to the necessary institutions and laws, also the cooperation with doctors, midwives, lawyers and other professionals.

KASUTATUD KIRJANDUS

Baym, N. K. (2002). Interpersonal Life Online. Lievrouw, L. A. & Livingstone, S. (toim.). *Handbook of new media : social shaping and consequences of ICTs*. London [etc.]: Sage, 62-76

Beebi. Beebiaasta teaberaamat. (2010). OÜ Elite Service Group.

Berger, A. A. (2000). *Media and communication research : an introduction to qualitative and quantitative approaches*. Thousand Oaks etc: Sage.

Dijk, Jan P. M. van. (1999). *The network society: social aspects of new media*. London [etc.]: Sage

Gauntlett, D. (2002). *Media, gender and identity: an introduction*. London; New York: Routledge.

Hess, B. B., Markson, E.W., Stein P. J. (2000). *Sotsioloogia*. Tallinn: Külim.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.

Lauristin, M., Vihalemm, P. (2004). *Sissejuhatus: Uurimuse Mina. Maailm. Meedia metodoloogiast ja tähendustest*. Kalmus, V., Lauristin, M., Pruulmann-Vengerfeldt, P. (toim.) *Eesti elavik 21. sajandi algul. Ülevaade uurimuse „Mina. Maailm. Meedia“ tulemustest*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Lõhmus, M., Lauristin, M. & Salupere, R. (2004). Inimesed kultuuriväljal: Aktiivsus ja eelistused. Kalmus, V., Lauristin, M., Pruulmann-Vengerfeldt, P. (toim.) *Eesti elavik 21. sajandi algul. Ülevaade uurimuse „Mina. Maailm. Meedia“ tulemustest*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

McQuail, D. (2003). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Pilvre, B. (2003). *Meediakursuse „Meedia ja sugu“ kompendium*. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Rebenits, A. (2011). *Muutused esmakordselt lapseootel naiste meediakasutuses*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Šein, H. (2005). *Suur teleraamat: 50 aastat televisiooni Eestis 1955-2005*. Tallinn: TEA kirjastus.

Vihalemm, P., Lõhmus, M., Jakobson, V. (2004) Ühiskond meediaruumis: traditsiooniline meedia. Kalmus, V., Lauristin, M., Pruulmann-Vengerfeldt, P. (toim.) *Eesti elavik 21. sajandi algul. Ülevaade uurimuse „Mina. Maailm. Meedia“ tulemustest*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Wellmann, B. & Gulia, M. (1999). Virtual communities as communities. Net surfer's don't ride alone. Smith, M. A. & Kollock, P. (toim.). *Communities in cyberspace*. London; New York: Routledge, 167-194

Werner, A. (1997). Effects studies and beyond. The need for mutlidisciplinary cooperation. Carlsson, U. (toim). *Beyond media uses and effects*. Sweden: Göteborg University, 113-125.

Wodak, R. & Cameron, D. & DeFrancisco, V. et al. (1997) *Gender and discourse*. London [etc.]: Sage.

Internetiallikad:

9 kuud. Ajakirja tutvustus. [2010]. URL (kasutatud jaanuar 2011):

<http://www.ajakirjad24.ee/ajakiri.php?id=253>

Adelbert, H. (2010). Rasedus on sobiv aeg elustiili ja toitumise muutmiseks. *Postimees*, 4. oktoober, URL (kasutatud oktoober 2010): <http://naine.postimees.ee/?id=321932>

Ajakirjad24. [2010]. URL (kasutatud detsember 2010)

<http://www.ajakirjad24.ee/ajakiri.php>

Annan ära veebruar (2011). Perekooli foorum, URL (kasutatud mai 2011): http://www.perekool.ee/index.php?id=44918&class=forum_schnell&action=view_post&post=7566194

Anne & Stiil. Ajakirja tutvustus. [2010]. URL (kasutatud jaanuar 2011): http://naistemaailm.ee/?id=32377&art_magaz=1

Ashley, W. (2009). *BabyCenter's "21st Century Mom™ Report" Reveals Insights Into the Behaviors and Attitudes of Today's Online Moms*, URL (kasutatud jaanuar 2011) http://www.babycenter.com/100_babycenters-21st-century-mom-8482-report-reveals-insights-in_10315945.bc

Barker, V. (2009). *The Influence of Mother Identity and Lifestyle Attributes on Mothers' Active Use of Parenting Magazines*, URL (kasutatud jaanuar 2011) http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/0/1/1/7/6/pages11767/p11767-1.php

Beebi 2010. Ajakirja tutvustus. [2010]. URL (kasutatud jaanuar 2011):

<http://www.ajakirjad24.ee/ajakiri.php?id=216>

Bhatia, A. S. & Desmond, R.J. (1993). *Emotion, romantic involvement, and loneliness: Gender differences among inner states and choice of entertainment*, URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://www.springerlink.com/content/11386568n6678j7g/>

Company Overview. [2011]. URL (kasutatud jaanuar 2011)
<http://www.babycenter.com/help-about-company>

Demographics of Internet users. [2010]. URL (kasutatud detsember 2010)
<http://www.pewinternet.org/Static-Pages/Trend-Data/Whos-Online.aspx>

Eesti infoühiskonna arengukava 2013. (2009). URL (kasutatud märts 2011):
http://www.valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/riigikantselei/dokumendihaldus/valdkonna-arengu-kavandamine/IY_arengukava_2013_terviktekst_2009.pdf

Eesti Naine. Ajakirja tutvustus. [2010]. URL (kasutatud jaanuar 2011):
<http://www.ajakirjad24.ee/ajakiri.php?id=69>

Fallows, D. (2005). *How women and men use the Internet*. URL (kasutatud detsember 2010)
http://www.pewinternet.org/~media/Files/Reports/2005/PIP_Women_and_Men_online.pdf

Freeman, D. (2010). *"The BabyCenter® 2010 Mom Social Influencer Report" reveals five unique segments of social moms*, URL (kasutatud jaanuar 2011)
http://www.babycenter.com/100_-the-babycenter-174-2010-mom-social-influencer-report-reveal_10332899.bc

Heard, C. (2010). *Communicating with Millennial Moms*, URL (kasutatud jaanuar 2011)
<http://theconferencemanagers.com/nbf2010/Caryl%20Heard.pdf>

Homme algab Eesti Televisiooni uus 18-osaline saatesari "Pereelu". [2010]. URL (kasutatud jaanuar 2011): <http://etv.err.ee/index.php?1545672&kuu=2010-09-03>

Internet: The Mainstreaming of Online Life. (2005). URL (kasutatud detsember 2010)
http://www.pewinternet.org/~media/Files/Reports/2005/Internet_Status_2005.pdf

Kommel, K. (2009). *Kultuur. 1997-2007. Culture*. URL (kasutatud detsember 2010)
<http://www.stat.ee/31385>

Lember, Ü. [2011]. *Jooga raseduse ajal*, URL (kasutatud jaanuar 2011)
<http://www.perekool.ee/index.php?id=102007>

Meie Pere. Ajakirja tutvustus. [2010]. URL (kasutatud jaanuar 2011):
<http://www.meie-pere.ee/>

Moffatt, J. F. (1980). *Mass media influence on first-time mothers*. Mater of Arts. Texas Tech University. A thesis in mass communications. URL (kasutatud jaanuar 2011)
<http://etd.lib.ttu.edu/theses/available/etd-07242009-31295002439593/unrestricted/31295002439593.pdf>

- New survey reveals moms' media habits. (2008). URL (kasutatud jaanuar 2011): http://marketingtomoms.org/doc/Current_&Marketing_to_Moms_Survey.pdf
- Pere ja Kodu*. Ajakirja tutvustus. [2010]. URL (kasutatud jaanuar 2011): http://naistemaailm.ee/?id=5327&art_magaz=9
- Perekool*. [2011]. URL (kasutatud aprill 2011): <http://perekool.ee/>
- Perepilt*. Saate tutvustus. [2010]. URL (kasutatud detsember 2010): <http://vikerraadio.err.ee/saated?saade=80>
- Pruulmann-Vengerfeldt, P., Kalmus V., & Runnel P. (2008). Creating Content or Creating Hype: Practices of Online Content Creation and Consumption in Estonia. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://www.cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2008060202&article=%28search%20in%20Issues%29>
- Pöder, K. (2010). *Eesti statistika aastaraamat 2010*. Eesti Statistikaamet. URL (kasutatud detsember 2010) <http://www.stat.ee/38049>
- Raadioauditooriumi päevikuuring. Kevad 2010*. (2010) Eesti Rahvusringhäälingu kodulehekülj. URL (kasutatud detsember 2010) http://err.ee/files/RP_aruanne_kevad_2010.pdf
- Ringhäälinguseadus (19.05.1994), RT I 1994, 42, 680. URL (kasutatud detsember 2010) <https://www.riigiteataja.ee/akt/12993508>
- Serious complications of pregnancy (2005) <http://newsvote.bbc.co.uk/mpapps/pagetools/print/news.bbc.co.uk/2/hi/health/749593.stm>
- Statistika- www.perekool.ee (2011). *Metrix.Station*, URL (kasutatud mai 2011): http://metrix.station.ee/?compare_id=&site_id=510&sort=
- Sõerunurk, S [2011]. *Vitamiinid ja mineraalained*, URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://www.nupsu.ee/?menu=parenting&cat=1,13&item=174>
- Teleauditooriumi ülevaade novembrikuus 2010*. (2010). TNS Emor. URL (kasutatud detsember 2010) <http://www.emor.ee/teleauditooriumi-ulevaade-novembrikuus-2010/>
- Trükimeedia uuring. Sügis 2007*. (2007). URL (kasutatud detsember 2010) <http://www.saarpoll.ee/UserFiles/File/trykimeedia2007.pdf>
- Valgma, Ü. (2005). *Laps ja perekond*. Eesti Statistikaamet. URL (kasutatud detsember 2010) <http://www.stat.ee/27011>

Vihalemm, T. (2007). *Iseseisva lugemise materjal kursuse "kvalitatiivne sihtrühmade analüüs" juurde. Sissejuhatus suuliste tekstide kvalitatiivsesse analüüsi*, URL (kasutatud oktoober 2010): http://www.jrnl.ut.ee/MKUM/2008_kevadsemester_Standardiseerimata_Intervjuu/Kursuse_materjal_iseseisvaks_lugemiseks/Intervjuu_analyys.pdf

Viilup, L. (2010) *Elanikkonna meediateemaline küsitlus 2009. Uuringuaruanne Eesti Rahvusringhäälingule*. Eesti Rahvusringhäälingu kodulehekül. URL (kasutatud detsember 2010) http://err.ee/files/Uuringud_GfK_aruanne_lyhendatud.pdf

LISAD

Lisa 1. Semi-struktureeritud intervjuu küsitluskava

I. Soojendusküsimused

1. Kui vana Te olete?
2. Kus Te elate?
3. Milline on Teie haridus?
4. Mitmes rasedusnädal Teil käimas on?
5. Milliseid suuremaid muutusi on rasedus Teie ellu senimaani toonud?

II. Muutused esmakordselt emaks saavate naiste meediatarbimises

1. Palun mõelge tagasi enda tavapärasele meediatarbimise harjumustele. Milline on Teie tavaline päev meedia tarbijana? (Mis kanaleid, kui palju, mis otstarbel kasutate?)
2. Kas Te olete käesoleva raseduse ajal märganud muutusi oma meediakasutuse tarbimises? Miks need muutused Teie arvates just raseduse ajal toimusid?
3. Millised teemad meedias on Teid raseduse ajal rohkem huvitama hakanud? Kas oskate nimetada ka täiesti uusi teemasid, mis Teid raseduse ajal meedias huvitama hakkasid?
4. Millised kanalid on Teid raseduse ajal rohkem huvitama hakanud? (Meediumite nimetused, suunitlus jne...)
5. Kas Teie hinnangul on raseduse vältel tekkinud ka selliseid teemasid, mille vastu enam niivõrd suurt huvi ei ole kui varem? Kas oskate nimetada teemasid, mille vastu huvi üldse kadunud on?
6. Kuivõrd olete märganud muutusi meediakasutamise ajas? (Kui vaja- on see suurenenud, vähenenud või jäänud samaks? Mille kulul on see aeg suurenenud või vähenenud?)

III. Rasedatele mõeldud informatsiooni kättesaadavus meedias

7. Millised meediakanalid (televisioon, raadio, Internet, ajalehed-ajakirjad) on Teie arvates parimad rasedusega seonduva info kättesaamiseks? Nimetage neid täpsemalt!

8. Miks just need kanalid parimad on? Millist infot need pakuvad, kui võrrelda neid teiste kanalitega?
9. Kas Teie arvates on Eestis üldse piisavalt meediakanaleid, mis edastaks rasedusega seonduvat infot? Millised kanalid võiks Teie arvates edastada rohkem rasedatele suunatud informatsiooni? Miks just need kanalid?
10. Olete Te raseduse ajal enda jaoks avastanud ka täiesti uusi meediakanaleid, mida Te varasemalt ei kasutanud? Palun jutustage, mis moodi Te need uued meediakanalid enda jaoks leidsite?
11. Kui tihti Te külastate rasedatele suunatud foorumeid (nt. Perekool, Perefoorum, Nupsu, jne...)?
12. Mis on peamised põhjused, miks te rasedatele suunatud foorumeid külastate?
13. Millised on Teie lemmikfoorumid rasedatele suunatud foorumite seas? Miks just need?
14. Kas on ka rasedatele suunatud foorumeid, mida Teile külastada ei meeldi? Miks?
15. Mis teemadele Te rasedatele suunatud foorumites kõige enam tähelepanu pöörate?
16. Kas Te loote ka ise uusi teemasid rasedatele suunatud foorumites? Kui tihti? Mis teemadel?
17. Kas Te vastate rasedatele suunatud foorumites püstitatud teemadele? Kui tihti? Mis teemadel?
18. Mis on Teie arvates suurimad puudujäägid rasedatele suunatud informatsioonil meie meedias?
19. Millist rasedatele vajalikku informatsiooni võiks meedia Teie arvates rohkem kajastada? Millist rasedatele vajalikku informatsiooni ei kajastata üldse, kuid mis Teie hinnangul oleks antud sihtrühmale vajalik?
20. Kust peale meedia saate veel täiendavat informatsiooni rasedusega seotud teemadel? Kelle käest/ kustkohast ja millist infot?

IV. Rasedatele suunatud informatsiooni usaldusvärsus meedias

21. Mille järgi Te hindate meedias edastatava informatsiooni usaldusvärsust?

22. Kui usaldusväärseks Te hindate meedias raseduse kohta käivat informatsiooni?
23. Millistest kanalitest saadud rasedust puudutavat informatsiooni hindate Teie kõige usaldusväärsemaks? Miks just neid kanaleid?
24. Milliseid kanaleid peate rasedust puudutava informatsiooni edastajatena mitteusaldusväärseks? Miks just neid kanaleid?
25. Milliseid negatiivseid kogemusi on Teil seoses rasedusega seotud informatsiooni levitamisega meedias? (Ei ole saanud vastuseid, vajalikku infot...)
26. Milliseid negatiivseid kogemusi olete kuulnud teiste käest seoses rasedatele suunatud meedia kasutamisega?
27. Milliseid positiivseid kogemusi on Teil seoses rasedusega seotud informatsiooni levitamisega meedias? (Hea nõuanne, huvitav/õpetlik kogemus, millest oled õppinud või mida saab ise rakendada; kasulik info, millest neil on abi olnud, jne...)
28. Milliseid positiivseid kogemusi olete kuulnud teiste käest seoses foorumite või muu rasedatele suunatud meedia kasutamisega?
29. Milliseid foorumeid, kodulehti või muid meediakanaleid soovitaksite teistele rasedatele? Miks?

Kui Teil on endal veel midagi lisada või kommenteerida, siis palun teha seda!

Lisa 2. Informandi intervjuu N1(28)

Esiteks soojendusküsimused siis. Kui vana Sa oled?

Ma olen kakskümmend kaheksa.

Ja kus Sa elad?

Elan hetkel Tartus.

Ja milline on Sinu haridus?

Eee, lõpetamata kõrgharidus on.

Mitmes rasedus nädal Sul on praegu?

Kahekümne kaheksas nädal jookseb.

Ja kui Sa nüüd mõtled, siis milliseid suuremaid muutusi rasedus Sinu ellu üldisemalt tõi?

Kõik on muutunud. (Naerab). Eeet jah, elukorraldus on juba praegu on teistsugune ja ma arvan, et peale sünnitust on kindlasti veel teistsugusem.

Okei, aga räägime siis meediast. Et kui Sa mõtled tagasi tavapärasele meedia kasutamisele enne rasedust, kuidas Sa näiteks iseloomustad tavalist päeva meedia kasutajana?

Ilma raseduseta?

Jah, enne rasedust.

Aaa. Siis ma nagu, ma ei teagi, telekat vaatasin vähem isegi kui hetkel. Praegu nagu midagi teha ei ole, siis ikka vaatada telekat. Raamatuid loen kindlasti rohkem ja näiteks ajakirjandust loen just rohkem. Ja Internetti kasutan ka rohkem.

Aga äkki Sa oskad välja tuua, et miks just raseduse ajal need muutused toimusid?

Sest vaba aega on rohkem. (Naerab). Tööl käisid, siis ei olnud päeval koduski. Vaba aja pärast jah.

Millised teemad on Sind meedias rohkem huvitama hakanud raseduse ajal?

Mmm, kindlasti kõik rasedusega seotud ja igasugused foorumid. Raamatutest siis kõik need rasedusega seotud raamatud ja... Ja ma ei tea, rohkem ei olegi.

Aga kas mingid täiesti uued teemad on ka, mis Sind rasedusega seoses hakkasid huvitama?

Jah, ma olen hakkanud lugema õmblemise ja kudumise ja siuksed teemad, mida varem nagu ei vaatanudki või ei lugenudki.

Tegeled siis käsitööga?

Tähendab, ma olen hakkanud raamatuid lugema, aga teha ei ole jõudnud veel. (Naerab).

Okei. Nii, aga kas selliseid teemasid ka on, mille vastu Sul enam nii suurt huvi ei ole?

Mmm, ma ei tea, võib-olla mingi seltskonnategelaste elu ja tegemised mind nagu enam eriti ei huvita.

Aga meediakasutuse aeg, kas kasutad siis rohkem tänu vabale ajale?

Jaa, tunduvalt rohkem.

Kuid peale meedia, kust Sa veel saad rasedusega seotud infot?

Tuttavate käest kindlasti. Vanemate käest, töökaaslaste käest. Igalühel on ikka midagi öelda selle kohta.

Et Sa ise nagu küsid või...

Jah, tullakse lausa rääkima, võib-olla ei tahakski teada, aga ikkagi tullakse ja räägitakse.

Ja raamatud ka?

Jah, raamatutest ka, varem ei lugenud selliseid raamatuid.

Mis Sa arvad, millised meediakanalid on üldse kõige paremad sellise rasedusega seotud info kättesaamiseks?

Mmm, kindlasti on Internet, sest võib-olla näiteks raamatutes mõned asjad hakkavad juba aeguma, aga... Ja ajakirjad ka kindlasti on paremad. Televisioon, sealt ei saa nagu väga suurt infot.

Mis ajakirju sa näiteks loed siis?

Neid rasedatele mõeldud eriväljaanded, näiteks 9 kuud. Siis Meie Pere ajakirja... Koduteemalistest ajakirjadest lastega seotud teemasid loen ka.

Aga Internetis, mis lehekülgedelt peale foorumite näiteks loed midagi?

Loen perekool.ee artikleid ja delfi.ee naistelehte.

Mis teemad seal Sind huvitavad tavaliselt?

Mmm, Delfist loen lastega seotud artikleid ja tervisega, toitumisega seotuid artikleid... Perekoolis artikleid seoses raseduse, imikutega... Sünnitusest ja elust peale sünnitust, laste kasvatamisalaseid artikleid.

Mhmm. Aga kas Sinu arvates Eestis on üldse piisavalt neid kanaleid, mis rasedusega seotud edasi annaks?

On, neid on päris palju juba. Piisavalt kohe. Et rohke ei oleks vist vaja.

Aga mis kanaldi võiks rohkem infot rasedatele edastada?

Võib-olla ongi nagu televisioonist, sest sealt nagu pole midagi leidnud eriti.

Miks just televisioon?

Miks või? Seal ei ole selliseid saateid. Või vähemalt näinud ei ole.

Aga kas Sa mingeid täiesti uusi kanaleid ka oled hakkanud kasutama, selliseid mida Sa enne raseduste kasutanud?

Ajakirju kindlasti, igasugused kodu- ja laste ajakirjad, neid ma varem ei lugenud ja Internetis ka, et teatud foorumeid ma varem ei käinud lugemas varem.

Aga kui tihti Sa näiteks rasedatele mõeldud foorumeid külastad?

Päeval ikka mitu-mitu korda. (Naerab).

Aga mis need peamised põhjused on, miks Sa neid foorumeid külastad üldse?

Endal tekkivad küsimused, mida ei lähe kohe arsti käest küsima ja siis... Lugeda kuidas teistel kulgeb ja... Ja siuksed asjad.

Aga mis Su lemmikfoorumid on näiteks?

Ongi siis see Perekool ja Perefoorum.

Miks Sulle just need foorumid meeldivad?

Sest seal on nagu kõige aktiivsem osavõtt ja kogu aeg toimub midagi.

On selliseid foorumeid ka, mida Sulle ei meeldigi üldse külastada?

Mmm, selliseid ma ei teagi. Sellepärast ma ei teagi, et ma neid ei külasta.

Aga mis teemadele Sa seal foorumites kõige rohkem tähelepanu pööranud oled?

Kõige rohkem ongi need tervisega seotud probleemid ja siis võib-olla mingid laste, ma ei tea tarvete ja asjadega, mida on vaja osta ja mida ei oleks vaja ja mingi ostu-müügi kuulutused ka.

Kas Sa ise ka teemasid lood foorumites vahepeal?

Ainult sisi olen loonud, kui mingid erilised küsimused on, mida ma ei ole leidnud sealt.

Umbes tead ka kui tihti?

No ma ei tea, korra nädalas või nii.

Mhmm. Aga kas Sa vastad näiteks foorumites küsimustele?

Üldjuhul ei vasta. (Naerab).

Miks siis?

Kui midagi tarka öelda ei ole, siis ei hakka vastama.

Aga kui Sa vastad, siis mis temadel?

See ongi kas tervisega seotud probleemid või mingi, ma ei tea, kus treeningus käia või mingeid asju osyta või midagi sellist.

Kui Sa mõtled nüüd rasedatele suunatud info peale, üldse nagu meie meedias, siis mis selle kõige suuremateks puudujääkideks võiks olla?

Mmm... Ma arvan, ma ei näegi ühtegi puudujääki kui ma enda küsimustele kõikidele vastused saan selat, ei ole küll ühtegi puudujääki.

Aga kas mingit teatud informatsiooni võiks meedia rasedatele rohkem Sinu arvates edastada?

Mmm, võib-olla et nende toetuste ja nendega, et kuidas mingis linnas midagi täpsemalt saab, et kuidas käituma peaks, sest nende kohta on väga palju erinevaid arvamusi ja...

Kas sellist infot on ka, mida üldse ei kajastata, aga mida Sinu arvates peaks kajastama?

Mmm, mei tulegi midagi sellist, ei tea.

Okei. Nii, aga meedia usaldusväärsusest ka. Et kui sa mõtled üldse meedia peale, et kuidas Sa tead, et see info, mis Sinuni jõuab, kuidas Sa tead et Sa võid seda usaldada?

Nojah, ega selles ei saagi väga kindel olla. (Naerab). Ma arvan, et kuskilt raamatutest ja ajalehtedest on usaldusväärsem info kui kuskilt Internetist ja foorumitest. Sest nii palju kui on inimesi, on ka erinevaid arvamusi.

Kuidas Sa tead siis, mida Sa tõsiselt võtta julged ja mida ei julge?

See ongi vist ikka nagu endas ka kinni, et mida Sa ise usud, et seda ikka jäädki uskuma, ei lase ümber nagu pöörata seda usku.

Aga kui usaldusväärn on Sinu arvates raseduse kohta käiv info meedias?

No päris sadat protsenti ta kindlasti ei ole, aga üldjuhul on ikka usaldusväärne.

Mis Sa arvad, mis kanalitest saadud raseduse kohta käiv info on kõige usaldusväärsem?

Mmm. Võib-olla ongi siis raamatutest või mingitest artiklitest, mi son nagu ikka teadajamate inimeste kirjutatud.

Ja mida Sa kõige vähem usaldad?

Ongi neid foorumeid.

Aga mikms siis?

Sest seal, sest et inimestel on nii palju erinevaid arvamusi, mida lugeda seal, et igauks lähtub enda seiukohast.

Aga kas Sul on mingeid negatiivseid kogemusi ka olnud seoses sellega, et mingit väärinformatsiooni on...

Ei, ei ole, ei ole olnud. Ja loodame, et ei tule kah.

Aga positiivseid kogemusi äkki?

Positiivseid ka nagu ei ole, kõik on siuksed neutaalsel tasapinnal.

Küsimused ongi otsas. On Sul endal midagi küsida või kommenteerida?

Oi, ei ole. (Naerab).

Okei. Aitäh Sulle!

Palun

Lisa 3. Informandi intervjuu N2(23)

Kui vana Sa oled?

Kakskümmend kolm.

Kus Sa elad?

Põlvas.

Ja milline on Sinu haridus?

Minu haridus on kesk-eri.

Ja mitmes rasedusnädal Sul hetkel käib?

Kakskümmend kaks.

Kui Sa nüüd mõtled, siis millised suuremaid muutusi rasedus üldse Sinu ellu toonud on, nagu üldisemas mõttes?

Aaaa, muutusi. Muutus selles mõttes, et istun kodus, tööl ei käi enam. Kuna töötasin sellisel alal, et arst keelas kohe töötamise ära. See on suurem muutus. Jaaa rohkem peab nagu hakkama arvestama. Rahadega. Tita tuba ja kõik tahab tegemist. Et võib-olla lihtsalt ei ole nii palju vaba elu enam... Et istud kodus ja ühesõnaga kood sokki. (Naerab)

Jah, okei. Ja meedia tarbimisest siis. Et kui Sa mõtled enne rasedust meedia kasutamise peale üldse, no siis televisioon, raadio, ajakirjad, ajalehed, Internet, et kuidas Sul tavaline päev meedias möödus? Kui palju ja mis meediat Sa kasutasid?

Põhiliselt ma kasutan hästi palju, sellepärast et ma käin tööl, käisin ainult reede-laupäev. Vahest ka kolmapäev. Mul päev hakkaski juba meediaga: panin käima teleka, läksin arvutisse... Kuna mul kodus ajalehed ei käi, siis ma loen näiteks SLÕhtulehte. Siis äää... Siuksed ajalehed. Siis lugesin horoskoope ja surfasin selle Neti ikka põhimõtteliselt läbi.

Ja telekast mis Sa vaatasid?

Kõike, mis parasjagu tuli!

Aga raadiot ka kuulad?

Eem, jah, mul on põhimõtte see, et kui telekast midagi ei tule, siis telekal keeran heli maha ja siis panen arvutis raadio käima. (Naerab)

Mhnh. Okei. Aga peale seda kui Sa rasedusest said teada, et kas Sa mingeid muutusi ka märkasid meedia kasutamises?

Ja, hakkasin käima sellisel, kunagi varem polnud seal käinud seal ausõna, (naerab) selline nagu Pere ja Kodu.

See on koduleht või?

Jah, Pere ja Kodu, seal saab igasuguseid, sealt põhimõtteliselt hakkasin nagu lugema, aga mulle nagu selles mõttes ei meeldi eriti enam seal foorumitel käia, sest seal kirjutatakse ainult nagu... Halba (naerab). Et keegi ei kirjuta kunagi kuidas Sul hästi vaata läinud on, et kõik ikka kirjutavad seal, et mis sul juhtunud halba on ja siis ma nagu olen jah, enda jaoks ära nagu jätnud.

Okei, aga mis sa arvad, et miks just raseduse ajal Sa hakkasid teistmoodi seda meediat tarbima? Et miks need muutused tulid raseduse ajal?

No rohkem huvi oli, et raseduse kohta saab nagu rohkem teada.

Mhnh. Mis teemad Sind siis rohkem huvitama hakkasid, millest rohkem hakkasid rohkem lugema või...

Üleüldiselt. Ma hakkasin, lõin midagi lihtsalt sisse ja näiteks Netis panin sinna otsingusse mingise näiteks „rasedus“, vaatasin mis see endaga kaasa toob ja et kas minul, nagu minul ei olnud üldse mitte midagi viga, ma ei saanud arugi ja siis vaatasin, et peabki nii siis olema või. Teistel on ikka nii halb ja teised surevad ja no selles mõttes hakkas mind...

Aga mis kanalid, kas rohkem hakkas näiteks Internet Sind huvitama või ajakirjad või midagi?

Need on täitsa samaks kõik jäänud.

Kas peale raseduse veel mingid uued teemad Sind huvitama hakkasid?

Mmm, ausalt öeldes eegi olegi. Vahest muidugi vaatan neid foorumitest lastetubasid. Et me nagu teeme seda tuba, titatuba teeme, siis nagu mis värvid ja mis hästi rahustavad ja... Aga no need on ka nagu nii erinevad, et üks ütleb ühte ja teine ütleb teist.

Okei. Aga kas selliseid teemasid on ka tekkinud, mille vastu enam nii suurt huvi ei ole, kui enne rasedust?

Mkmm.

Või üldse huvi ära kadunud mingi teema vastu?

Ma ei tea, ei ole. Kõik on ikka põhimõtteliselt samaks jäänud.

Aga meedia kasutamise aeg? On raseduse ajal suurenenud või vähenenud?

Aaa, ma arvan et eem, ta on lihtsalt , lihtsalt ma olen ära jätnud sellised portaalid nagu Orkut, Orkuti asemel siis lähen nagu loen ja Facebookis ei surfa enam nii palju, lihtsalt lähengi loen näiteks foorumist midagi tarka.

Aga kui tihti Sa nendes foorumites käid üldse?

Siis kui tuju tuleb. Kui igav on, siis lähen surfan ja kui igav ei ole, siis vaatan telekat.

Aga need rasedatele mõeldud foorumid, kui tihti Sa nendes käid?

Mitte eriti tihti. Mul praegu ei ole sellist huvi, ma praegu olen võib-olla liiga algusstaadiumis, et ei ole otseselt migeid huviseid nagu tekkinud, et...

Aga kui Sa käid seal, mis põhjusel siis üldse?

Äää, ma käin, ma olen käinud eeee lugemas, see on see raseduskalender. Seal on näiteks 22 nädalat, siis on kirjas et mis lapsega toimub, mis Sinu endaga toimub ja siis mis võiks nagu kasulikku teha, nagu selline.

Aga kas mingid lemmikfoorumid ka nagu on rasedate foorumite seas?

Ei ole küll.

Mis foorumeid Sa siis külastad seoses raseduse teemadega?

Patsientide foorumit. Perekooli foorumis ja siis olen käinud ka pampers.ee, seal ka vahest.

Aga mis foorumid Sulle üldse ei meeldi rasedate foorumitest?

Ma ei tea, ei olegi selliseid.

Okei.

Kõik on sellised, sarnased. Igal pool põhimõtteliselt kirjutatakse ühte ja sama.

Mhmh. Aga kui Sa ikkagi käid seal foorumites, mis teemadele Sa kõige rohkem siis tähelepanu pöörad?

Eeee, ma ei teagi... Põhimõtteliselt ma loengi üleüldiselt nagu, et ma ei, mmmm... Ma ei teagi. Ma loen seda mis silma jääb.

Kas Sa ise ka vahepeal mingeid teemasid lood foorumites?

Ei, ei ole vajadust näinud küll.

Okei. Aga kas Sa vastanud oled mingitele teemadele?

Ei, ma olen veel siin nii alguses, ma ei oska midagi kellelegi vastata.

Aga peale meedia, kas Sa hangid veel kuskilt täiendavat infot raseduse kohta?

Ma ei tea kas ma just hangin, aga...

Või küsid kellegi teise käest, loed kuskilt mujalt?

Mul on selline raamat, beebiraamat, sealt olen lugenud. Ja siis on näiteks sõbrad, kes on juba kõik ära sünnitanud, nemad nagu siis annavad hästi palju informatsiooni. No nad ütlevad ka, et mida vähem infot, seda parem. (Naerab).

Nii. Aga mis Sa arvad, kui võtta erinevad kanalid nagu ajalehed-ajakirjad, televisioon, raadio, Internet, et millised neist on kõige paremad kanalid rasedusega seotud informatsiooni kättesaamiseks?

Võib-olla ongi Internet. Sest telekas, noh telekast ma küll ei leia mitte midagi. Seal ei olegi infot raseduse kohta. Ajakirju ka ei loe, ma olen nii väike lugeja selles suhtes et... Aga Internet, see on ikkagi põhiline milles on informatsiooni ...

Aga kui Sa võrdled Internetti teiste kanalitega, miks ta parem on või mis infot seal on, mida teistes kanalites ei ole?

No telekas ei räägita põhimõtteliselt üldse nagu rasedusest, seal on põhimõtteliselt seebikad ju (naerab). No raadio, raadiost ma pole ka kuulnud, et midagi rasedusest nagu räägitakse. No kindlasti on mingi raadiod, aga noo, ma kujutan ette mingi pereraadio, aga seda ma tõesti ei kuula. Siis põhimõtteliselt ikkagi Internet, netist saab kõik kätte. Seal on kohe kõik olemas.

Okei, aga kas Sinu arvates Eestis on üldse piisavalt neid meediakanaleid, mis edastaks rasedusega seotud infot?

(Mõtleb)

Kas neid on piisavalt või neid on vähe?

Selles mõttes, et kui Sa ikkagi tahad, siis on kõik kättesaadav. Aga lihtsalt peab endal olema tahtejõudu ja huvi ja...

Aga kui Sa saaksid ise valida, siis mis kanalid võiksid rohkem rasedusest rääkida?

Võib- olla telekast ja... Võib-olla telekast nagu, telekast võiks rohkem olla, sest telekast saab ikkagi kõike näha, aga Internetis on ikkagi, kõik kirjutavad, seda ei saa näha. Et telekast võib-olla jah võiks rohkem olla.

Nii. Aga mis on kõige suuremad puudujäägid rasedatele suunatud infol meie meedias?

Puudujäägid?

Et kas on midagi halvasti või valesti, või võiks teisiti olla?

Ei tea. Ei olegi midagi valesti.

Okei. Aga mingit infot, mis on rasedatele suunatud, kas mingit infot võiks rohkem ka olla, et millestki kirjutatakse liiga vähe?

Aaa, millest kirjutatakse liiga vähe... Meil võiks näiteks olla, enda kodukohas võiks olla näiteks sellist infot kuskilt, ma ei kujuta ette, kas või kohalikus raadios, no raadios ei tea tegelikult, et võiks olla näiteks nende perekoolide kohta. Näiteks võimlemised ja kõik need asjad, võimlemiste kohta. See on nagu hästi väike Põlvas, ei ole seda informatsiooni. Kui ma nagu tahtsin minna siia rasedate võimlemisse, siis ma pidin ajama seda läbi ämma, ämm on siis taastusravis, tema siis oma tuttavate kaudu kuskilt veel uuris siis... Et kus siis nagu saab seda rasedate võimlemist teha.

Aaa, okei.

Seda ei ole küll nagu kuskil üleval, seda ei teadnud nagu isegi mul... arst.

Nii, aga kui Sa nüüd mõtled meedias oleva info usaldusväärse peale, kus Sa tead et Sa võid seda infot usaldada, mis sinna jõuab?

No selles mõttes, et see on ka nii kaksimõistetav et aaaa.... Kui näiteks, mis arstid nagu vaata räägivad, näiteks ka kirjutavad siin foorumites, no see ongi võib-olla tõesti nagu usutav. Aga siin on nii palju ka sellist pilajuttu. Me just eile õega siin lugesime ja naersime, et see ei ole lihtsalt võimalik, mis nagu kirjutatakse sinna, et see on nagu nii väheusutav et...

Aga kuskohas, oli see foorum?

See oli foorum jah. Selles mõttes et jah, oleneb ka kust mida loed et, kui loed ikka näiteks et, noh on hästi palju foorumeid, kus kirjutavad nagu arstid ise soovivad, need on nagu tunduvalt usaldusväärsemad, aga nagu need kes on kah äsja rasedad ja need kes seal kirjutavad, neid ma üldse ei usu. Üks kirjutas nagu et, misasi see oli, et mingit rohelist asja tuli hästi palju süüa, et siis pakatad ise energiast ja see on hea ja (naerab)... Et nagu selliseid asju ma ei usu.

Mhmm. Aga kui on näiteks mingid artiklid kuskil kirjutataud, arstide või asjatundjate poolt?

Jah, siis ma ikka usun. Ma vaatan muidugi enne kas on usutav. Kui ikka usutav ei ole, siis ma ei usu.

Kui Sa nüüd mõtled üldiselt raseduse kohta käiva info peale, kui usaldusväärne see on üldiselt sinu jaoks?

Ma arvan, et ikka usaldusväärne. Ma ei usu nii väga, et keegi niisama sinna lahmima läheb...

Mis kanalitest saadud infot Sa kõige rohkem usaldad?

Võib-olla ongi nagu Internet ja foorumid, kus on nagu arstid andnud nõu. Kus on nagu niiviisi, et kui tahad arsti käest küsida, siis pead maksma selle eest. Et võib-olla nagu see on kõige-kõige usaldusväärsem.

Aga kõige mitte-usaldusväärsem?

Ongi nagu needsamad need nagu pilafoorumid...

On sul mingeid negatiivseid kogemusi ka olnud väärinfo levitamisega?

Ei, mkm.

Aga positiivseid?

Mmm, ei. Ei oska midagi öelda, ei tule meelde küll.

On Sul endal midagi küsida või rääkida veel?

Ei, ei ole.

Aga aitäh Sulle!

Palun.

Lisa 4. Informandi intervjuu N3(24)

Kui vana Sa oled?

Kakskümmend neli.

Ja kus Sa elad?

Tartus.

Milline on Sinu haridus?

Kesk-eri.

Ja mitmes rasedusnädal?

Kolmekümne teine.

Kui Sa hakkad nüüd mõtlema, siis milliseid suuremaid muudatusi rasedus Sinu ellu nagu üldisemalt tõi?

Mmm, tööl ei saanud enam käia, sest töö oli raske. Ja siis olin haiguslehel. Ja siis muud nagu rohkem ei midagi.

Nii, kui Sa nüüd mõtled meedia kasutamise peale, siis enne rasedust milline oli tavaline meediakasutus Sul näiteks ühel tavalisel päeval?

Mmm, Internetti kasutasin ja ajalehti- ajakirju.

Internetis, mida täpsemalt?

Eem, uudiseid lugesin hommikuti jaaa oma postkasti vaatasin.

Ja mis ajalehti- ajakirju lugesid?

Eem, postimees.ee, mis sellest et koju käib see ajaleht, aga ikka vaatasin. Ja siis Delfist lugesin artikleid.

Aga kui Sa rasedaks jäid, kas mingeid muutusi ka panid tähele?

Eee, siis ma hakkasin kasutama Perekooli foorumit, lugema. Ja siis otsima igasugust infot raseduse kohta ja beebide kohta ja kõike.

Ja kusktkohast?

Mmm, Pereklubi.com-st ja Perekool.ee.

Aga mis Sa arvad, miks raseduse ajal just need muutused toimusid?

Sellepärast et... Ma ei tea, lihtsalt et see hakkas huvi pakkuma.

Aga kas raseduse ajal mingid teised teemad hakkasid ka huvi pakkuma? Peale raseduse teemade midagi veel?

No tervisliku toitumise kohta ja mida nagu raseduse ajal ei ole soovitatud kasutada.

Ja neid otsisid ka Internetist?

Jah, jaa.

Aga kas mingeid teatud kanaleid, et hakkasid nagu Internetti rohkem kasutama või mingeid ajalehti?

Mmm, *Pere ja Kodu* ajakirja olen paar korda ostnud ja siis ühe korra ostsin selle *9 kuud*, see on mingi eriväljaanne vist, et seal oli ka mingi info rasedatele.

Aga telekas või raadio?

Ega seal ei räägita midagi nagu. Kui tuleb, siis ma ikka kuulan, aga ega seal ka eriti ei ole rasedatele midagi.

Aga mingid sellised teemad ka tulevad meelde, mille vastu enam nii suurt huvi ei ole kui enne rasedust? Või on mingite teemade vastu üldse huvi ära kadunud?

No varem ma vaatasin ikka, et mis klubides toimub (naerab), aga nüüd ei ole mõtet vaadata, sest rasedana nii kui nii enam klubides ei ma ei käi.

Aga kas meedia kasutamise aeg on ka muutunud, on see suurenenud või vähenenud või?

Jah, suuremaks on läinud see Internetis olemise aeg, kuna ma enamuse aja olen kodus ja siis igavuse peletamise mõttes olen kogu aeg Internetis.

Mmm, aga mis Sa arvad, et mis kanalitest saab kõige paremini rasedusega seotud infot?

Eem, ma arvangi et Internetist ja siis, eem, ajakirjadest.

Aga näiteks mis ajakirjadest?

Mmm, Pere ja Kodu ja see Tervis äkki või, Tervis Pluss ja mis need on.

Aga Internetis, mis leheküljed nagu?

Mmmm... No kui *googeldada*, siis saab igas't asju. (Naerab) Noo Perekoolist, siis see Nupsu vist on, jaaaa Hopsti.ee jaaa Perefoorum on ka vist.

Aga miks need kanalid kõige paremad on just, need ajakirjad ja kodulehed? Mis infot nendes on, mida teistel ei ole?

Mmmm, sealt saab otse nagu lugeda kohe ja. Muidugi kui võrrelda nüüd Perekooli ja Pereklubi, siis mõned kohad nagu kattuvad, noh info on tegel't üks, aga kuidas see nagu kirja pandud on.

Kui Sa mõtled üldse Eesti meediakanalite peale, kas Sinu arvates on üldse piisavalt rasedatele suunatud infot nendes kanalites?

Ma arvan küll.

Aga kas mingid kanalid on, mis võiks rohkem sellist infot edastada?

Mmm... Raadio vist, ma ei teagi kas oleks nagu mõttekas. Ma võib-olla isegi kuulaks kui raadios räägitakse midagi.

Aga telekast?

Telekast, võib-olla mingi hariv saade võib-olla mingi korra nädalas või mingi siukene. Midagi, midagi võiks olla, aga...

Aga need uued kanalid, mida Sa hakkasid kasutama, need foorumid ja ajalehed ja, kuidas Sa nagu need leidsid enda jaoks?

Ma teadsin lihtsalt, et nad on olemas (naerab) ja siis... Ja siis hakkasin kasutama jah.

Okei, aga kui foorumitest rääkida, siis kui tihti Sa külastad neid rasedate foorumeid?

Mmm, korra-kaks ikka päevas.

Ja mis need põhilised olidki?

Perekool... Pereklubi.

Aga mis need peamised põhjused on, miks Sa neid külastad?

Sest sealt saab igasuguseid, igasugust infot saab ja kui mul endal tekibki mõni küsimus, siis natuke on otsimist ja leiabki oma küsimusele sealt vastuse ka. Et ei peagi ise nagu küsimust nagu tõstatama seal.

Aga need kaks foorumit, miks just need Su lemmikud on, oskad Sa öelda?

Mmm, need on kõige nagu külastatavamad, et eee noh pidevalt see info nagu uueneb ja inimesed räägivad oma kogemustest ja asjadest ja probleemidest.

Kas muidu selliseid foorumeid ka on, rasedate foorumeid, mida Sulle üldse ei meeldi külastada?

Mmm... See Nupsu, ma olen käinud aga, aga see ei ole siuke aktiivne. Seal peab olema isegi sisse loginud, et vaadata vist või midagi. Mingi selliseid ma ei viitsi vaadatagi (naerab).

Okei, aga mis teemadele Sa rasedate foorumis kõige rohkem tähelepanu pöörad?

Mmm, nendele probleemidele ja juttudele, mis nagu, ütleme et mina nüüd sünnitan onju aprillis, et eee mis probleemid nagu sellega seotud on, et ma ei hakka lugema neid et mis, mis sümptomid nagu rasedusega hakkasid ja. Et ikka nii kui kaugel kui ma ise olen.

Aga kas Sa ise oled ka loonud uusi teemasid foorumites?

Mmm, ma olen küsinud kui mingi küsimus on tekkinud, aga mingit suurt nagu teemat küll ei ole teinud.

Aga kui tihti Sa näiteks ise küsid midagi?

Üldiselt ma olen nagu lugedes ka küsimusele vastuse saanud aga, kui ei ole siis, siis ikka. No korra kuus võib-olla või... Korra kahe kuu jooksul.

Aga kas mingid kindlad teemad on või kuidas kunagi?

Mmm, mina ei teagi, et kuidas juhtub.

Aga kui tihti Sa vastad nendele küsimustele?

Üldiselt mitte, sest mõni on seal väga kriitiline.

Aga kui Sa vastad, siis kui tihti?

Mmm ei, ei vasta eriti. Väga-väga harva.

Aga kui Sa ikkagi vastad, siis mis teemadel?

Mmm, ei mäleta. Üldiselt alguses võib-olla, et kui suur oli sul sellel ajal-nädalal kehakaal näiteks või kõhu ümbermõõt. Et aga noh, mingeid konkreetseid teemasid ma seal nagu lahkama ei hakka nagu pereprobleeme või mis iganes seal on nagu.

Aga kui Sa mõtled üldse nüüd meie meedias rasedatele suunatud informatsiooni peale, siis mis Sinu arvates kõige suuremad puudujäägid on selles?... Mis võiks teisiti olla või mida võiks teisiti teha?

Mmm, ma ei teagi.

Et tundub, et kõik on nagu normaalne?

Et ma ei teagi, et kõik on nagu kättesaadav.

Aga kas on sellist infot ka, mida võiks Sinu arvates nagu rohkem kajastada?... Või millest üldse ei räägita, et millest võiks rääkida?

(Mõtleb pikalt) Ma arvan, et kõik on, kõik on nagu minu arvates okei.

Aga peale meedia, kust Sa veel raseduse kohta infot saad?

Ema, tema on nagu ikka rääkinud et mida tema ajal, mida tema ikka mäletab, no siis ju mingeid raamatuid või asju ei olnud. Ja sugulase käest.

Raseduse kohta siis?

No et mis temal on olnud. Aga jah, ega rohkem ei olegi.

Aga raamatud näiteks?

Eee, noh see Libero raamat mis meile lugeda anti ja siis tuttava käest sain selle... No mis ta nüüd oligi... „Siit ma tulen“, see on hästi mahukas raamat. Ja siis „Beebile“.

Oled äkki kuskil perekoolis ka käinud?

Jaa, imetamise loengus ja siis vettesünnituse loengus. Ja tugiisiku loengusse plaanin ka minna veel.

Okei. Jaa kui Sa mõtled üldse meedia peale, et kuidas Sa tead et info, mida Sa saad, kuidas Sa tead, et Sa võid seda usaldada?

No kui on ikka sellised portaalid ja kirjutavad ikka samu asju, siis ikka ma arvan et see ei ole mingi jama.

Kui Sa mõtled raseduse kohta käiva info peale, mis Sa arvad kui usaldusväärne see on praegu?

Nooo, piisavalt, ma arvan.

Aga millistest kanalitest saadud raseduse kohta käivat infot Sa kõige usaldusväärsemaks pead?

Mmm, siis kui inimene Sulle ikka otse räägib (nareab)... Et ütleme, kui ma käin perekooli loengutes, et arvatavasti need inimesed seal ikka teavad mida nad suust välja räägivad...

Aga näiteks ajakirjad?

No seal ka ikka jah.

Aga mis on Sinu arvates kõige mitteusaldusväärsemad rasedatale mõeldud kanalid? Mida eriti ei tea nagu, kas tasub uskuda või mitte?

Igal pool võib olla mingi kala sees. Konkreetselt infost oleneb see ikka, ma arvan.

Aga näiteks see info, mida foorumites kirjutatakse?

No eks mõni puhub küll mulli väga suureks seal. Et kindlasti mõnda asja ma ei usu, et noh... Nii ja naa.

Aga on sul mingeid negatiivseid kogemusi seoses raseduse käiva infoga meedias?

(Mõtleb)

Oled saanud mingit valeinformatsiooni või ei ole saanud vastuseid oma küsimustele?

Mmm... (Mõtleb) Ei ole. Kõik info mis ma olen tahtnud saada, selle ma olen saanud.

Aga tead Sa kedagi teist, rasedat, kes on kurtnud, et on kokku puutunud vale infoga või pole saanud infot millegi kohta?

Mmm, ma ei teagi nagu... Ei olegi vist.

Mhmm, okei. Aga positiivseid kogemusi? Näiteks mingeid häid nõuandeid või kasulikke nippe või kasulikku infot või...

Noo seda kapsa, kapsalehe asja, seda ma kuulsin nagu jah Internetist, siis mind pani küll mõtlema, et issand jumal mida siin veel räägitakse. (Naerab) Aga tuli välja, et see on ikka tõsi.

Aga oled ka teiste käest kuulnud mingit positiivset tagasisidet mingite foorumite või kodulehtede või ajakirjade kohta?

Mmm... No on ikka, et „Seal foorumis ma kuulsin, et oli nii ja nii ja“... Et jah. (Naerab)

Aga mis foorumeid või kodulehti või kanaleid Sa ise teistele rasedatele soovitaksid?

Ikka neid samu mis ma ise kasutan. Et muidu ma ju ei kasutaks neid. (Naerab)

Aga on Sul äkki veel endal midagi lisada või kommenteerida?

Ei ole.

Siis on kõik. Aitäh!

Aitäh!

Lisa 5. Informandi intervjuu N4(26)

Kõigepealt vanus?

Kakskümmend kuus.

Ja kus Sa elad?

Tartus.

Ja mis haridus Sul on?

Kõrg.

Mitmes rasedusnädal käib?

Kolmkümmend kaheksa pluss.

Ja kui Sa hakkad mõtlema, et kui Sa rasedaks jäid, mis suuremaid muutusi see üldiselt üldse kaasa tõi?

Suurema kõhu! (Naerab). Ei no ongi, enam ei saa lubada seda mis varem oli, noor elu. Ikka mõtled, et ahh enam ei ole.

Okei, aga kui Sa nüüd mõtled meedia peale, enne rasedust, et milline oli tüüpiline päev, et mis kanaleid Sa kasutasid või kui palju Sa meediat kasutasid?

Meediakanaleid?

Jah.

No ikka TV, raadio ja Internet. Ajalehti ma eriti ei, ei loe.

Aga mida Sa telekast näiteks vaatasid?

Kõike mis tuli, (naerab) kui oli, midagi ikka.

Aga mida raadiost kuulasid?

Powerit või siis Sky Plus, see on täpselt kuidas trehvab, kui oled autos siis.

Ja Internetis, mis tegid?

Aaa, Internetis on lihtsalt niisama, ikka mingid uudiseid või mingeid kooliasju on vaja teha või siis tööasju. Noh aga nüüd on ikka Perekooli foorumid ja (naerab).

Okei. Järgmine küsimus ongi, et mis muutused siis tekkisid, kui Sa rasedaks jäid?

No Perekooli foorum, planeerijad ja siis läks hiljem ootajate hulka. Kogu Internet?

Jah.

Siis igasugused need nimesaidid ja rasedus ka, neid ma nagu rohkem hakkasin vaatama aga raadio ja tv on praktiliselt sama mis ennegi.

Okei. Eee... Aga et Sa siis Internetist hakkasid rohkem asju otsima?

Jah, kõige rohkem Internet ikka.

Aga kas selliseid teemasid ka tekkis, mille vastu huvi enam ei olnud, ei ole enam nii suur kui varem oli?

Mmmm...

Või kadus üldse huvi mingi teema vastu ära?

Mmm, ei ole, eks ma siin ikka püsin, proovin püsida elus, kodukanaks ei taha muutuda.

Aga kui Sa mõtled selle aja peale, Interneti kasutamise aeg näiteks, et kas see on ka nüüd suurem kui see varem oli?

Ja, nüüd kui ma olen kodune. Tegelikult võib-olla isegi võrdne, sellepärast et ma tööl ka seda kasutasin, aga nüüd on lihtsalt teised need asjad mida ma seal vaatan.

Aga Sinu arvates oli siis Internet kõige parem raseduse info kättesaamiseks?

Mhmmh.

Aga kas raadio, televisioon, ajalehed ja ajakirjad, seal ka äkki midagi leidub?

Äää, televisiooni ma olen näinud mõned saated, kui lihtsalt trehvan peale. Aga eraldi ei ole otsinud et kust näitab midagi raseduse kohta. Ja raadiost ka.

Mhmmh. Aga ajakirju?

Mmm, ajalehti, niimoodi et lähen poodi ja otsin kus lapsega on seotud, nii ei ole.

Mhmm, aga oled lihtsalt peale juhtunud mingile artiklile ajakirjas?

No mingi kui kuskil arsti juures ootan, on seal laua peal, siis ikka vaatan.

Aga Internet, miks ta kõige parem on?

Ta on kõige kiirem. Teiseks ta on hästi noo, hästi mitmekülgne allikas. Et mitte ainult Eesti Interneti kasutada, vaid ülemaailmset infot mingi asja kohta otsida. Aga samas peab alati arvestama, et kui on mingi mure siis lähed foorumisse, ei saa alati nii, et kui üks kirjutab et tal on niimoodi, et siis kõigil on nii. Hästi palju filtreerima peab, võib olla see oleks raamatu puhul lihtsam.

Aga kas Sinu arvates on Eestis piisavalt kanaleid, mis raseduse kohta infot jagavad? Või võiks neid rohkem olla?

Ma arvan, et ametlikult võiks rohkem olla. Näiteks kas või kliinikumi koduleht, et siis kui naistenõuandla osakonda vaadata sealt, et kõik need rasedate haigusi ja et need katsed kõik mis peab tegema, mille jaoks mis on.

Aga kas peale Interneti võiks ka mingit infot kuskil rohkem olla?

Ma arvan et Internetis on kõigil nagu kättesaadav selles mõttes, et igaüks kellel ei ole isegi raha, saab seda kasutada. Ajalehte peab ostma, telekas on täpselt et sa pead ootama näiteks mingit saadet. Internetiga on lihtne, et siis kui Sul on vaja, siis käid.

Aga Sa hakkasid foorumeid kasutama näiteks. Et kuidas Sa need rasedusega seotud kodulehed või foorumid üldse leidsid enda jaoks? Kas ise otsisid või keegi soovitas või...?

Ehh, ma isegi ei tea. Seda Perekooli ma teadsin kunagi ammu. Võib-olla juhuslikult, võib-olla otsingusse paned mingi mure, siis ta annab igasuguseid lehti, et äkki siis tuli. Ja ikka käisin lugemas siis kui planeerisin. Ja siis jäingi ja hakkasin edasi kasutama.

Aga mingeid teisi foorumeid kasutate ka või?

Ma olen ka kuulnud need Nupsu või Tupsu või need on. Ma neid vaatama ei ole kunagi hakanud, sest on kohe näha, kus on vähem kasutajaid, siis on vähem ka infot. Et jään ühe juurde.

Mhmm. Okei. Et siis Perekool on see mida Sa kasutate jah?

Jaa.

Aga mis need peamised põhjused on miks Sa näiteks Perekooli foorumis käid?

Eee, esiteks kiire... Teiseks nagu ongi, et vanused on nii erinevad, et kes sinna kirjutavad, et need arvamused on nii erinevad. Et noh huvitav on vaadata ja siis enda jaoks nagu kokkuvõtte teha et mis tegelikult nagu üks kirjutab, et no täpselt ei ole et tehakse nii-nii-nii-nii, aga teine ütleb, et aah mis see ikka on.

Aaa, aga kas selliseid foorumeid ka on mida Sulle üldse ei meeldi külastada? Või siis on teised lihtsalt nii infovaesed, et Sa sellepärast teisi ei külasta?

Jah, kui ma enda jaoks ühe korra vaata kui ma võtsin mingi teema mis mind huvitas, lappasin kõik läbi, et seal oli minu jaoks liiga vähe, siis ma läksin tagasi ikka (Perekooli).

Okei. Aga mis teemadele Sa üldse kõige rohkem foorumites näiteks tähelepanu pöörad?

Praegu?

Mhmh.

Noo praegu kui diabeet mul avastati, hakkasin vaatama selle kohta kuidas teistel on ja just nagu sellega seotud infot.

Aga enne seda, näiteks mis teemad siis huvi pakkusid?

Mmm, planeerimise puhul ka vaatasin kaua kellel võttis aega, et rasedaks jääda. Kui iiveldused olid, tahtsin teada kaua see kestab või (naerab) jah... Sellised tervise küsimused.

Aga kas Sa ise oled ka näiteks uusi teemasid loonud või küsimusi küsinud?

Ei! Ma olen rohkem vaataja. Vaatan pealt mis... Ma ei osale nendes vestlustes ega midagi. Lihtsalt nagu vaatan mis teema, kui pakub huvi, siis vaatan üle.

Aga vastanud ka ei ole?

Mkmm (raputab pead).

Okei. Aga kui Sa nüüd mõtled üldse kogu meedia peale, et mis kõige suuremad puudujäägid võiksid olla, kui rasedatele suunatud info peale mõelda?

No kui me võtame Interneti, kuna ma kasutan seda kõige rohkem, siis ongi see ametlik info ehk see teaduslik info. Et siis võib-olla arstid saaksid ise kommenteerida kuidas midagi erineval inimesel on nagu oma kogemustel on näinud. Et see asi võib olla niimoodi ja niimoodi, et saab neid variante vaadata. Et foorumis mingi suvaline võib välja käia, et on hoopis niimoodi, võib-olla keegi kes ise ei ole (haige) ja nad ei oska analüüsida niimoodi seda informatsiooni ja kirjutabki valesti ja pärast ise ka ei tea mida ravib.

Jah. Nii, aga kas sellist infot on ka, mida Sinu arvates üldse ei kajastata, aga võiks olla rasedatele?

Ei teagi. Kui Eesti saite ei ole, siis kindlasti mingi välismaa omad.

Mhmm. Nii. Aga peale meedia, kustkohast Sa veel infot saad raseduse kohta?

Tuttava ämmaemanda käest, tema ise sai ka lapse just. Ja vaata mul on hea, tal on see teoreetiline osa nagu ja ta ise oskab siis nagu oma kogemusest ka rääkida.

Aga mingeid raamatuid näiteks loed?

Ei ole, ei ole nii kaugele jõudnud veel. Mõtlesin küll, kui siin soovitati. Kui siis natukene olen seda Libero raamatut lugenud, see oli päris asjalik.

Aga kas Sa näiteks Perekoolis oled käinud või mingites loengutes?

Ma käisin tugiisiku loengus, käisime, ja mina siis käisin ekskursioonil ja sünnituse loengus. Rohkem ei ole.

Mhmm. Aga kui me nüüd korraks jätame raseduse kõrvale, siis kui Sa mõtled üldse meedia peale, kuidas Sa tead et Sa võid seda infot usaldada, mida Sa saad?

No peab mitu allikat kasutama ja siis panema kokku seda pilti, ei saa et Sa võtad ühest kohast ja teed enda jaoks mingid järeldused. Tuleb hästi palju, vähemalt kolm allikat kasutada ja siis.

Aga kui Sa nüüd mõtled raseduse peale, kui usaldusväärne see info Sinu arvates üldse on, mida selle kohta meedias nagu kajastatakse?

See on täpselt nii et kui leiad mingeid ajakirju, mingeid artikleid Internetist mis on teaduslikud, siis näha et on hästi ametlik info ja siis seda on raske nagu kasutada enda jaoks. Ja siis kui loed nagu seda foorumite infot, see on liiga nagu labane, ta ei ole nagu üldse selline, põhjendatud või ma ei tea. Et kui need omavahel kuidagi sobitada kokku ja siis

mõelda et kuidas Sa ise nagu tead või tunned et nagu olukorras. Et nagu mina olen niimoodi teinud.

Aga mis infot Sa kõige usaldusväärsemaks pead kui Sa mõtled erinevate kodukate peale või erinevate ajalehtede või noh, ükskõik mille peale, et kus Sinu arvates kõige usaldusväärsem info on?

Raamatutes, ma arvan. Aga Eesti omasid, ma ei teagi mis oleks selline noh, väga hea raamat. Mina olen pigem lugenud neid välismaa raamatuid, mis on tõlgitud eesti keelde.

Aga näiteks Internetis, kas seal on ka mingid kohad, mis Sa näiteks tunned, et need on hästi usaldusväärsed?

Vot ongi, tahaks nagu ikka usaldada Kliinikumi kodulehte. Kus on naistenõuandla, lähed sinna, paned info ütleme ja saaks küsida küsimusi.

Aga mis kanalid Sinu arvates siis kõige mitteusaldusväärsemad on?

Foorumid.

Aga miks just need?

Esiteks sa ei tea, kes sulle vastab. Teiseks Sa ei tea kui hästi ta teab, äkki on kuulnud kuskilt, aga tal ei pruugi olla seda kogemust ja üldse.

Aga kas Sul on mingeid halbu kogemusi mingi info levitamisega meedias, et mingeid negatiivseid kogemusi nagu?

Päris ei ole, aga mis mina nagu märkasin, et mis mulle anti see teave rasedusdiabeedi kohta, brošüürid kus on kirjas, mis on soovitatav süüa ja mis on soovitatav mitte süüa ja et mida tuleb vältida. Siis soovitati et mida tohib juua, siis limonaadidest enam-vähem need *lihgti'd* ja *zero'd*, aga tegelikult rasedad ei või ju neid suhkruasendajaid üldse süüa. Ja kui kursis ei ole... Vaatad et see on valeinfo, sa pead rohkem nagu ise uurima ja huvi nagu tundma.

Aga selliseid negatiivseid kogemusi, et otsisid millegi kohta infot, aga ei leidnud seda näiteks, mida Sa otsisid?

Mmm.... Jah, samuti selle rasedate diabeedi kohta, väga vähe on Internetis eesti keeles selle kohta. Foorumis jah inimesed ikka mainivad, kellel on. Aga Internetis on võõrkeelset infot rohkem selle kohta.

Okei, aga kas Sa tead mõnda rasedat tuttavat, kellel oleks negatiivseid kogemusi seoses rasedatele suunatud info levikuga?

Eeee, noo, see ämmaemand kes mu sõbranna on, tema vaatab teise pilguga seda foorumit, tema teab nagu kuidas on õige ja siis tema ütleb küll, et kõik mis seal kirjutatakse, see on ulme.

Aga näiteks vastupidi, et kas Sul on positiivseid kogemusi rasedatele mõeldud info kohta näiteks?

Eeee noh, jah, Internet, kui niimoodi võtta. Sest et kui mõni mure on, siis vaatad et kas see on normaalne, või kuidas teistel on. Või kui on keegi kes on, kellel on tähtaeg samasugune, kellel on samad mured ja kuidas on enesetunne ja kui suur on kaaluive ja...

Aga kas teiste käest oled ka kuulnud mingeid positiivseid emotsioone?

Nooo, ei tule meelde.

Aga kui Sa peaksid nüüd mõnele rasedale soovitama, et kust ta võiks head infot leida raseduse kohta, et mida Sa soovitaks? Esiteks kui midagi kahtlast on, siis pigem kas arsti käest küsida või keegi tuttav kes on ämmaemand või naistearst, et nende käest. Et nemad siis oskavad juba edasi suunata et kus on rohkem infot, kas või raamatut või midagi lugeda. Aga enne peaks kindlaks tegema, et kas on normaalne. Kui on normaalne, siis saab kuhugi edasi suunata et mida lugeda. Aga kui ei ole normaalne, siis saab tegeleda arst sellega ja kõik saab korda.

Agaaa küsimused saidki otsa, kas Sul endal on midagi lisada või kommenteerida?

Eiii ole.

Aga suur tänu Sulle!

Palun-palun.

Lisa 6. Informandi intervjuu N5(28)

Kõigepealt vanus?

Kakskümmend kaheksa.

Ja elad Tartus?

Mhmm.

Ja milline on haridus?

Kõrgharidus.

Ja mitmes rasedusnädal?

Eeh, kolmekümne seitsmes käib.

Ja, kui hakata nüüd mõtlema, siis millised muutused rasedus Sinu ellu üldse on toonud, suuremaid, nagu üldiselt?

Nooh, enne kui kõht ei paistnud, siis tõenäoliselt ei olnudki nagu eriti muutusi, et eee väga halvasti ma ennast ei tundud alguses. Ja siis kui kõht hakkas paistma, siis ümberringi kõik hakkasid murtsema ja hoolitsema ja, et üleeile just rõõmustasin, et hea on rase olla, suure kõhuga. Et kõik pakuvad istet ja ja puuvilju ja süüa ja juua ja selliseid. Ja no muidugi ärevus on, et elu muutub ju täiesti, et mõtled, et kas saad hakkama, et kuidas, mida teha ja. Ja neid teadmisi oli vaja siis kuskilt hankida.

Aga kui Sa mõtled enne rasedust näiteks meedia tarbimisele, et milline oli, ütleme selline tüüpiline päev meedia tarbijana? Et mida ja kui palju kasutasid?

Mhmm. Noh, hommik algab siis Terevisiooniga. Natuke tutvun nende uudistega, noh õhtul ka vaatan mõnd uudistesaadet. Ajalehti- vahel oleme tellinud koju Postimeest, siis kui mingi kampaania oli. Aga siis pärast ei ole teha midagi nende ajalehtedega. Kui ahiküte oli kodus, siis probleem lahendatud. Aga muidu noh, sirvid ja vaatad, loed kui on midagi huvitavat. Et ee praegu siis ei, ei telli üldse. Ajakirju ka eriti ise ei osta, et kui keegi laenab, annab midagi huvitavat lugeda, siis töö juures näiteks noh kolleegid. Ohh, raadiot kuulame autos, et põhimõtteliselt siis muusika. Ja Internetist- noh siukest harjumust ei ole, et hommikul lähed mingisugusele Delfi leheküljele ja loed uudiseid näiteks. Et, et seda ma ei tee. Aga kui keegi nagu soovitab midagi lugeda, siis vaatan.

Aga peale seda kui rasedaks jäid, et kas toimus mingeid muutusi ka meedia kasutuses?

Eem, jah. Hakkasin rohkem Internetis otsima just igasugust infot. Ja sõbrannad soovitasid mõnda lehekülge. Ja ka ise olen avastanud, et *googeldasin*, panen mingit sõna otsingusse ja siis ta näitab. Jaaa noh telekast, nii palju kui on selles saateid tulnud, igal võimalusel nagu proovin vaadata.

Aga mis saated need näiteks telekas on?

Eee, noh kuna mu emakeel on vene keel, ma vaatan ühte vene saadet, eee vene kanalist. Et just „Emade klubi“ või midagi sellist, et neil on portaal Internetis ka. Et see on Läti või Leedu, siis nad teevad seda.

Kahju, et Eestis sellist saadet pole.

Jah, võiks mõelda. Et nad räägivad seal, iga laupäev mingi pool tundi, räägivad nii rasedusest kui imikutest kui suurematest lastest. Et kuidas teha mida.

Aga need muutused mis toimusid, et kas need siis toimusidki tänu sellele, et tekkis infovajadus raseduse kohta?

Jah.

Mhmm.

Et enne nagu väga ei süvenenud sellesse, aga nüüd esimene laps tuleb, et hakkan uurima.

Aga kas mingid teemad peale raseduse on veel hakanud rohkem huvi pakkuma, teemad mis on näiteks rasedusega seotud kuidagi?

No kindlasti see, et mida teha selle lapsega, kui ta on sündinud. Et mis asju on vaja muretseda ja kuidas hoolitseda ja. Jaaa noh, kuidas eee.... Teised saavad hakkama ja sünnitus. Et kõik see, et kellel kuidas ja... Et kogemusi juurde saada. Jaa igasugused noh, sellised leheküljed huvitasid ka, et noh näiteks asju on vaja muretseda. Kas või ma ei tea, mähkimislauda, mähkimisalust, et vaatad kõigepealt kodus, et noh mida Internetis pakkuda on ja palju maksab ja siis käid poed läbi.

Aga et siis erinevatest kanalites Internet pakub seda infot kõige rohkem?

Mhmm. Jah, et ajakirjadest või ajalehtedest mulle on sõbrannad laenanud seda ajakirja „9 kuud“. Aga jah, kui mul on vaja just mingisugust vastust küsimusele, siis ma ikka, kergem on Internetist seda leida, et võib-olla just selles ajakirja numbris seda ei ole ja seal on infot nii raseduse kohta kui suuremate laste arengu kohta ja reklaami ja... Noh ja raamatutest olen ka hästi palju infot saanud, aga see ei puutu siia vist?

Ei no, tegelikult natuke ikka puutub. Aga Internetis, mis need põhileheküljed näiteks on?

Igalt poolt olen saanud, nii eesti kui vene keeles. Et eee, Perekooli koduleht oli. Siis igasugused Delfi naistekas, Elite kliiniku koduleht ja Nupsu.ee. Raseduskalender ühel venekeelsel kodulehel on ja siis selle saate koduleht, mida ma vaatan.

Okei. Aga kas sellised teemad on ka, mille vastu enam nii suurt huvi ei ole kui enne rasedust?

(Mõtleb).

Või on millegi vastu üldse huvi ära kadunud?

No igasugused need vägivaldsed ja õudusfilmid, et neid ei saa vaadata enam (naerab). Et ja kui noh, lastest midagi räägitakse, et noh rasked haigused ja siukseid naguuu keeruline vaadata.

Mhmm. Aga näiteks meedia kasutamise aeg, et on see ka muutunud kuidagi, et on see suurenenud või vähenenud või...?

Noh praegu kui töö ei pea käima, siis on aega rohkem. Siis võib Internetis kauem istuda ja raamatuid lugeda. Et seda küll.

Aga et nüüd erinevatest kanalitest oli siis Internet kõige parem selle rasedusinfo kättesaamiseks?

Mhmm!

Aga miks?

Lihtsam infot hankida, et leida vastust küsimusele.

Aga võrreldes teiste kanalitega, et miks ta parem on?

Mmm, kättesaadavam jah, et eee telekas näiteks see venekeelne saade ükskord nädalas, hommikul. Ei viitsi nii vara ärgata. Hommikul pool kümme. Aga noh siukest spetsiaalset kanalit ei ole, kus sellest räägitakse. Muidu vaataks (naerab) hommikust õhtuni. Noh, ajakirju-ajalehti ju on vaja tellida, et see jällegi maksab. Et Internet on kodus olemas, et kõige lihtsam. Mmm... Et noh, raadios sellest ka väga palju ei räägita.

Raadios ongi vist ainult Vikerraadios „Perepilt“. Seal on ka, et kuidas kunagi, kas räägitakse rasedusest või mitte. Nii, aga kas Sinu arvates on Eestis piisavalt üldse neid kanaleid, mis raseduse kohta infot edastaks?

No võiks rohkem olla nii nagu me sinuga rääkisime, et võiks mingisugune saade olla, ee telekas olla, et kus noored emmed jagavad oma kogemusi. Et eee, igasugused need noh, eee saated nüüd on, kus räägitakse et kuidas hoolitseda enda eest ja... Noh „Hooaeg“ ja need moesaated sellised on, et siis võiksid emmed, noortele emmedele suunatud saated ka olla.

Mhmh. Aga kui mõelda nüüd nende erinevate kanalite peale, et millistes võiks nagu rohkem olla raseduse kohta infot?

Noh, peale teleka, raadios võiks ka mingisugune saade olla. Miks mitte. Et eee, vahepeal saaks lasta mingisugust muusikat mis sobiks... rahustamiseks, lõdvestamiseks. Eee, noh, ajakirjades, on ju spetsiaalsed väljaanded ka. Lihtsalt mina ei eriti ei kasuta neid asju.

Nii, aga nüüd need kodulehed ja foorumid, et kuidas Sa need siis leidsid? Kas panid Google'sse või siis keegi soovitas või...?

No, mõne leheküljega oli niimoodi, et sõbranna jah saatis lausa lingi, et vaata, siin on huvitavat infot. Või, või ise panin jah *Google*'sse ja leidsin midagi ja siis salvestasin endale, mis oli huvitav. Noh näiteks alguses huvitas see raseduskalender, et mis toimub minuga iga nädal, kuidas laps areneb, et mõned leheküljed olid sellised, kus info kordus, et üks ja sama oli. Aga mõned olid täiesti omamoodi, huvitavate piltidega ja. Ja nii eesti kui vene keeles neid lehti.

Mhmh. Aga kas, kas Sa külastad foorumeid ka, rasedate foorumeid?

Mmm, hästi natukene, ma väga neid ei usalda, noh igasugused inimesed võivad kirjutada ja sattudki paanikasse. Et mul üks sõbranna loeb hästi palju foorumeid ja kogu aeg kirjutab ta mulle, et mida ta on foorumis lugenud ja pabistab ka, et seal räägiti nii ja on öeldud näiteks seda ja siis ta kohe uurib, et kuidas, mida teised räägivad selle kohta, et mina ka nagu pigem loen mingisuguseid artikleid mida on kirjutanud inimesed, kes nagu on asjatundjad. Et väga, väga... Iga päev ei loe neid foorumeid. Vahepeal. Kui on näiteks vaja teada saada, noh näiteks kas või missugust voodit osta et mida noh siis teised soovivad. Et või või kus Tartus on näiteks kauplused, kust saab rasedatele riideid, et selle kohta otsisin ka infot.

Aga mis need põhilised foorumid üldse on, mida Sa külastad?

(Mõtleb) Naerab.

Perekool oli vist üks?

Mhmm. Ma peast ei oskagi rohkem öelda. Panen otsingusse ja siis mida tuleb ja... Ja siis loen. Ja ise ei kirjuta!

Ahah. Selle kohta ma pärast küsin veel. Aga mingit sellist lemmikfoorumit ei ole välja kujunenud?

Ei. No kuna ma ei väga nagu sada protsenti ei usalda seda, siis ma nagu pigem, pigem ei loe, et säästan ennast.

Aga selliseid ka ei ole, mis oleksid täiesti vastumeelsed foorumid? Et mida üldse ei taha külastada?

Ei oskagi öelda. Ilmselt ma ei ole sattunud sellistele.

Nii teemadest me juba rääkisime, et üldiselt on need siis raseduse ja lastega seotud?

Mhmm, mhmm.

Aga näiteks sünnitus või midagi sellist ka?

Jah. Et päris videosid ei ole vaatanud. Ei julge (naerab). Aga üks sõbranna soovitas, et ütles et ma olen kõik need Youtube's kõik need videod juba ära vaadan'd, et mina selleni ei ole jõudnud. Aga lugesin jah, igasuguseid kommentaare ja artikleid.

Aga ise siis ei ole ühtegi korda uut küsimust või teemat foorumis teinud?

Mkmm! (Raputab pead)

Aga äkki vastanud mõnele?

Mkmm! Ei ole, lihtsalt nii laisk lugeja. Aktiivne (Interneti) kasutaja ei ole. No ainult kui sõbrannadega suhelda, siis. Aga seda foorumiks ei saa nimetada (naerab).

Aga kui nüüd mõelda sellele infole, mis meie meedias on rasedatele suunatud. Et kas võib mingeid puuduseid välja tuua, miinuseid?

(Mõtleb). No nõnda hoobilt ei oskagi. (Mõtleb).

Et on nagu enam-vähem selline rahuldav?

Mhmmh, mhmmh.

Mhmmh. Aga kas sellist infot on ka, mida võiks nagu rohkem rasedatele meedias olla? Et mida oled otsinud, aga tundub et on liiga vähe.

Mmmm, ei tulegi meelde. Siis ma olen sõbrannade käest ilmselt uurinud.

Või on selliseid asju, mida ei ole üldse kuskilt saada, aga mis huvitaks, raseduse kohta?

Mkmm (raputab pead).

Et siis on kõik enam-vähem?

No vaata, asi võib-olla selles, et ma loen nagu mõlemas keeles, et kui ühes keeles ei leia, siis on äkki teises keeles. Et vene keeles neid lehekülgi on ju kordades rohkem kui Eesti omi. Et võib-olla sellepärast ma ei tunne nagu siukest puudust. Sest ma vahepeal tõesti paralleelselt otisin, et vaatan mida nagu Eesti leheküljed kirjutavad ja mida Vene omad selle kohta.

Mhmmh. Okei. Aga nüüd siis peale selle meedia, et kust Sa veel saad informatsiooni raseduse kohta?

Noh, kõige kindlam allikas on sõbranna, kes on sünnitanud. Et eee mul on neid päris mitu, et klassikaaslased ja noh, minu vanused, et kellel on juba esimene laps paari-aastane või ühel on juba teine tulemas. Et oleme jälle mõlemad rasedad, aga tal on juba teine laps tulemas. Et siis nagu nende käest häästi palju infot, sest kui näiteks noh ema käest küsida, või noh mida ta mäletab, sest sinna on üle kahekümne aasta tagasi. Noh muidugi mõnda asja ta ütleb ka, aga see info on juba vananenud võib-olla. Ja siis sõbrannade käest olen häästi palju saanud, et kes just no paar aastat tagasi, kolm aastat tagasi sünnitanud, et neil on see nagu häästi värskest meeles. Ja samamoodi olen saanud sõbrannade käest raamatuid. Nüüd üks oli hea piltidega „Rasedus“, ee terve raamat kus nagu sellest rasedusest oli juttu ja mis naise kehaga toimus iga kuu ja kuidas sünnitamiseks ette valmistada ja mida pärast teha ja mis haigused või ohud võivad olla. Jaaa, sealt olen saanud häästi palju tarka infot. Ja üks raamat on veel, noh läbi ma ei ole veel jõudnud, et „Mida oodata esimesel eluaastal“. Et seal on nautkene raseduse kohta ka. Aga põhiorientaar on, et nagu mida esimesel eluaastal imikuga teha. Aga milliseid asju näiteks muretseda, seal on ka kirjas, aga kuna see on Ameerikas vist välja antud, siis meie inimesi mõni info noh, ajab naerma (naerab). Et ikkagi, kuigi ta on natuke kohandatud, ei ole ikkagi sada protsenti, et ikkagi meil on natuke teistmoodi.

Aga kas näiteks perekooli loengus oled ka käinud või kusagil mujal?

Mmm, ühes loengus olen käinud, just sünnitamise kohta. Jaaaa plaanis on teisi loenguid ka külastada. Mida rohkem infot, just asjatundjate käest, seda parem. Et need on ka häästi kasulikud, aga kahjuks eeh... No natuke vähe võib-olla neid. Et vaatan see vene saade, et neil on seal eeee ka perekooli moodi asi, aga ei ole üksikud loengud, aga mingi teatud aeg, et näiteks iga nädal teatud päeval nad käivad, naised koos meestega, ja siis räägitakse häästi põhjalikult kõigest ja siis nad saavad sellise passi, et nagu lubatud peresünnitusele ja on nad ettevalmistuse saanud, et noh terve kool, igasugused kursused, saavad ka kingitusi seal ja liigub häästi palju infot. Midagi niisugust võiks meil ka olla, võib-olla on, aga ei ole kuulnud.

Mina ka ei ole kuulnud eriti. Võib-olla Tallinnas, Tartus ma ei tea küll. Nii aga usaldusväärsus, et kui nüüd rasedus korraks välja jätta, et kuidas Sa tead et millist infot meedias Sa võid üldse usaldada? Et mille järgi, mis see mõõdupuu võiks olla?

Mhmm, see on selline keeruline küsimus, et kindlasti kõike mida telekas räägitakse, ka ei tohi usaldada. Et oleneb nagu kes mida räägib jaaa... Et noh kui, millised saatejuhid, näiteks on kogu aeg teinud neid saateid, et neid võib usaldada. Internetis ka kõike infot ei tea, kes on kirjutanud, muidugi kui artikli all on leotletud, et meditsiini doktor või midagi sellist, või

mingi tuttav tundud nimi, noh kui Eesti piires näiteks, siis ikka võib seda usaldada. Ma arvan, et ajakirjades siis, ajalehtedes on rohkem siukest usaldusväärset infot kui Internetis. Internetis võib igasugust infot leida. Ka mina võin kirjutada igasugust jama kokku ja paanikat levitada teiste seas (naerab), et ärge sünnitage lapsi!

Aga nüüd raseduse kohta info, et kui usaldusväärne see on Sinu arvates meedias?

No samamoodi, et kui on seda, kui ma olen seda mitmest kohast lugenud, siis ma usaldan seda. Et see on nagu tõestatud. Et nii foorumites räägitakse kui raamatutes, ajakirjades, ajalehtedes. Et siis on ikka usaldusväärne, aga kui mingi selline..... Noh.... Ma ei oskagi öelda... Et kui selline noh, erinev info või midagi siukest, mida ei tohigi usaldada. Noh, peab ettevaatlik olema selle meediaga.

Aga nüüd, millist raseduse kohta käivat infot pead Sa kõige usaldusväärsemaks? Kustkohast saadud näiteks või kelle poolt kirjutatud?

No ongi, üks on see nagu mida sõbrannad on rääkinud, et mis nendega toimus, mida nemad on läbi elanud hiljuti..... No kui näiteks Eesti ämmaemandad kirjutavad midagi või, või naistearstid, et sellist infot usaldad, aga kui mingi suvaline inimene on midagi kirjutanud on, kes ei olegi rase, kes teiste kogemusi kirjeldab siis ikkagi ei ole, võib-olla ei ole see päris tõsi.

Aga kus seda kõige mitteusaldusväärsemat infot võib leiduda?

Ma arvan, et Internetis kõige rohkem. Et seal võib-olla ei ole mingit tsensuuri. Eriti foorumid. Et ei saa seda tõsiselt võtta, kui üks kirjutab et tal läks niimoodi, et see ei tähenda sugugi et meil juhtub samamoodi.

Jah. Aga kas on olnud ka mingeid negatiivseid kogemusi seoses selle infoga, mis meedias raseduse kohta levitatakse? Et oled saanud valeinformatsiooni või ei ole vastust saanud millegi kohta või...?

No päris niimoodi ei tule meelde. Võib-olla enne kui ma väga tõsiselt võtan, siis loen veel kuskilt mujalt või küsin veel üle kas või sõbrannade käest, et kuidas on. Et niimoodi ei tule meelde. Võib-olla ma ei ole liiga palju lugenud.

Jah. Või siis oled lihtsalt õigete asjade peale sattunud. Aga teiste käest kuulnud negatiivseid kogemusi?

(Mõtleb). Ei tule meelde.

Okei. Aga vastupidi just, et positiivseid kogemusi?

(Mõtleb).

Noo mingid kanalid või kodulehed või saated mis meeldivad?

Positiivseid vist oli päris palju. Et kui midagi huvitavad saad teada. Et kui mingi üksikasju ei oska välja tuua.

Mhmm. Aga oled näiteks teiste käest kuulnud positiivset vastukaja mingite asjade kohta?

(Mõtleb). Vist olen, aga niimoodi päris näiteid tuua ei oska.

Aga kui Sa nüüd peaksid soovitama teistele rasedatele midagi. Et kas Internetis midagi või telekas või ajakirjas, et mida Sa soovitaksid näiteks?

Noo neid mida ma ise kasutan vist Internetis (Delfi Naistekas, Elite koduleht, Nupsu, Perekool). Seda venekeelset saadet mida ma olen vaadanud, võiks ka vaadata. Ajalehtede-ajakirjade kohta ei oska. Noh ja raamatuid ka, et seal on natuke rohkem ja usaldusväärsemat infot. Et ikkagi kirjutab mingisugune kas või arst või inimene kes on näiteks mitu last sünnitanud, et kes on nagu kogenud, et oskab seda teemat hästi.

Nii. Aga kas Sul on äkki veel midagi endal lisada või kommenteerida?

Noh, põhiasjad oleme juba üle rääkinud.... No et kes tahab, see leiab õiget ja usaldusväärset infot.

Hea küll, aga ongi kõik.

Loodame, et minust oli kasu.

Aitäh, jah oli küll.

Lisa 7. Informandi intervjuu N6(37)

Nii, kõigepealt vanus?

Eee, kolmkümmend seitse.

Ja elukoht?

Tallinn

Ja haridus?

Kõrgem.

Ning mitmes rasedusnädal käib praegu?

Ää, see on hea küsimus. (Naerab) Ma arvan, et kakskümmend kaheksa.

Okei. Ja kui nüüd mõtlema hakata, siis milliseid muutusi, selliseid suuremaid muutusi rasedus siiani on ellu toonud üldse?

Mmm... Mmm... Maru hea küsimus (naerab).

Et selliseid suuremaid muutusi, et mida enne rasedust kindlasti ei olnud?

Ta on selline, võib-olla selline sisemine, eksistentsiaalne muutus, et, et nüüd see siis juhtubki, et minust saab ka lapsevanem. Et muid muutusi noh nagu väga ei ole, et no ainult no füüsiline, et nojah keha muutub, minu keha muutub, minu kehas nagu keegi kasvab, et see on nagu suur muutus ja siis mõtte tasandil ka.

Okei. Aga ma jätkan siis meedia küsimustega. Et ma natuke tutvustan, et kui ma meediast räägin, siis ma mõtlen ajalehti-ajakirju, raadiot, televisiooni ja Internetti. Et kui nüüd mõelda tavapärastele meedia tarbimise harjumustele, siis näiteks enne rasedust, et milline oli tavaline päev meedia tarbijana? Selline tüüpiline päev?

Ohohohh, tavaliselt, noh niimoodi, et... Et ma olen hästi suur raadiokuulaja ja mul ei ole televiisorit kuskil kümme aastat juba. Ja päev algabki niimoodi et, et ma panen raadio käima ja, või noh jah, kui ma ärkan. Et raadiost tulevad kõik need uudised või asjad. Ja siis ma, olenevalt sellest tööst ja asjaoludest, et kas ma lugesin Internetiajalehed töö juures alles läbi või ostsin kuskilt ajalehed koju, ajalehti ei telli ka juba väga pikka aega. Ja siis, siis mis siis veel... Noo niimoodi nagu on üldjoontes olnud.

Aaga mis raadio see lemmik on, mis käib kogu aeg?

Ahah. Ää, ma, mina (naerab) olen selline vanakooli inimene, olen üles kasvanud Vikerraadioga või Eesti raadioga. Ja ma kuulan seda, noh muidugi kodus kuulan ja siis kui ma juba iseseisvalt elama hakkasin juba ammu-ammu aega tagasi, siis ma hakkasin ka seda raadiojaama kuulama. Noh vahest kuulan Kuku raadiot ja siis Klassikaraadiot ka nagu meelelahutuseks. Kui tuleb midagi head, kontsert või niimoodi, aga noh uudistest on Eesti Raadio uudised. Et ma ei kannata sellist asja, kui hommikul, noh ma mäletan kui ma elasin televiisori-elu, ma näiteks ei kannata absoluutselt sellist asja, et Anu või Marko võtavad ajalehed ette, hakkavad neid lugema ja siis ää teevad nagu, noh mingisuguseid seal vigu või lisavad oma emotsioone juurde mingile sotsiaalvaldkonna uudisele või ükskõik millisele asjale. Et, et see on nagu kohutavam. Või kui kunagi mul käis Postimees ja mingil ühel hetkel ma taipasin nagu seda, et, et oota misasja, et ma maksan selle eest peale, et lugeda enda kui naise kohta mingisugust jura, et noh, Pullerits tundus nagu tõeline naistevihkaja ja siis ma pean veel seda dikrimineerivat juttu lugema ja veel ma teen seda vabatahtlikult ja ma maksan selle eest. Et siis ma, et see oligi põhjus, miks ma lõpetasin Postimehe tellimise ära. Et äää, kui ma vaatan nagu noh, mingi uudistasandil ringi, siis tegelikult need Internetiajalehed saab väga kiirelt läbi lapata, seal ei ole mitte midagi lugeda. Ja noh, kui nüüd küsida kas see on hea või halb, et kas me peaks olema nagu mingi pommi peal kogu aeg elama, siis noh tegelikult jah, kui midagi ei juhtu, on hea, aga samas maailm ei jõua meile koju kätte, meie ajalehed ei kajasta nagu selliseid maailma asju või suuremaid uudiseid.

Mhmh. Aga mis ajalehti Sa *online*'s loed üldse?

Noo ma vaatan Päevalehe üle, Postimehe vaatan ka kiirelt ära, et kas seal on midagi. Ja mis mulle väga muidugi meeldib, on mingisugused teadusuudised või maaelu uudised, mingid sellised. Aga siis aaa, vaatan hispaaniakeelset ajalehte El País ka. See tähendab „maa“ tõlkes ja noh seal on nagu suured asjad kirjas, mis maailmas juhtuvad. Ja muidugi raadio, Eesti raadio on selline objektiivne, mis noh, kajastab kiiresti uudised ära ja ei lisa sinna väga oma arvamust (naerab). Mida üks ajakirjanik arvab, eks ole.

Okei, aga nüüd kui Sa rasedaks jäid, et kas mingeid suuremaid muutusi ka toimus selles meediatarbimises näiteks?

Mmm, noh. No üks asi, ma ei oska seda võib-olla ise analüüsida, aga noh üks asi, üks asi on küll võib-olla see, et muidugi lisandus nüüd sellele, et ma käin aeg-ajalt Perekooli kodulehel

ja vaatan mis seal nagu toimub. Aga ma ei ole ka sinna lugejaks registreerunud või või nagu väga tihe külastaja. Et et seal ma ka põhiliselt vaatan nagu seda pigem, et mida on nagu need, mis ämmaemandad ja arstid kirjutavad, aga et ma ei käi nagu foorumis. Ma olen aeg-ajalt nagu proovinud ja vaadanud et mida need naised seal kirjutavad, siis ma tahaks nagu vahest karjuda! (Naerab) Et ää, et siis ma mõtlen küll, et... Oioioioi, et noh see emadus on niivõrd erinev igapähele või kuidas keegi tõlgendab, aga noh seal need kirjutavad, et noh viimati kui ma vaatasin, kolm nädalat tagasi, kas on midagi huvitavat, noh mingi teema, üks siis oli ka sellest, kuidas nad nagu pesevad ja triigivad lasteriideid ja et noh, esimene laps ju sünnib ja see on nii nummi ju või midagi siukest. Et see ei avarda minu maailma kuidagi. Aga, aga jah, noh mida, see on nagu ainus võib-olla mis on nagu lisandunud. Ja ma püüan muidugi sellist noh negatiivset vältida või... Aga noh seda väga palju ei anna muidugi teha. Raadio noh õnneks, see ei anna pilti edasi, et see on hea. Et ei näe nagu seda mis Egiptuses otseselt muidugi toimub, aga on ju Internetis võimalik vaadata igasuguseid videosid ja CNN'i ülekandeid ja.

Mhmh. Et siis negatiivseid teemasid proovid nagu rohkem vältida?

No jah, mulle tundub niimoodi, et ma ei taha taha sellest midagi teada. Et see maailm on üks kole koht (naerab), et mehed kaklevad ja sõdivad ja, jaaa siis peaksid siia, naised peaksid siia siis lapsi sünnitama, siia koledasse kohta. Ega sellest need asjad olemata ei jää, aga noh vähemalt mõnda aega ei saa mina sinna midagi teha ja ma ei huvitu sellest. Muidugi on hea meel küll, kui Berlusconi lahkub nagu, selles suhtes midagi ette võetakse et kui seda uudist kuuled, et ka Itaalia viimaks ometi hakkab midagi liigutama, aga noh see on jah, sellised väikesed asjad.

Aga kui näiteks vägivaldset ja negatiivset proovid vältida, et kas mingeid sellised uusi teemasid on juurde ka tulnud, millele Sa rohkem tähelepanu pöörad?

Võib-olla küll, et mis on sellised seotud, et kas laste kasvatamisega eeee debatid. Et on selline kuulus Taani pereterapeut, hiljuti käis Eestis- Jesper Juul. Ja tema ikka aeg-ajalt nagu kirjutab või noh tema, tema mingisuguseid tükke avaldatakse kuskil lehtedes. Et seda küll, et kuigi ma olen töötanud päris pikka aega eeeee lastekaitsetöötajana, siis noh, ma ütlen ausalt et kõiki pedagoogilisi võtteid ei viitsinud ma noh, lugeda. Et alati see ei olnud niimoodi, et noh mingi

kaasaegne kirjandus muidugi pidi kursis hoidma ennast, aga jah ma arvan küll, et tavaolukorras poleks ma viitsinud seda noh, Jesper Juuli artikleid lugeda.

Okei. Eee, kas mingid sellised teemad on ka, millele nagu üldse ei taha enam tähelepanu pöörata või mis on täitsa jäänud välja kasutamisest?

Noh ma ei tea, vägivalda ei saa vältida, vägivalda teemasid. Nee tulevad- nii või teisiti. Et kui ma ei taha, ma ikkagi näen neid. Aga mida, tegelikult ei ole. Ma olen piisavalt nagu uudishimulik, et ma pealkirja vähemalt loen ära. Et jah.

Aga kas näiteks kanalite eelistused on ka muutunud, et kasutatd mingit kanalit nüüd rohkem või vähem?

Oo... Ei seda, ei seda ka otseselt ei ole. Võib-olla Internetis rohkem otsinguid küll mingi asja kohta et, et kuna ma tean, et ma ootan poissi, siis minu isiklikud kogemused poistega on väga sellised, noh ma ei oskagi öelda, kasinad. Ja ma otsin nagu pigem kinnitust sellele, et kas, kas siin on nagu vahet kuidas poisisse peaks nagu suhtuma või olema või et kes need poisid üldse on? Et mis mürakarud nad on ja mida nad endast kujutavad. Et nende kohta rohkem nagu infot sellistel tasanditel, et pedagoogilisel tasandil ja psühholoogilisel tasandil teada saada. Muidu nagu ei ole, et kõik see raadio asi on jäänud ikka samaks ja. Jaa jah.

Aga kas näiteks meedia kasutamise aeg, on see jäänud samaks või on nagu muutunud natuke?

Noo see on ikka muutunud jah, vot selles mõttes et ma nüüd ma, nüüd ma tegutsen juba mingi aasta aega juba vabakutselisena. Siis mul on see eelis, et ma hommikul ei pea kuskile loenguid andma minema või mingit tööd tegema, koolitust. Siis ma ärkan ikka lõuna ajal (naerab). Et seda eelist ma kasutan nagu ära küll. Ja võib-olla, ja mis, võib-olla kui mõtlen raseduse alguse peale, siis mul oli päris nagu paha olla. Siis, no siis võib-olla ei huvitanud küll absoluutselt mitte midagi, et mis nagu sünnib või on. Peaasi et homme päike tõusab ja midagi halvasti ei ole ja. Et nagu nii ongi, et nagu suuretele asjadele ei jõudnud mõelda või.

Aga natukene siis sellest rasedatele suunatud meediast, et millised kanalid Sinu arvates üldse on kõige paremad rasedusega seotud info kättesaamiseks?

(Naerab) Appi! Ma ei teagi, ütle Sina mulle! See on niimoodi, et eeem ma nagu ei tea vist.

Ma mõtlen lihtsalt üldiselt, et kas televisioon, raadio, Internet või ajakirjandus?

Ahah, okei. Ma, no Internet ruulib selle koha pealt nagu küll. Et eem, siin saab isegi tead, noh, ükskõik mismoodi nagu teada erinevaid asju, et siis on nagu võimalus ka ingliskeelset informatsiooni otsida, kui Sa tead mida Sa tahad otsida. Aga see maailm või see Interneti-maailm on nagu põhjatu auk. Et eee, seal peab olema väga kriitiline. Jaaa noh, no kuidas ma ütlen jälle. Ma tegelikult pean ütlema, et minu eeliseks on see, et ma olen õppinud kunagi kauges nooruses äää pedagoogikat ja laste psühholoogiat. Ja mingid põhiasjad on jäänud samaks, kuigi palju-palju asju on muutunud, kui mitte just tänapäeva kasvatuses, siis mingi, noh mingi enesekindlus või mingi teadmine on tulnud nendest ülikooli loengutest, mis lapse arengusse kuulub alates loote anatoomiast, lõpetades seal mingite kasvatusmeetoditega. Jaa, et jah, aga mingit ühest sellist kohta ei ole, see tuleb nagu kildhaaval kokku lappida, et noh, see Perekooli kodukas, et seal noh, on ikkagi nagu Haigekassa rahastus ja arstid ja ämmaemandad ja psühholoogid on kriitiliselt need artiklid üles ehitanud seal. Et need on teaduspõhised ja kaasaegsed. Aga jah, muidu nagu kindlasti mitte. Muidugi Vikerraadios, sealt tuleb, seal on ka mingisuguseid peresaateid ja asju, aga ma ütlen asuvalt, et noh, ma olen neid varem kuulanud, nii juhuslikult, et laupäeval tuleb mingi...

„Perepilt“ oli vist.

„Perepilt“ või midagi sellist, aga ma panen raadio kinni (naerab) sel’ ajal, sest ma ei kannata ühte asja- kui, kui ääm, noh ma hakkan tajuma mingil hetkel inimeste sellist äääm traditsioonilise peremudel propageerimist või traditsiooniliste soorollide või „poisid peavad poisid olema“ ja „tüdrukud ikka tüdrukud“ ja et noh, ma olen selleks piisavalt feminist, et seda kõike nagu vaadata. Et huvitav oleks muidugi kõike nagu teada aga, aga jah, see inimeste enda elulood, neid ma alati hästi ei suuda nagu, ma iga päev ei suuda nagu ellu lasta nagu sellisel näol.

Okei. Aga kui nüüd mõelda üldse Eesti meedia peale, kas siis Sinu arvates on eee piisavalt infot rasedatele meie meedias üldse?

Ohohohoo, sellega on ka jälle nii ja naa ja ilmselgelt ma arvan, et ei ole! Sellepärast et äää, mis me vaatame. Noh, üks asi on see, et IRL ja muud tegelased nagu natsionalistid või kuidas neid iganes viisakamalt kutsuda, rahvuslased, propageerivad kogu aeg seda, et Eesti iive on madal. Et see on selline poliitiline ring, mis käib emaka taastootmise ümber. Emakas peab ikka taastootma! Naist nagu seal taga me ei näegi. Aga et millega mina olen kokku puutunud isiklikult ongi see, et näiteks seda kohe raseduse algusest, et kust saada normaalset rasedatele mõeldud pesu, et noh pesu mis oleks ihusõbralik ja jaa kuidas nagu toimida. Et seal on väga

keeruline laveerida, eriti kui, kui ma ei vasta nagu sellisele tavastandarditele. Et kui mul on keksmisest suuremad rinnad, aga sale piht (naerab), et mis ma siis teen eksju? Et siis mind just nagu ei olegi olemas. Et siis ma peaks nagu kole välja nägema. Et see, üks asi on noh nagu riiete asi, mis info, mis infot ei ole ka nagu kuskile kokku kogutud, vaid sa pead nagu noh seda otsima. Iseasi, kas Postimehe esiküljel peaks sellest juttu olema (naerab) või ei peaks, noh et see on nagu teine asi. Ja siis noh need igasugused terviseküsimused, et ma just eile mõtlesin huviga, et kuidas see Marek Strandberg propageeris siin vahepeal, tuli tõesti arulageda asjaga välja, et tuleks rasedatele see mingi magusa, (naerab) magusakeeld panna või magusamaks, või ma ei tea, et rasedad ennast paksuks ei sööks. Selline asi, et see mõjutab loodet ja, ja suhkruhaiguseid ja nii edasi ja nii edasi. Aga et noh, ja siis ma nende külmade ilmadega noh ikka vahest väljas käin ja siin noh vaatan suures linnas on see värske õhu probleem ju tegelikult. Et kas äkki see ei oleks nagu olulisem teema, aga et arutada selle üle, et milline on meie linna õhk mida meie lapsed ja naised, kes peaksid siis niiöelda seda elu taastootma, sisse hingavad. Et kes selle üle otsustab? Või kui noh, jah, et see on nagu alati mingisuguseks teise, teisejärguliseks või meditsiiniteemaks jäänud. Ja siis muidugi, et mis teravalt silma hakkab. Aa ja Delfi ka muidugi, sõber Delfi, et Delfi on ka selline hea koht, mida ma alati nagu Päevalehe ja Postimehe järel loen, et seal eee on, on selline ülevaade olemas, et ta ongi nagu selline, nagu rahvas ütleb, nagu peldikusein või noh, kust saab nagu kõik kätte. Ja seal on viimasel ajal palju sellel, sellel kodusünnitusel just. Ja seal võtavad igasugused untsantsakad sõna, et noh ka tõsised inimesed ja vähem tõsiseltvõetavad, et need naised on nagu kurjutegijad jaaa, ja et rase naine on ikka väga isekas ja ühesõnaga tulevad nagu sellised negatiivsed kommentaarid peale. Nagu rase naine oleks peata kana, kes ei suudaks ise otsustada. Et kui tal on ju professionaalne personal ümber ja kriitiliselt on hinnatud, et kui midagi juhtub, et siis tuleb nagu haiglasse ikkagi minna et, et kas ma ei arva, et ühiskond peaks nii vaenulik olema nende kodusünnitajate suhtes kui nad on selle otsuse teinud. Et noh et öeldakse küll, et kuidas naine saab nii isekas olla, paneb oma lapse elu ohtu ja kõik, aga samas ma vaatan, noh kuidas siin ka ministrite abikaasad panevad oma väikestest lastest poolpaljaid või üskõik, igasuguseid pilte üles Facebooki näiteks, et aaa, et kas nad siis ei mõtle et kuidas nad oma laste õigusi tahaks kaitsta, et Facebook on tegelikult nii avatud ruum. Et jah, et pedofiilil ei ole mingi probleem koguda nende väikeste armsate nupsude pilte sealt... Et raseduse kohta jah, seda, sellest võib-olla ei kajastata, et võib-olla mis meie nagu keskkond on, mida me sisse sööma peame, mis õhku me hingama peame, kas see vesi on puhas mida me joome, kas see keskkond on nagu inimsõbralik. Me arutame pigem seda, et me

saaks võimsamad autod ja kiiremad autod ja kõrgemad majad ja. Ongi, et mingi meeste asi käib kogu aeg. Mehed arutavad naiste asju.

Aga kui oleks nii, et Sa saaksid näiteks valida, mis kanalist Sa ise tahaksid rohkem infot saada raseduse kohta?

Eee, noo, ma ei teagi. Ma mõtlen et, kui Vikerraadios on teadusuudised, niimodi raadiost oleks nagu mõnus kuulda. Või noh kui keegi mingit artiklit tutvustaks või räägiks kas või mingist kaasaegsest pedagoogikast, mitte ei laseks seda, ei propageeriks neid pereinimesi, kes on traditsioonides kinni, mis olid seal sada-kakssada aastat tagasi. Siis mulle meeldiks raadio, sest saab, ma saan toimetada ja siis jah, teha midagi. Lugeda selle kõrvalt kuidugi ei saa, aga, aga mulle meeldiks jah nagu silmi vähem koormata. Et Internetti ei saa ilmselt tänapäeval vältida, aga... Et jah, mingid debatid võiksid selle, sellel teemal nagu olla. Ja tõstatada. Just Internetist tuleb nagu tegel't nagu kah küll välja lugeda, et kuidas naisi, rasedaid naisi näiteks diskrimineeritakse jälle tööandja poolt, millised probleemid on seal...

Okei. Aga nüüd ma küsin, et Sa näiteks hakkasid seda Perekooli külastama, et kas mingeid kanaleid tuli juurde või väljaandeid, et millele Sa varem tähelepanu ei pööranud?

Ei ole. Ma tean, et on olemas mingi Nupsu perekool ka aga, aga ma, ma (naerab) seda kodulehte ma ei ole kunagi külastanud. Aga loomulikult, ma vaatan neid, mis on seotud mingite lastevankritega või riidepoodidega, Interneti riidepoed, nii et mingid, noh mingid sellised asjad. Et äää mis meil siis üldse olemas on. Et noh, ma olen ka avastanud, et et Tallinas vähemalt näiteks on vahepeal kinni pandud üks rasedate üleriiete pood. Et seda on küll nagu talvel hea lugeda... Et minu arust on see, riiete ja mingi lastetarvete asju ja kodulehti ma olen rohkem hakanud külastama või vaatama...

Aaa, tahtsin veel küsida, et kas mingeid ajakirju loed ka raseduse või lapseootuse või laste teemadel, et mida varemei lugenud?

Ei, ei ole. „Pere ja kodu“ olen paar korda lugenud kui olen tuttava, tuttava juures Tartus oöbinud, et ülikooli asju ajanud seal. Et aa ma ei ole ise endale veel ostnud, ma nagu mõtlen selle peale, et oh kui laps ära sünnib, siis. Et seal on ka toredaid asju ja kõik, et see „Pere ja kodu“ hakkab ka muutuma, aga, aga ma ikkagi jah nagu mingis osas ta on nagu nii traditsioonides ja jäikades asjades kinni, et kui ma mõtlen oma pere, oma elukaaslase peale, siis ma, no ma ei taha neid artikleid lugeda kus nad ütlevad, et „poiss peaks ikka poisiks

jääma“ ja mida nad siis selle all mõtlevad. Et noh tore teada, et Eestis ma ei tea kas need kohad ei arene või toodetakse traditsiooniliste vaadetega inimestele midagi aga, vot jah, veel ei ole sellele lainele ennast viinud.

Okei aga foorumitest nüüd küsin ka, et Perekool on siis ainuke foorum, mida Sa külastad või?

Jah.

Mhmm, aga mis põhjustel Sa lähed sinna Perekooli foorumisse üldse näiteks? Ma mõtlen just seda foorumi osa, et miks Sa sinna näiteks lähed?

Noh ma olen aaa, otsinud nagu sarnaseid teemasid, et kas inimestel on sarnaseid muresid nagu minul. Et kas ma saan sealt midagi uut teada või, või noh mis mis nagu on. Et mina pidin andma oma veremarkerite tõttu või verenäitude tõttu, rääkime eesti keeles siis, lootevee uuringu, et kas kõik on lapsega korras. Ja ma tahtsin infot, et kas seal on veel naisi, et kas kellelgi, kas keegi on teada saanud näiteks et tal on Downi sündroomiga ja teeb aborti või midagi. Või siis äää nüüd viimasel ajal on mul olnud vaagnaluu valud, et vaadata mida noh, naised kirjutavad sellest või siis kirjutavad naised sellest et olenevalt kuust on seal vist ära jagatud, et kes millal sünnitab, et näiteks minu, minu laps peaks sündima mais, et siis on seal nagu mai, maikuus sünnitajate klubi mis ühendab, et kirjutavad kuidas neil läheb ja kuidas nad ennast tunnevad ja üldist niimoodi. Aga siis kui oligi, et paar kuud tagasi, paar nädalat tagasi, kui ma seda viimati nagu vaatasin, et siis ma jälle tunnen nagu et, et noh igatüks on nagu kapseldunud mingisse oma asja. Et eee kõik on nagu selle pitsivahu ja nummide lasteasjade sees ja nagu loetlevad ülesse, et mu lapsel on olemas see ja see ja see ja mu maailm ongi paigas. Või et noh, see on nagu nii, frustreriv. Või ma ei tahaks olla osa sellest maailmast või noh, ma ei tea. Või siis kui ma noh, ma ei saanudki tegelikult selliseid kogemusi või neid naisi, nad ilmselt ei kirjuta sinna, kes on läbi teinud mingi sellise sügava leina, et kui neil on puudega laps, nad on saanud sellest teada ja teevad siis aborti. Et selliseid lugusi ma ei leidnudki. Küll raseduse katkemisi oli seal küll jah aga, aga pigem jah et nagu kui on endal probleem, et kas teistel ka on ja mida nad teevad. Siis alguses on nagu põnev lugeda, aga mingi hetk ma hakkas tajuma et, et siit tuleb kuidagi kõik väga subjektiivne selline asi välja. Ja tegelikult sellised asjad on ka natukene väga ohtlikud, need rahvafolkloori soovitusel, et noh, on jälle kes ei vaata infot rohkem juurde või ei küsi arsti või ämmaemanda käest või ei loe ise, sest seal nad annavad ikka igasuguseid soovitusi. Jah, ja on suured teadjad. Et ühte asja võib seostada kümnet erinevat moodi ja nii nad ka teevad. Et ma ei tea, et nagu

natukene, ja ma imestan alati ka nagu seda, et kust nad võtavad selle aja istuda nendes foorumites ja plädrata oma lasteriidetest kogu aeg. Noh et sellest, et mis neil nüüd olemas on ja mis neil veel vaja osta on.

Okei, aga ise Sa ei ole ühtegi teemat loonud või vastanud millelegi?

Ei. Ma vahest olen mõelnud küll, et et peaks kasutajaks registreerima ja võib-olla mõnda inimest nagu lohutama või, või kui ma näen, et seal kisub asi nagu väga metsa, et siis ütleva, et räägi oma ämmaemandaga, et ära kuula nagu teisi või midagi. Et eeeh... Et jah, aga ma ei ole seda teinud. Ja ma ei oska öelda ka, et miks.

Okei, aga peale meedia, et kuskohast Sa veel hangid seda infot, mis rasedusega seotud on? Et kelle käest või kuskohast või...?

Nooo sõbrannade käest muidugi. Nemad on ju kõige targemad, neil on juba väikene laps olemas ja sünnituse kogemus seljataga. Aaaga sellega on ka nii, et ongi kõik väga erinevad kogemused ja, aga nad oskavad ka anda noh praktilisi nõuandeid mingis selles osas et mingi a'la kus sa siis ikkagi riided endale selga saad ja et, või millised kogemused on neil kärudega. Või jah, et selliseid praktilisi asju. Aga need nagu, neid inimesi nagu tead, mismoodi nad oma elu elavad ja millised, noh millised väärtushinnangud neil on ja. Ja siis saab nagu ise otsustada, et kas ma järgin sama, sama teed või ma valin mõne teise. Aga ära kuulata tasub neid kindlasti.

Aga kas mingeid raamatuid oled ka näiteks lugenud, raseduse kohta?

Eee jaaa (naerab), olen, et eeee ma suisa tellisin endale ühe soomlaste kirjutatud raamatu, et „Kasvamine poisina“ ja siis loen ka selliseid soomlaste kirjutatud pereelu, pereelust kirjutatud nagu raamatuid, mis on küll mingi ma ei tea, võib-olla pereterapeutidele mõeldud või, aga ka tavainimestele. Et soomlased on väga hästi kirjutanud selles vallas.

Aga on need eesti keeles või soome?

Jah, eesti keeles. Et üks Soome raamat on, Soome autori raamat, Saara Kinnuneni „Leivad ühes kapis“. Et see nagu kirjeldab seda, kuidas pereterapeut näeb tänapäeval seda suhete kiiret vaheldumist ja noh muud elu. Et annab nagu näited selle kohta, et kuidas nagu koos püsida. Et

kuidas kriisid ongi normaalsed ja kuidas sellega hakkama saada ja mitte kohe laiali tormata. Et kui tuleb perre laps ja, siis kõik muutub ja kuidas siis kõik on. Et jah, ma nagu palju loen. Ja siis muidugi käin ühes sellises naiste, naiste klubis nagu, meil on üks feministlik lugemisgrupp, ää et *Virginia Woolf sind ei karda!* Jaa ma olen selle grupi liige, seal me arutame ka igasuguseid asju. Et erinevad artiklid lugemiseks ja see kõik keskendub nagu naiseks olemise üle, et ka sealhulgas rasedus. Et väga-väga nagu erinevaid teemasi on.

Mhmh, aga mingites muudes gruppides käid ka, nagu perekooli loengutes või?

Mmm, praegu loengutesse veel jõudnud ei ole. Ämmaemand ütles, et oota 30. nädalani, et muidu, muidu ei jäägi midagi meelde. Et oled nagu kanapea, et ajumaht väheneb (naerab). Aga ma siin käisin jooga tundides ja loengutes ja ma peaks ütlema, et mulle ei sobi see. Et mulle meeldiks nagu osata seda hingamist ja kõike, aga nüüd rasedana ma ei suuda istuda seal, kaks tundi kestab see, hästi lahe ämmaemand on, äää tehakse praktilisi harjutusi pärast ka, aga ma ei suuda istuda kaks tundi mati peal. Et noh, võib külge vahetada ja olla jah niimoodi, aga lõpuks on see noh, tähelepanu koondamine ja vaikselt olemine niivõrd keeruline, et aaa, et ma tahaks vahepeal püsti tõusta ja liikuda ja, et ma ei suuda nagu seda vaimselt nagu vastu pidada. Ja muidugi on teine asi ka see et, noh ühest küljest on see hea, joogas nagu propageeritakse palju seda aktiivsünnitust ja ise hakkamasaamist ja enesekindlust ja niimoodi, aga kui palju me tegelikult teame neid juhtumeid, kus on sünnitusmaja sekkumist. Et kui sealt joogast ära tulla, siis on tunne, et kõik on hästi, minuga lähebki hästi, aga elu on ju täis igasuguseid asju seal, mis tegelikult reaalselt juhtub. Et jah... Aga kindlasti ma kavatsen need, sünnitusmaja poolt loengud mis pakutakse, et need ära, ära külastada...

Okei. Aga nüüd meedia usaldusväärsest räägiks ka natukene. Et mille järgi Sina näiteks hindad meedia usaldusväärust? Kus Sa tead, et Sa võid seda asja usaldada või mitte?

Ahah. Oh, see on raske. See on hästi raske, sest noh, teades nende, noh ka CNN'i ja BBC infotööstust ja kõike, et siis ma alati kriitiliselt mõtlen seda, et kelle huve see nagu praegu esindab? Kui ma tean, et noh ma olen siin kuulamas käinud isiklikult seda Jepser Juuli eksju, ja ma tean et teda pereterapeutid soovivad ja.. Et kui see ringkond, mis puudutab laste kasvatuspedagoogikat näiteks, on suhteliselt üks ja sama, siis Euroopas või Skandinaavia piires võttes, siis võib seda infot nagu usaldada. Aga vat ongi, et kui Strandberg tuleb välja oma mingisuguse magusamaksuga, siis ma ei saa aru, kelle huve ta nagu teenib. Et see on nagu jah, väga väga keeruline, et jah, kuidas Sa siis usaldad või teed. Ma ei tea, ma kuulan

ära, ma arvan, ja siis ma nagu vaatan seda, et mis see minu elukogemus ütleb ja mida mina ise olen kaasaegse pedagoogika või meditsiini kohta lugenud. Ja teine asi on ka muidugi see, et mul on, et ma kuulun sellisesse seltsi nagu Eesti Seksuaaltervise Liit, et mul on päris suur arstide ja ämmaemandate tutvusringkond ja noh läbi nende erinevate koolituste ka endal nagu tekkivad uued baasteadmised. Et siis saab alati arstidega ka mingit, mingit asja või teemat arutada, et kas see on muut või see ei ole muut. Et noh mis, mis see nagu on. Ja noh feministina seda enam, et ma, ma, ma ei, ei kavatse noh nagu kanda neid väärtusi edasi, et mehest kasvaks mees, ma ei tea mingis traditsioonilises mõttes, või et eee minu pojast küll kunagi gay'd ei saa... Et jah, mis puutub nende soorollide järgi kasvamisest, siis selle suhtes ma olen nagu hästi kriitiline ja selle kohta ei saagi kuskilt lugeda. Ei noh, kui siis ilgutakse ka, et jah, kasvatage jah mingid kesksoolised inimesed, et eem, ma ei tea. Mingi oma tutvusringkond, kui on noh, kellele toetuda, siis feministid on ju ka samuti emad, nad ei ole üldse mingid rongamehed. Ja üleüldse on vale ronka sõimata (naerab), nagu oleks mingi paha lind see ronk, ta on väga hoolitsev lind oma poegade eest, aga jah, mingi aastatega on kujunenud mingi kriitiline, kriitiline meel. Et nagu vaadata seda meediat mingisuguse prisma läbi ikkagi, et miks seda nüüd räägitakse või kelle huvides see nagu on praegu.

Aga näiteks raseduse kohta saadav info, et kui usaldusväärseks seda meie meedias võib pidada?

Mhmm. Novot, siin ongi see kui kohtuvad need kaks maailma, mis ütlevad, aktiivsünnituse maailm ja meditsiinimaailm, siis ma arvan küll, et jah tõesti, et aam meditsiin on jah selline trikiga asi. Et nad, see on suur institutsioon ja nemad mõtlevad kah ühtemoodi. See ei pruugi olla alati naise parimas huvides. Et see, sekkumised sünnitusele ja kõik sellised asjad. Et aaa, on jube hea kui, kui sattud arstide või ämmaemandate otsa, kellel on Sinu jaoks aega, et olla rahulikult, et see kõik on normaalne ja kes ei kiirusta nagu sellepärast, et paneme sulle noa sisse, et äkki see ei juhtu, et panevad liiga hilja selle noa sisse kui juba on hapnikupuudus tekkinud. Et ma ei tea, et eeee see tõde oleks kuskil nagu seal vahepeal, et mida on hästi raske nagu ära tunda. Et see sünnitusmajade teema, Eesti naine ei ole ju väga kaua seal sünnitusmajades sünnitanud... Et paljud asjad ei ole seal vajalikud ei ema ega lapse seisukohast, vaid meditsiini seisukohast, et neil paber maha jääks...

Okei, aga kui Sa nüüd mõtled selle rasedust puudutava info kohta, et mis kanaleid Sa kõige rohkem nagu usaldad?

Mhnh. Oh. Noh, ma siiski usaldan neid eee, nende ämmaemandate kirjutisi, mis seal Perekoolis üleval on. Et aaa, et ma olen nagu märganud ka, et enam ei ole kõik läbinisti nagu eeee noh sellised, et nad ütlevadki naisele, et see ongi normaalne ja sa pead oma hingamisele keskenduma. Mulle tundub, et mingisuguses seisus see ämmaemanda tasand on jäänud selliseks nagu naisesõbralikuks või lastesõbralikuks. Ma ei tea mis toimub haiglas muidugi, aga seda küll. Ja siis muidugi Põhjamaade eksperdid, kes sellel teemal nagu kirjutavad. Et see on minu jaoks ka selline usaldusväärne, sest need inimesed kes on Soomes või Rootsis, need räägivad et kui, et see raseda jälgimine on väga erinev. Et rasedat toetatakse nii vähe kui võimalik. Et tehakse vajalikud protseduurid ära aga, aga jah, ei nagu, ei ole nagu sellest paanikat selle ümber.

Mhnh. Aga kõige mitteusaldusväärsem informatsioon, et kust seda võiks leida?

Mhnh, nojah. Ma arvan, et need foorumid on tegelikult minu jaoks ikkagi ühed kahtlased asjad. Et seda ma nagu väga jah ei... usalda, mida inimesed arvavad. Seda enam, kui ma ei tea mis on nende üldised väärtushinnangud ja mis seal taga nagu toimub ja.

Mhnh, aga kas seoses, seoses raseduse kohta käiva infoga on Sul mingeid negatiivseid kogemusi ka ette tulnud?

Mhnhmmm, praegu nagu meelde ei tule. Noh, võib-olla ainult, ainult see ongi, et mind nagu ärritas see rasedatele pandav maks onju, see maiustuse maks. Et aam, selliseid asju saavad ka väga nagu võhikud öelda. Ja just.

Aga mingeid positiivseid kogemusi?

Mmmm, meediast, nojah, kui kui, siis sellised mingid rahustavad lugemised. Eee, nagu nende eee, mis selle pereterapeudi Jesper Juuli mingisugused artiklid ja asjad, et need on nagu sellised, toovad jälle maa peale ja annavad rahu. Või siis see, nagu selle joogaõpetaja, ämmaemanda loengud, mis räägib sellest, noh mis, või kes räägib siis sellest, et pole vaja kohe haiglasse tormata ja usaldada oma keha ja. Et eee, et jah nagu see, sellised asjad.

Aga kui nüüd soovitada teistele rasedatele midagi, kas lugeda või vaadata või kuulata, et mida Sa soovitaksid?

Ehh, no vot, kui ma oleksin selle „Aktiivsünnituse“ läbi lugenud, siis ma arvan et ma soovitaks seda ka. Aga kui ma mõtlen, et kindlasti mingisugune selline aktiivsünnituse koha pealt inimesed peaksid ka ennast harima et, või kui neil kõik nagu kulgeb rasedus hästi või

sünnitus hästi, et nad ei sattuks nagu paanikasse või ei nõuaks endale keisrilõiget, et või noh mida iganes vahelesekkumist, et mis võib tekitada veel mingi suurema probleemi. Ja Põhjamaade pedagoogikat, noh nagu selles mõttes et mõnda Põhjamaade spetsialistide poolt kirjutatud raamatut ja asju soovitaks ma küll. Ja ma ei taha öelda Perekooli kohta midagi halvasti, sest tegelikult need ämmaemandad on näinud suurt vaeva, seal propageeritakse ka vettesünnitust ja seal on kirjutatud ka aktiiv, kodus aktiivsünnitusest ja niimoodi, see nagu näitab seda, et nad ei ole päris, nad ei ole selle vastu. Et jah.

Mhmh, jah. Aga küsimused said otsa, et on Sul endal midagi lisada või kommentaare äkki?

(Naerab) See on nii imeline aeg. Ei ole väga vist midagi kommenteerida.

Lisa 8. Informandi intervjuu N7(19)

Kõigepealt vanus?

Üheksateist.

Ja kus Sa elad?

Tartus.

Milline Sinu haridus on?

Hetkel põhi- ja omandan keskharidust, kesk-eri.

Mhmh. Ja mitmes rasedusnädal käib?

Homme saab 17 (naerab).

Ja kui Sa hakkad mõtlema nagu üldiselt raseduse peale, mis suuremaid muutuseid see Sinu ellu on toonud nagu? Et mis kohe nagu täiesti muutus, kui muutus üldse?

Ma ei oska praegu küll nagu mingit suuremat, ainult elukaaslasega nagu mingi teemavahetus on, et jututeemad sellised. Aga muud ei midagi.

Aga kui Sa mõtled nüüd meedia kasutamise peale enne rasedust, siis milline oli tavaline päev näiteks meediakasutuses? Mis kanalid ja kuidas ja?

Kuna mul on hästi kiire elutempo kogu aeg siis, ee ajalehed-ajakirjad jäävad tõenäoliselt välja, harva lugesin lehte, lihtsalt sirvisin horoskoopi ja siukseid asju. Raadiot kuulasin siis kui läksin autoga tööle näiteks ja telekat vaatasin õhtul hilja ajaviiteks kodus, et ma kohe kohe magama ei jääks. Ja Internetis suhtlusprotaalid: Facebook, MSN.

Mis raadio käis, mingi muusikakanal?

Mhmh.

Ja telekast- mis tuli, seda vaatasid?

Põhimõtteliselt küll jah. No enam-vähem ikka Fox Life'i (naerab).

Mmm, aga nüüd raseduse ajal, et kas midagi muutus ka näiteks meedia kasutamises?

Jaaa, hästi palju rasedusega seotud eee ajakirju loen. Ja igasuguseid raamatuid. Raadio on ikka sama, täpselt sama palju kuulan. Telekast vaatan siukseid, no nagu ütlesin juba, Fox Life'i, aga National Geographic, seal tuleb hästi palju siukest nagu informatsiooni mida ma tõenäoliselt võib-olla tahaksin teada või uurida. Ja Internetis ma istun kogu aeg ühes teatud, teatud koduleheküljel (naerab), mis räägib ka nagu perekoolist ja rasedusest ja lapse kättesaamisest ja.

Aga mis ajakirjad need on, mida Sa loed?

9 kuud. Rohkem ei teagi. Mul mingi pataks on neid. Ma ei ole nime vaadanud niiviisi (naerab).

Aga internetis, et mis need rasedusega seotud kodulehed on?

Meelespea.net, Nupsu.ee, jah neid külastan pidevalt (naerab).

Okei, aga mis Sa arvad, miks just raseduse ajal hakkasid neid ajakirju lugema ja kodukaid külastama?

Kuna see on esimene rasedus, siis ma ei tea selle kohta midagi ja mind hakkas huvitama ja ma hakkasin uurima. Et tegelikult, ma seda Nupsut külastasin juba natukene varem, kui me nagu planeerisime seda last, siis me, siis ma lihtsalt uurisin ja vaatasin ja. See oli see hetk kui ma otsisin tunnuseid, et äkki ma nüüd olen rase. Aga ma ei olnud ja hästi palju raha läks nende testide peale. Ja siis ma jätsin selle uurimise nagu katki, noh, ainult lugedin niisama. Ja siis hakkasin jälle, kui oli juba põhjust, noh otsida ja vaadata.

Aga mis teemad on rohkem huvitama hakanud? Et rasedus, aga veel mingeid teemasid, mis rasedusega seoses pakuvad rohkem huvi veel?

Praegu ei ole, praegu ma seda lapse sünnitust ja esimesi kuid veel ei vaata. Sinna läheb veel aega (naerab).

Aga kas sellist teemat ka on, mis enam nii palju huvi ei paku, meedias?

Esimesed kolm kuud (naerab). Seda ma ei vaata enam.

Aga üldiselt nagu, ma ei tea, et nagu ei loe enam mingite asjade kohta või ei vaata enam mingeid saateid või niimoodi?

Sa mõtled nagu võrreldes mida ma varem tegin, nagu enne rasedust?

Mhmmh.

Mm, klubi Tallinna kodulehel ma enam ei käi, ma ei vaata mis pidu toimub. Muidu ma ikka tegin seda vahest (naerab).

Okei. Et siis sellised peod ja asjad?

Mhmmh.

Aga meedia kasutamise aeg, kas see on suurenenud või muutunud kuidagi?

Netis istumise aeg küll jah (naerab). Arvuti taga istumisele läheb märksa rohkem aega kui ma varem seda tegin.

Aga kui rääkida rasedusega seotud infost, siis mis, kuskohast Sinu arvates kõige rohkem ja paremat infot saab?

Internetist! Ma seal olen ju kogu aeg. Ma ei oskagi öelda, kui palju ma sealt informatsiooni nüüd saan, et ma tegelikult ju loen kellegi teise kirjutatud teksti, mida tema on tundnud sel hetkel või sel ajal, see on igal inimesel individuaalne. Aga ma saan noh, võrrelda. Ja kui mul on näiteks mingisuguseid muresid, siis ikka ma lähen sinna ja vaatan, et äkki kellelgi on ka olnud ja mis ma sel juhu siis nagu tegema peaks. Et ikkagi Internet jah.

Aga mingid, kas peale foorumite ka otsid kuskilt infot raseduse kohta?

Nupsus on see perekool, seal on see raseduskalender vist, seda vaatan ka. Seal ma tean kuidas, mida mitmendal nädalal laps juba teeb või kui suur ta juba on.

Okei. Eee, võrreldes näiteks televisiooni ja raadio ja ajalehtedega, et miks just Internet parem on?

Seal on lihtsalt mugavam istuda (naerab). Seal on kõige mugavam lugeda. Loen seda mida tahan, mitte ei lappa seda ajalehte. Et ma olen selline ehtne arvuti-inimene selles mõttes.

Mhmmh. Aga kui Sa mõtled Eesti meedia peale, kas Sinu arvates on seal piisavalt infot rasedatele?

Võiks minu arvates rohkem olla! Võiks olla rohkem eeeee arstide poolt kirjutatud või, või midagi mida ma saan tõe pähe võtta, mitte et ma ei loe kellegi teise elu.

Aga kustkohast Sa seda infot kõige parema meelega ootaksid? Kas nagu Internetist või ajalehtedest või raadiost, telerist?

Ma arvan, et ikkagi Internetist. Ma usun, et ma ei ole ainuke inimene, kes kogu aeg Internetis istub. Et tõenäoliselt teevad seda paljud, kellel on selleks võimalus ja aega, et eee, sealt on kõige lihtsam otsida. Et paned lihtsalt otsingusse selle märksõna ja, ja leiad.

Aga kas Sa praegu ka netist niimoodi otsid, et paned märksõna ja siis leiad midagi?

Eee, praegu ma enam ei otsi, praegu on juba teatud leheküljed kus ma käin. Aga alguses oli küll nii, et ma ju ei teadnud ja siis ma paningi otsingusse ja vaatasin, et mis ta mulle näitab või mis ta seal räägib.

Nii. Aga need täiesti uued leheküljed mis Sa avastasid, olid siis Nupsu ja Meelespea. Aga on veel midgi uut tekkinud, kust Sa infot saad?

Mmm, need mis ma sain siis kui mind arvele võeti. See Leiberi beebiraamat ja, ja siis ma sain ühe Libero raamatu ja siis ma sain mingisuguse musta Beebiraamatu.

Beebi 2010?

Jah, siis ma sain veel mingisuguse voldiku. Ja siis ma vist rohkem ei saanudki.

Aga kuidas Sa näiteks leidsid need Meelespea.net ja Nupsu? Et kuidas Sa sattusid sinna?

Mmm, panin Google'i otsingusse eee „rasedus“, jah. Ja siis ta lõi ette kohe raseduskalendri ja siis ma hakkasin niimoodi sealt lugema. No alguses ma olingi nagu raseduskalendris.

Aga kui tihti Sa külastad neid foorumeid?

Eem, kui ma tööl olen. Kui ma hommikune vahetus tööl olen, siis ma hommikul ei istu seal, sest ma lähen nii varakult tööle. A kui ma koju tulen, siis ma istun seal, no nii paar tundi kindlasti. Kui ma olen õhtune vahetus tööl, siis ma hommikul praktikale ei lähe, siis ma istun ka nii paar tundi seal. Ja kui ma hommikul lõpetan, siis ma istun ka paar tundi.

Mis põhjustel Sa siis üldse käid seal foorumites?

Ma ei teagi, huvitav on.

Et kas siis kõik teemad huvitavad, loed kõik asjad läbi?

No ma loen, selles mõttes, et ma loen ainult sealt eee seda, esiteks, seal on nimekiri foorumil, seal on see „Lapseootel“, siis järgmine on „Juuli 2010“, siis loen seda. Aaa ja nüüd hakkasin lugema seda „Sünnilood“ ka. Rohkem mind küll midagi ei huvita.

Mmm, aga kas mingeid selliseid foorumeid ka on, mis Sulle üldse ei meeldi? Et oled käinud ja vaatanud, et siia ma enam tagasi ei tule?

Mkmm, ei käi sellistes foorumites (naerab).

Aga kas Sa ise oled ka mingeid teemasid loonud või küsimustele vastanud?

Eks ma ikka räägin seal vahest (naerab). Kui keegi küsib, palju kellelgi on või, palju kehakaal on või.

Mhmm, aga umbes keskmiselt, kui tihti?

No ikka paar korda, iga paari päeva tagant. Ma arvan et oleneb, millest räägitakse.

Aga ise ei ole mingeid teemasid või küsimusi tekitanud seal?

Mkmm, mulle meeldib lugeda.

Aga kui Sa nüüd mõtled meedia peale, kogu meedia, et just see rasedale suunatud, et mis selle suurimad puudujäägid võiks olla või miinused?

(Mõtleb) On sellele vastatud ka või (naerab)?

Jah. Et kas midagi võiks teisiti olla või kas midagi on puudu infost?

Probleem on see, et ei ole arstide poolt midagi kirjutatud. Et eem, näiteks vitamiinide kohta saan ma nõu kas oma arsti käest või siis apteegist. Netist ma ei ole leidnud mitte midagi siukest tarka. Ja rohkem ei teagi.

Mhmm, aga sellist teemat ei ole, et otsid ja otsid, aga ikka ei leia, et on täiesti puudu?

Mmmm. Praegu küll ei ole. On enamjaolt kõik olemas. Nii palju kui ma olen otsinud. Kui ma midagi nii väga tahan, siis ma kindlasti leian, kui ma hakkam otsima.

Okei. Aga peale meedia, kus, said veel raamatutest infot, aga kas kuskilt veel või?

Kindlasti oma ema käest. Ta on sünnitanud, ta on tark (naerab). Oma ämma käest, või noh oma mehe ema käest. Ja oma arsti käest.

Aga mingid tuttavad või...?

Ooo ja, ja. Meil on Raatuse kooli 9. klassi, 9. klassis on meil neli rasedat ja kõigiga me omavahel nagu räägime, kuidas kellelgi nagu on.

Mhmm, aga näiteks perekool või loengud või mingid sellised asjad?

Praegu veel ei ole, aga kaheksandal lähen. Eks seda siis tuleb nagu hiljem juurde, kui suurem rasedus juba on ka.

Aga meediast rääkides, kuidas Sa tead et kui Sa midagi loed või kuuled või vaatad, et Sa võid seda infot usaldada?

Ei teagi (naerab).

Et kõike usud siis?

Ei. Ma lihtsalt loen ja... Nagu... Ma üritan reaalselt sellest aru saada, et kui, kui mul ei ole midagi sellist, siis järelikult, mul ei ole noh! Aga kui mul on midagi sarnast, siis ma helistan oma arstile ja küsin üle.

Aga mis Sa arvad ikkagi, et kui usaldusväärne see info on meedias raseduse kohta?

Mmm, igale asjale on nagu juurde pandud hästi palju, kindlasti. Jaa ja kuna kõigil on see erinev, siis ei saa mitte midagi võtta täpselt nii kuidas teistel. Kui ise ikka midagi läbi ei ole kogenud, eriti just nendel artiklitel, kus on päris naljakalt nagu igasuguseid asju nagu kirjeldatud, et eee noh mida, mida mina võtan et nagu uskumatu, et nii võib. Et inimene nagu kirjutab mingisuguse lookese onju, samamoodi küsitleb inimesi, aga ta ei ole ise kogenud midagi ja siis ise nad ei suuda seda niimoodi ette kujutada või niimoodi edasi anda nagu rasedad suudavad. Et minu arust peaks kirjutama mingit taolist lugu ikka inimene, kes on seda kogenud või kogeb, nagu sina praegu (naerab).

Mhmm.

Sest ta ei ole ise seda uurinud ja ta ei hakkaksi uurima nii nagu rase seda teeb, et raseda mõtlemisega, et mis teda nüüd huvitaks. Päris naljakas oleks jah.

Aga see raseduse kohta käiv info meedias, et millist infot Sa kõige usaldusväärsemaks pead, et millistest kanalitest Sa saad kõige usaldusväärsemat infot?

(Mõtleb)

No et mida Sa kõige rohkem võtad tõe pähe, mida Sa tead et Sa võid uskuda nagu?

Ei, ei teagi. Ma ei usu midagi eriti niimoodi. Et kui ma ei ole ise kogenud või tundnud nagu siukest. Nett vist, ma ei usu seda Interneti nagu nii, nii palju. Ma võin sealt lugeda ja, ja mulle meeldib see mida ma sealt loen, aaga ma nüüd ei usu seda, sealt kõike.

Mhmm, aga kõige mitteusaldusväärsem, et kust sellist infot saab?

Elu24 (naerab).

Aga kas kuskil veel on sellist infot, mida Sa eriti ei usalda? Ma just mõtlen raseduse kohta.

Ma ei teagi noh, ajalehtede, no jah ma mõtlen selles mõttes, ajalehti ja asju ma usun kõige rohkem. Ja ajakirju. Sest eee, seal on ikkagi täielikult tekst nagu ikka läbi uuritud jaaa inimesed on läbi lugenud ja oma kommentaari andnud, et neid ma usaldan.

Aga kui Sa hakkad nüüd mõtlema selle info peale, mis on raseduse kohta saadud igalt poolt, kas Sul mingeid negatiivseid kogemusi ka on?

(Mõtleb) Eile lugesin ühte hästi jubedat sünnituslugu. Rohkem ei ole (naerab). Aga väga jube oli.

Aga muidu on kõik okei olnud?

No hästi palju, seal on noh, selliseid naljakaid kommentaare või on mõni noor rase ja siis ta ei, ei mõtle nagu mis ta nagu teeb, aga samas ta on. No ükskord ma nagu lugesin, ma arvan et see tüdruk oli 17 ja ta oli lastekodust. Jaa ja on ka rase ja läks Kuutsemäele lumelauaga sõitma. 16 nädalat ja kukkus siis kõhu peale ja hakkas valutama ja lastekodust nagu öeldi, et ärgu kujutagu ette ja ei ole nagu midagi hullu ja arsti juurde ta ka nagu ei läinud. Ja siis ta seal nagu rääkis oma murest, et mis ta nagu tegema peaks. Muidugi ma saan sellest aru vaata, et rumal on ja peaks nagu natuke rohkem mõtlema. Aga samas seal hästi palju oligi nagu niimoodi meelestatud, et mitte ei vastanud tema küsimusele, et mis ta tegema peaks, et mis ta

küsis seal, aga oli et mis sa endast mõtled, ise oled rase ja miks sa lähed niimoodi ja blaa blaa blaa. Pigem ma nagu arvan et kui ta küsib nagu abi, siis seda kukkumist ju olematuks ei saa teha, et kirjutage ja öelge talle, et et mis ta nagu tegema peaks või kuidas ta oma mure, mure nagu lahendatud saaks. Et selles mõttes. Hästi palju on ikka neid, kes on raseduse ajal, nad ei mõtle nii nagu nad peaksid mõtlema. Nad ei saa aru, et nad vastutavad enda eest pluss veel kellegi eest. Et neid on natukene halb lugeda sealt. Et kui keegi on jälle nii loll. Aga noh, hea küll, selliseid peab ka olema. On ju igasuguseid. Et mõni ju terve raseduse aja joo ja suitsetab.

Aga positiivseid kogemusi?

Jälle lugesin ühe sünniloo kohta (naerab). Ja sündis terve ja ilus laps. Ja ilma suuremate äpardusteta.

Aga veel midagi?

Praegu veel ei ole, et mul veel ei ole selliseid probleeme olnud, et nagu kivi veereks südamele (naerab).

Mmm. Aga kui Sa peaks nüüd kellelegi teisele rasedale soovitama mingit ajakirja või kodulehti või mingit saadet, siis mida Sa soovitaksid?

Nupsu.ee (naerab). Sealt saab minu meelest kõik mida te tahate. Päris huvitav on seal jah.

Okei. Aga kas Sul on äkki endal midagi lisada või kommenteerida?

Ma arvan, et ei ole.

Sel juhul aitäh Sulle!

Palun!

Lisa 9. Informandi intervjuu N8(34)

Esiteks vanus?

Kolmkümmend neli.

Ja kus Sa elad?

Elvas.

Ja milline on Sinu haridus?

Keskharidus pluss siis kutse.

Mhmh. Ja mitmes rasedusnädal?

Kolmkümmend kaks, üks või kaks, kaks vist jah.

Kui Sa nüüd hakkad mõtlema, mis muutuseid, selliseid suuremaid muutusi üldse rasedus Sinu ellu on toonud?

(Naerab) Ma ei tea, väga suured muutused ikka.

Oskad äkki nimetada selliseid põhilisi?

Mis ma nüüd ütlen? Täielik elu ümberkorraldus.

Näiteks sellised asjad on ka, et mida Sa nüüd ei saa enam teha, mida Sa varem tegid või..?

Praegu nagu ei ole aga... Tööl ei saa enam käia.

Aga kui Sa mõtled meedia peale. Näiteks ajalehed-ajakirjad, raadio, televisioon, Internet. Et enne rasedust, et kuidas Sa tavaliselt meediat kasutasid, et tavalisel päeval näiteks? Lugesid midagi, vaatasid telekast või Internetist, kuidas see päev nagu välja nägi?

Mmm, natuke lugesin, Interneti kasutasin niikuinii. Telekat ikka vaatad.

Aga mida näiteks lugesid?

Õhtulehte. Ajakirju.

Aga Õhtulehte lugesid paberlehte või?

Jaa, mulle meeldib paberi pealt rohkem. Hea on õhtul voodisse võtta kaasa.

Aga Internet?

No nüüd ma nagu Internetist otsin rohkem lapseteemalisi neid.

Aga varem Interneti ikka kasutasid?

No suhtlemise jaoks või pangalingid.

Aga telekas, et kas sealt vaatasid mis tuli või siis mingid kindlad saated?

Noo ütleme Reporteirt ja siis need, sügisel ma ei näinud, ma olin tööl, siis ma üritasin kordusi nagu vaadata. Ja need no mis need ongi, Võsa-Petsid ja.

Mhmm,okei. Mmm, et aga kui Sa rasedaks jäid, kas Sa märkasid mingeid muutusi ka meedia kasutamises?

Selles suhtes ja, et lapseteemalisi artikleid vaikselt hakkasin otsima. Ja kõik mis sellega seondub.

Aga kuskohast Sa näiteks kõige rohkem otsid seda infot?

Internetist ikka!

Mhmm. Aga näiteks mingid ajalehed või ajakirjad?

Pere ja Kodu loen. Mis see oli, 9 kuud või mis see oli, selle muretsesin ja ema kinkis mulle selle mingi selle paksu lapse käsiraamatu (naerab), seda ma ka nüüd olen hakanud otsast lugema.

Aga näiteks raadiost või telekast on ka mingeid saateid või?

Mina küll ei ole trehvanud.

Mhmm. Okei. Aga Internetis, mis leheküljed need põhilised on? Või kuidas Sa seda infot leiad seal?

Mmm. Google'sse toksin sisse mis parasjagu huvi pakub ja siis niimoodi vaatan ja mingid foorumid ja vaatan mis kaupa kuskilt saab ja, need netikaubamajad.

Aga kas mingeid kindlaid lehekülgi ei ole, kus Sa kogu aeg käid?

Ei neid ei ole.

Aga kas mingeid selliseid teemasid on ka, mida Sa enam ei taha nagu lugeda või mis Sulle enam huvi ei paku?

Eee, ei ole. Kui ei taha, siis ma ei loe (naerab).

Mhmm. Aga see aeg, et kas pühendad rohkem aega ka nüüd meediale, näiteks Internetile, kui varem?

Noh selles mõttes olen seal vist rohkem ja, et otsin neid tite-teemalisi lugusid (naerab).

Mhmm, okei. Aga mis Sa arvad, et kuskohast saab üldse kõige paremini raseduse kohta infot?

No Internetist kindlasti. Muidu jookse veel ajalehte ostma (naerab).

Aga teiste, näiteks televisiooniga võrreldes, miks Internet parem on?

Saab vaadata siis kui ise tahad, mitte ei pea ootama kuni mingi saade hakkab. Ja ega neid saateid ei ole ka.

Jah. Aga näiteks võrreldes ajakirjadega?

Ei ajalehed on ka väga head, aga neid ei leia just eriti. Kui just mingi ajakiri on, siis seal mingi 1-2 lehekülje titendust ongi.

Aga kas Sinu arvates üldse Eestis on meedias piisavalt rasedatele mõeldud infot?

No kui nüüd telekat võtta, siis seal küll ei ole. Mingit sellist saadet, noh selleteemalist võiks ka olla, ei ole ju. Ei ole jah!

Aga raadio?

Ei, ma ei kuula ühtegi (naerab).

Aga ajakirjad, neid on piisavalt või võiks neid ka rohkem olla?

Võiks. Võiks olla. Näiteks ma otsingi praegust taga mingit beebidele kudumise, kus oleks noh just pisikestele, aga ma ei olegi leidnud. Kuskil kindlasti siin võib-olla raamatupoodides on midagi.

Aga kuskohas Sa ise tahaksid, et rohkem infot oleks?

(Naerab) No ütleme, et ajakirjanduse poole pealt küll võiks. Sest siis on, Interneti paned kinni, Sa ei mäleta kust Sa said selle, aga ütleme ajakiri on olemas, Sa paned selle kapi peale, võtad pärast ja loed uuesti.

Aga kas Sa oled mingeid täiesti uusi, eeh nagu täiesti uusi asju kasutama hakanud, mida Sa enne rasedust ei kasutanud? Näiteks uusi kodulehti või uusi ajakirju või?

Jah, Pere ja Kodu tellisin. Ja Internetis samamoodi, ennem ei otsinud selliseid teemasid.

Aga kuidas Sa näiteks selle Pere ja Kodu avastasid, kuidas Sa teadsid, et seda oleks hea tellida?

Ei ta mul kunagi enne ka käis, aga siis nagu ei olnud mõtet eriti, et kunagi kaotasin selle ära, siis võtsin jälle vähemaks, ajasin kokku neid ja üldse ei lugenud. Aga nüüd ma siis tellisin uuesti, mõtlesin et seal on nagu midagi ikka. Vaatangi vahepeal neid ajakirju mitu kuud tagantjäre, koguneb siuke patakas (naerab).

Okei. Aga kas Sa oled nendes rasedate foorumites ka käinud?

Need kus kirjutavad?

Jah.

Noo, vahepeal käin kuskil lugemas, aga ise ma ei ole küll kuskil näiteks osa võtnud.

Aga nimeliselt ei tea mõnda foorumit?

Mis nad seal on... (mõtleb)

Perekool äkki?

Perekool jah.

Nupsu?

Nupsu on jah, mulle ei jää need niimoodi nimeliselt meelde. Tavaliselt kui midagi on, siis toksid sisse, siis ta viskab ise ette need teemad. Aga et konkreetselt võtan nüüd selle kodulehe ette, seda ma ei ole küll teinud.

Mhmm, okei. Aga foorumites käid siis sellepärast, et lihtsalt Google'st otsid ja siis sattud sinna?

Jah, kui midagi kindlat tahan teada.

Mhmm. Et siis mingeid lemmikuid ei ole?

Ei (naerab).

Aga mis teemad Sind põhiliselt huvitavad või mis teemasid Sa kõige rohkem otsid?

Mmmm... näiteks rasedate riideid siin olen otsinud ja siis vaatad et keegi foorumis on küsinud, et kus siin linnas saab neid ja. Näiteks üks asi. Ja titariided ja lutid ja mis pakutakse nagu, ise ei oska ja ei teagi, et mida nagu ostma minna, et selles mõttes, selliseid asju nagu mis vaja oleks, et kes mida soovitab või õigeaks peab või... Sünnitust ma ei ole veel uurinud (naerab).

Aga siis ise ei ole ühtegi teemat ega küsimust püstitanud?

Ei!

Aga vastanud mingile küsimusele?

Ei ole.

Aga kui Sa mõtled selle raseduse kohta käiva info peale, et kas mingit infot on, mida võiks Sinu arvates rohkem olla? Et millest võiks rohkem kirjutada näiteks?

(Mõtleb) Ei tule kohe meelde, midagi ma otsisin küll, aga ei leidnud. Aga mis see oli... See ongi, et kui midagi vaja on, siis lähed toksid sisse ja vaatad, ahah vot siin ei ole. Ei tulegi praegu ette. Enam-vähem olen ikka midagi teada saanud, päris teadmatusse ei ole jäänud.

Aga sellist infot ei ole näiteks, et mida Sa tahaksid väga teada, aga mitte kuskilt ei leia?

Mmm, ei tule ette küll midagi jälle.

Okei. Aga peale meedia, raamatut lugesid onju, aga kust kohast Sa veel raseduse kohta infot saad peale meedia? Näiteks kas kellegi käest või käid kuskil loengutes või...

Ei ole käinud.

Mhmh. Aga tuttavate käest või...

No need sõbrannad, eks nad ikka seletavad ja räägivad või hirmutavad (naerab) või ema tuleb rääkima.

Aga kas Sa ise pöördud nende poole või tulevad ise Sulle rääkima?

Ei no, eks sõbrannadega ikka räägid. No ema, too seletab ise, ega ta ei küsi et kas Sa tahad teada midagi.

Aga perekooli loengud näiteks?

Elvas ei ole kuhugi minna ka, see on nii surnud koht. Tartus on võimalusi rohkem nagu, aga hakka nüüd veel Tartusse tulema...

Nii aga kui Sa kuskilt loed näiteks midagi või vaatad kuskilt mingit saadet, et kus Sa tead et see info, mis Sinuni jõuab, et Sa võid seda usaldada?

Eks ma teen ikka omad järeldused (naerab). Sisetunde järgi vaatan.

Aga näiteks raseduse kohta info. Kas Sa arvad, et see on usaldusväärne näiteks? Et kas võib uskuda seda, mida räägitakse?

No ma arvan enam-vähem ikka.

Aga kuskohas Sinu arvates kõige usaldusväärsem info on?

Arsti juures! (Naerab) Aga samas, arsti käest küsida, siis kui neile midagi ei meeldi mis Sa küsid, siis ei julgegi enam midagi küsida.

Aga kas sellist infot on ka, mida Sa eriti ei usalda?

No kindlasti on sellist ka.

Et kus seda võiks kõige rohkem leiduda?

Võib-olla Internetis. Aga eks ikka loed läbi, see mida ei usu, no sisetunde järgi.

Aga kas Sul mingeid negatiivseid või halbu kogemusi on ka seoses raseduse kohta mingi infoga? Et oled mingi halva kogemuse saanud või?

Ei tea (naerab).

Aga ei ole kuulnud ka, et keegi oleks kuskil midagi rääkinud oma halvast kogemusest?

Ei ole. Võib-olla need inimesed, kes siin räägivadki see gripiga seoses igasuguseid hirmujutte (naerab).

Aga positiivseid kogemusi, et midagi, midagi mis on tuju tõstnud või oled midagi huvtavat teada saanud?

(Mõtleb) Kui endaga kõik korras on, siis ongi kõik positiivne!

Aga kas mingeid ajakirju või mingit Interneti kodulehte või midagi, mida Sa soovitaksid teistele rasedatele, on selliseid äkki?

Kodulehtedena ei oska soovitada küll.

Aga näiteks ajakirjadest?

No ajakirjadest ei olegi midagi muud kui Pere ja Kodu (naerab).

Aga kas Sul on äkki endal midagi lisada või kommenteerida?

Peale sünnitust, siis on kõvasti rohkem vast lisada (naerab).

Selge. Aga rohkem mul küsimusi ei olegi. Aitäh Sulle!

Palun.

Lisa 10. Informandi intervjuu N9(25)

Kõigepealt vanus?

Kakskümmend viis.

Ja elukoht?

Tartu.

Haridus?

Eem, mul on magistrikraad, doktorantuuris olen, ma ei tea kuidas seda märkida nüüd.

Okei, ma kuidagi niimoodi märgin siis. Ja rasedusnädalat enam küsida ei saa, siis ma küsin lapse vanust.

Ee, laps on nüüd siis kümne-päevane, jah.

Jaaa, kui nüüd mõtlema hakata, siis milliseid suuremaid muutusi rasedus üldse Sinu ellu tõi ja mis, mis olid need põhilised asjad, mis muutusid?

Eem, tegelikult ega ma elustiilis väga palju ei muutnudki, et ma võtsin oma raseduse ajal, väga palju tegin tööd ja võtsin seda kui täiesti loomulikku elu osa ja ei lasknud nagu väga palju sellest segada. Et eem, vähemalt raseduse esimene pool, või ütleme kaks trimestrit olid küll täiesti tavalised, nii nagu, nii nagu mu igapäevaelu ka enne seda oli. Et võib-olla viimased ee kaks kuud olid siis erinevad, nii elustiili poolest kui, kui ka mingisuguste harjumuste muutmise poolest, et eee just seetõttu, et ma jäin töölt koju. Aga muus osas ma ütles, et tegelikult ega väga palju, jah mu elus ei, ei muutunud selle raseduse tõttu.

Mhmh, okei. Aga kui me nüüd meediast räägime, siis meedia all ma mõtlen Internetti, ajalehti-ajakirju, raadiot ja televisiooni. Et kui mõelda tagasi tavapärasele meediatarbimise harjumustele, enne rasedust, et milline võis välja näha üks tavaline päev meedia tarbijana.

Eee, kuna ma töötan ajakirjanikuna, siis minu päev algab hommikul üldiselt lehtede läbivaatamisega, just siis paberlehtede läbivaatamisega. Jaaa, ja kui on eee rohkem aega, siis ka võib-olla veebiväljaannete läbisirvimisega. Aga kindlasti on hommiku osa veel, eee tavaliselt ma kuulasin Vikerraadiot hommikuti, et saada sealt siis oma informatsioon kätte ja, ja ka Kuku Raadiot. Eee ja hommikul sai lahti tehtud ka telekas, et caadata CNN'i. Jaa siis

edasi töö juures juba võib-olla need lehed, mida kodus ei olnud, jaaaa, ja päeva peale siis ka mõned välisväljaanded nagu BBC, veel CNN veebis siis just jaaaa, ja mõned Al Jazeera aeg-ajalt, mmm siis New York Times, Guardian ja mis said niimoodi päeva jooksul lihtsalt läbi, läbi käidud mingile hethel kui oli aega.

Mhmh. Aga Internetis näiteks?

Eee, Internetis ikka põhiliselt ee noh Postimees, Päevaleht, eem aeg-ajalt Delfi, aga iseenesest eem, ega päeva jooksul, ma olen rohkem ikkagi paberlehe lugeja, et kui ma olen paberlehest oma informatsiooni kätte saanud, siis päeva jooksul ma niimoodi kuskil, võib-olla viis korda käid vaatad et mis, mis juhtunud on, aga rohkem mitte, sest et, et kui ajalehe toimetuses töötada, siis see informatsioon jookseb nagunii väga kergesti kätte. Aga kui nüüd võrrelda näiteks selle ajaga, kui ma koju jäin ja enam tööl ei käinud, siis iseenesest, mis ma tähele panin oli, et eee ma neid eee veebiväljaandeid üldiselt ei, ei viitsinud nagu vaadata. Et ee kui mul sattus kätte või kui, mul kodus käib Eesti Päevaleht, ma hommikul kindlasti vaatsin selle üle, siis CNN mängis kogu aeg, hommikul kuulasin Vikerraadio uudiseid jaaa, ja siis eem, vaatasin ka Postimeest või, või midagi sellist kui, kui kätte sattus. Jaa, ja siis muidugi õhtul Aktuaalne Kaamera, ee üheksased uudised siis enamasti. Et, et selles mõttes ee, jah, ma pean nagu oma raseduse aja jooksul eristama kindlasti selle aja, kui ma käisin tööl ja selle aja, kui ma dekreeti jäin, et dekreedis oldud ajal nüüd eee meediatarbimisharjumused nagu küll väga muutusid.

Mhmh, aga äkki saad just nendest muutustest siis rääkida?

Ääm, põhiliselt oli tegelikult see, et ma võtsin enda jaoks rohkem aega, mistõttu ma hakkasin mõtlema rohkem läbi seda et, et mida mul on vaja tarbida ja mida mul ei ole vaja tarbida, puhtalt nagu nii-öelda tarbija seiukohalt. Et eem, ma ei viitsinud enam läbi kammida lihtsalt sellepärast, et olla kursis asjadega, eee ma ei viitsind läbi kammida siis näiteks, et ma nüüd pidevalt vaatan Postimees Online'i, kust ma tegelikult tunnen, et ma midagi ei saa või, või et ma pean kursis olema kõikide Eesti meediaväljaannetega ainuüksi sellepärast, et nagu kuidagi järjel püsida. Eee teiseks ma ei saanud pressiteateid enam, et et ma enam oma töömeili kaudu informatsiooni ei saanud, sest et see oli ka üks, üks peamine koht kust tegelikult päeva jooksul informatsiooni tuli. Aga, aga et ma hakkasin nagu eelistama neid asju, mis mulle tundusid et on kvaliteetsed, kust ma saan rohkem infot korraga ja, ja mis on mulle vajalik. Jaaa ja nii

jäidki alles nagu ennekõike Eesti Rahvusringhäälingu, siis ütleme Vikerraadio programm jaaa ja ETV. ETV2 eeee ja siis ajalehtedest Eesti Päevaleht, mis mul käib kodus jaaa, ja võib-olla siis ee mingid välisväljaanded veebi kaudu nagu BBC ja CNN.

Mhmh. Aga kas tekkis ka selliseid teemasid, mis hakkasid rohkem Sind huvitama või tuli uusi teemasid juurde näiteks?

Aaa, see on ka huvitav teema, et mmmm. Noh mingi, mingil määral ma hakkasin rohkem tähele panema seda et, et kui ma näiteks Postimees.ee-d vaatasin, siis eem seal parempoolses veerus jooksevad need nii-öelda naistelehe uudised jaaa ja mingid tarbijauudised, mida ma hakkasin siis rohkem tähele panema. Alates sellest, et millal tuleb, ma ei tea, esimest hammast pesta kuni selleni kuidas lapse ajal, pärast lapse saamist, ma ei tea, perekonda koos hoida ja nii edasi. Et et mingil põhjusel hakkasid need ikkagi jah nagu rohkem huvi pakkuma küll, et et sellised naiste ja tarbija teemad, mis just lapsi puudutasid. Noh ilmselt ka sellepärast, et lihtsalt eee see oli kerge viis saada infot kätte.

Mhmh. Aga kas selliseid teemasid ka tekkis, mida hakkasid üldse vältima või mis ei pakkunud enam huvi?

No, kas nad olid vist rohkem seotud ka selle aja olemasolu ja selle huviga, et nagu ma enne ütlesin, et et ma hakkasin enda jaoks väga selgelt selekteerima, et mida mul on vaja ja mida mul ei ole vaja. Ja et mul ei ole vaja kindlasti, mmm ma ei tea, Anu Saagimi aluspesust kuni järgmise superstaarini, et et kõik see läks nagu täiesti välja et, et lihtsalt see ei pakkunud, noh ma sain nagu aru, et see mulle isiklikult huvi ei paku, et ma olin seda siiani jälginud kuni, kui ainult sellepärast, et seda oli mul ka töö juures vaja võib-olla, et lihtsalt asjadega kursis olla, need asjad lihtsalt langesid välja. Ja võib-olla mingisugused üksikud päevapoliitilised asjad, mis mind eee, mind hakkas rohkem huvitama välispoliitika ja siuksed kohalikud päevapoliitilised asjad, et ma ei tea, lund sajab palju või või siuksed asjad mind ei huvitanud, sest et, eriti kui sa ei viitsi ka väljas käia väga palju, siis väga ei huvita kas teed on läbitavad või mitte (naerab), et eee sellised, sellised asjad jäid nagu minust kõrvale.

Mhmh. Aga näiteks kanalite seisukohalt, et kas kanalite kasutamine ka muutus või hakkasid midagi rohkem või vähem kasutama?

Eem, võib-olla seda küll, et ma CNN'i hakkasin jälgima rohkem, kuivõrd mul oli päeva jooksul aega selle jaoks rohkem. Et töö juures oli see pigem selline, või noh tööl käies oli see, hommikul vaatasin eee kiirelt päevauudised ära ja, ja siis võib-olla päeva peale vaatasin

veebist, aga kodus olles oli võimalus, et see CNN kogu aeg mängis. Jaaa ja et nagu pidevalt jälgida seda. Ja võib-olla kuskilt, kui mingi huvipakkuv teema oli, juurde vaadata, et et see, see nagu lisandus küll. Ja pluss see, et ma tegelikult hakkasin lehti lugema, või noh ma võtsin aega rohkem selle jaoks, et ma ei sirvinud läbi ja ei vaadanud ainult neid teemasid mis mind nagu rohkem huvitasid, vaid ma tõesti võtsin, et ma loen lehe otsast-otsani läbi, sest et mul oli selle jaoks aega.

Mhmm. Aga kui nüüd mõelda meedia kasutuse ajale, et kas see aeg ka muutus kuidagi?

Eem, hmhmhm... Ma arvan, et eks ta jäi selles mõttes nagu vähemaks proportsionaalselt, et ma ei pidanud sellega igapäevaselt kogu aeg tegelema. Aga eem, jah, et ma rõhusin nagu rohkem sellele kvaliteedile, mida mul on vaja teada jaaa ja jätsin kõrvale selle, nii-öelda pealiskaudsema sirvimise. Et eee, aga jah võib-olla, võib-olla ma pühendasin sellele vähem aega küll kui töö käies.

Mhmm. Nii, aga mõeldes nüüd rasedatele mõeldud informatsioonile meedias, siis millised kanalid Sinu arvates on üldse parimad Eestis rasedusega seotud info kättesaamiseks?

Ausalt öeldes ma ei otsinud ekstra selliseid rasedatele mõeldud asju jaaa, ja seetõttu ma ei saa nagu öelda, et mis on parem või mis on kehvem, selletõttu, et need asjad mis minuni lihtsalt jõudsid, et võib-olla nad jõudsid enamuses ikka sellesama Postimees Online'i kaudu. Et kui nad seal kõrval ribas jooksid, eee kuskilt seal ma ei tea, Naistelehe kaudu või selle naised.ee või mis iganes see Postimehe alaportaali on, et eee kui ta selle kaudu jõudis minuni, siis ta jõudis, aga ma üldiselt ise ei otsinud meediast küll rasedate või üldse lapse teemade kohta. Et see, selles osas ma ei oska öelda, mis võib olla parem või halvem.

Aga mis need põhilised kohad või allikad olid, kust Sa said seda infot?

Eee lapse, lapse ja raseduse kohta siis üldse jah?

Jah, jah.

Eem, noh, eks ma googeldasin ja niimoodi, ma ei oska nüüd öelda kas ta, kui palju ta nüüd ajakirjandusega seotud oli, aga... Üldiselt ma pigem olen nagu selline inimene, kes võtab kätte raamatu ja, ja otsib sealt või küsib tuttavatelt ja arstidelt kui, kui seda et ma nüüd usaldaksin mingeid foorumeid. Et ma enda jaoks välistasin kindlalt igasugused eee perefoorumid ja siuksed asjad, et et seal võib tihti olla ka väga eksitavat informatsiooni, mistõttu ma jätsin need nagu täiesti kõrvale. Et kuigi tuttavad jah soovitasid erinevaid mingit Buduaari lehekülgi

ja ma ei tea mida kõike veel, siis mina neid ei, ei usaldanud, sest need väga tihti, mis väga tihti, nii palju kui ma neid ikkagi alguse, raseduse alguse poole vaatasin, et need läksid lahku sellest, eem mida siis arstid ja teadlased soovivad, või või mingid raamatuteadmistest, et et noh seal ju kirjutavad suhteliselt ükskõik mis inimesed ja üsna kontrollimatu on see informatsioon mis seal on. Ja seetõttu ma ei hakkanud ennast nagu ärritama sellega et, et ma võin sealt mingit valeinformatsiooni saada. Et ma tegelikult ei, ei oska selles mõttes öelda, et ma ei tarbinud väga palju neid ekstra rasedatele ja ja lastega ja peredele ja siukestele asjadele mõeldud foorumeid ei lugenud jaaa ja lehekülgi väga ei vaadanud ka.

Et siis foorumid olid ainult raseduse alguses. Lõpupoolse üldse ei külastanud neid?

Mkmm, üldse.

Okei. Aga kui Sa käisid seal, ikkagi, et mis need peamised põhjused nagu olid, miks Sa sinna läksid?

No päris raseduse alguses eee, kui ma veel ma isegi ei teanud, et ma rase olen, aaga ma kahtlustasin, siis eee ikka *googeldasid* ja siis ta viskas sinna perefoorumisse et, et noh et eee kuidas eee, millised raseduse sümptomid on nii-öelda ja ja nii edasi. Jaa ja siis mingil hetkel kuskil raseduse, ka ikka ma arvan esimesel trimestril, eem otsisin informatsiooni selle kohta, et millal saab jääda dekreeti, jaaa ja mingisuguste emapalkade ja selliste asjade kohta. Et siis üldjuhul just Google'i kaudu väga tihti viskas sinna perefoorumitesse ja sellistesse kohtadesse.

Aga kas lemmikfoorumeid või mingeid selliseid asju ei tekkinud?

Ei, ei.

Aga kas sa ise ka vahepeal küsisid mingi asja kohta või tekitasid mingi uue teema foorumis?

Aaam, ei, mina ei tekitanud. Aa, eelmise küsimuse juures võib-olla veel üks mis, mida ma otsisin, oli rasedate riided. Ja vot see oli küll koht, kus ma võib-olla natukene rohkem vaatasin eem, kui nüüd ikka raseduse esimesel, esimesse poolde vaadata tagasi, et siis ma vaatasin rohkem eee ka neid foorumeid, et kust saab eee, kust saab riideid. Ja siis olid seal ka mingisugused võimalused osta riideid *online*'st. Jaaa ja ausalt öeldes eem, kui nüüd Eesti, Eesti meediast või Eesti nendest portaalidest kaugemale minna, siis, et noh mina tellisin oma riided välismaalt ja, ja vot siis ma lugesin küll erinevaid neid eee rõivamüüjate,

rõivamüüjatele antud kommenaatre foorumites, mis olid siis konkreetselt rõivatootjate lehekülgedel olemas. Et eee jah, see läheb nüüd küll nendest Eesti portaalidest väljapoole, aga vot seda ma otsisin küll Internetist ja seda ma nagu usaldas, et seal ma veetsin küll mõned head tunnid.

Sa ise küll ei küsinud foorumites, aga kas Sa vastasid näiteks kellelegi?

Ei, ei.

Mhmm. Nii, aga... Aga kas Sinu arvates Eestis on üldse piisavalt selliseid kanaleid, mis edastaks rasedusega seonduvat infot?

Mmm, vist ei ole nagu selles mõttes, mina meedia tarbijana tahaksin pigem saada sellist kvaliteetset infot, et ma tean ma saan seda usaldada. Ehk et sellist kontrollitud meediakanalit, kust ma saaksin üks-ühest infot, tegelikult vist ei ole. Eem, võib-olla ma ei otsinud piisavalt ka. Aga, mulle nagu tundub et siukest eeee, et tõesti kui ma tahan saada, ma ei tea, sünnituse kohta infot või kui ma tahan saada eee infot selle kohta kuidas ma sööma peaksin, mida ma sööma peaksin, et ma ei taha hästi nagu usaldada mingit Naistelehe või mingisuguse sellise tarbijalehe eem siis artiklit, mille on kokku kirjutanud võib-olla mingi diletant, ee ja ma ei taha usaldada ka seda, mida ma loen foorumitest, et eee see ei ole kontrollitud, see ei ole teaduslikult tõestatud ja see ei ole kuidagi nagu usaldusväärne tegelikult. Aga seda usaldusväärset infot on nagu väga raske saada ja seetõttu nagu tegelikult võib nagu päris ausalt öelda, et ega vist ei ole sellist otseselt rasedatele mõeldud infokanalit küll.

Mhmm. Aga millised kanalid Sinu arvates õldse võiks edastada sellist rasedatele suunatud infot?

Mmm, samas eks see Perekool või Perefoorum, ma ei tea kuidas teda täpselt nimetatakse eksju, et eks eks see on selline väga levinud koht ja eks paljud saavad sealt abi ka et, aga et seal võiks olla ilmselt selline spetsialisti info või, või midagi sellist. Näiteks midagi sellist nagu on, sellel Tartu Ülikooli Kliinikumil on see „Arstid vastavad“, mis ei nüüd seotud, ei seostu küll otseselt rasedusega, aga et, et kus inimene saab postitada oma küsimuse ja siis tõesti spetsialist mingi aja vältel vastab sellele. Ehk et siis ma nagu julgen usaldada seda ka, et see inimene, kes mulle selle vastuse annab, on ka pädev sellele vastama tegelikult.

Mhmm. Aga mingid muud kanalid, näiteks raadio, televisioon või ajakirjad või...?

Eem, jah, kui nüüd ajakirjadest rääkida, siis on ju küll need eem, issand mul need ajakirjade pealkirjad küll nüüd sassis (naerab). Eem, ma vaatan korra toas ringi, ega mul seda kätte ei sattu. Aga mingi Meie Pere oli näiteks üks ajakiri, mis eee, mis mulle iseenesest oma, oma artiklitega, mul sattus küll vist ainult mingi paar-kolm numbrit kätte kui ma haiglas või seal kliinikus käisin, et ta oli, lihtsalt vedeles laua peal ja siis ma sirvisin seda ja seal olid asjalikud artiklid sees, ühelt poolt nii selle raseduse kui, kui igasuguste muude teemade kohta, mis, mis tegelikult nagu peret puudutavad. Et eee, see ajakiri mulle väga meeldis. Et Pere ja Kodu täpselt samamoodi, et ma tundsin nagu et see info mille ma sealt sain, oli usaldusväärne ja, ja et see info oli ka tõesti minu jaoks informatiivne. Et et ma sain sealt midagi uut teada. Et ee jah, need ajakirjad olid nagu asjad mis mulle torkasid silma. Aga ma ei olnud nende regulaarne lugeja, lihtsalt paar korda sattusid kätte ja tundusid pädevad.

Et neid ajakirju, et neid said siis nagu haiglas lugeda?

Jah, jah.

Aga peale meedia, kas Sa lugesid näiteks mingeid raamatuid ka?

Nii, ma nüüd kohe pööran toas ringi, siis ma ütlen, sest need on ikka veel riulis ja kasutuskõlbulikud. Üks raaamat mis osutus hästi huvitavaks, on, kannab pealkirja „Beebi isa käsiraamat“, see vist on, ma ei tea kas Ekspressi välja antud siukene väike isadele mõeldud käsiraamat, kus on, on nagu siis ma ei tea, lapse hooldamisest alates, kuidas vannitada ja kuidas imetada ja mida kõike veel. Ma ei tea, miks isadele selline raamat välja antud, aga väga-väga kasulik ta igal juhul oli ja raseduse ajal ma mäletan, et ma ikka sirvisin seda päris tublisti, et, et teada saada, mis mind siis ees ootab. Aga siis oli veel raamat pealkirjaga „Rasedus“, mis on ka vist üsna levinud, seda on nii eesti kui vene keeles, ma tean. Ja sisi on raamat „Beebi“, millest küll suurt midagi kasu ei olnud, aga selles olid suured ilusad pildid (naerab). Ja siis muidugi noh need samad infomaterjalid, mis eee, mis arsti käest tulevad, need Libero raamatud, mis puudutavad rasedust, noh et see esmane info raseduse ja ja ja lapse saamise ja üldse lapse kohta oli nagu, sellest Libero raamatust, et sellest oli vähemalt alguses hästi palju abi, et tegi nagu pildi selgeks, et mis on, mis on nagu vaja ja mis on oluline. Aga muus osas, ega ma suuresti, noh, ma pigem nagu kasutasin oma tuttavaid kelle käest küsida ja ega ma ise ka nii väga rumal ei ole, nii et ma nagu mitte midagi ei tea. Aga, aga need infomaterjalid mis olid, et eee raamatutest oli natukene abi jaaaa ja ja see arsti käest saadav Libero raamat oli ka täitsa tore lugemine alustuseks.

Aga tuttavatelt kui infot said, siis kas nendelt, kellel endal juba lapsed on?

Jah, jah peamiselt nendelt, kellel endal lapsed on olemas ja kellel oli võib-olla ka jäänud siis mõni raamat või kes oskas anda nõu seoses mingi konkreetse teemaga.

Aga kust Sa veel peale meedia raseduse kohta infot said, külastasid äkki mõnda Perekooli lonegut või midagi?

Jah, Perekoolis ma käisin ka mõnes loengus ja see on, oli selles mõttes jah minu jaoks oli ka nagu oluline, et, et kuigi ma väga palju sealt eriti nagu mingit uut informatsiooni ei saanud, siis ta nagu andis seda tuge, et et räägib inimene, kellel on kogemus ja keda ma saan usaldada ja et ma saan küsida küsimusi kui mul vaja peaks olema ja. Et see Perekool iseenesest oli ka hästi, hästi hea nagu koolituse mõttes et, et jah.

Mhmh. Aga mis Sa arvad, mis kanalid oleks Sinu arvates parimad, mis võiks edastada rasedusega seotud informatsiooni?

Mm, no ei saa nagu öelda, et siuke *mainstream* meedia, et kas kas ütleme sihukene Päevaleht või Postimees peakski kajastama asju, mida sa ei oska nagu raseduse ajal mõeldagi, noh näiteks et millisesse kohalikku omavalitsusse sa oled registreeritud ja kust sa saad lapsetoetust ja millised on nõuksud, kuidas sellest lapsetoetusest ilma on väga kerge jääda näiteks et, et noh et et vaevalt et nüüd siukee *mainstream* meedia peakski nüüd siukestele igapäevastele asjadele kogu aeg tähelepanu pöörama, et eks nad pööravad seda tähelepanu siis, kui see on aktuaalne parasjagu. Aga, aga et sellele iga päev nagu lokku lüüa võib-olla ei olegi mõistlik. Aga kindlasti mingi siukene mmm, noh vastav väljaanne, kas siis ükskõik kas see Perefoorum või Perekool, kus, kus oleks kontrollitud info, võib-olla see aitaks küll, et mmm... Aga, aga ma ei tea, igapäevane meedia võib-olla ei olegi oluline, et siukestele asjadele jah tähelepanu pööraks, kuigi jah, võib-olla need eeee spetsiaalsed pereajakirjad, kas siis Meie Pere või Pere ja Kodu, et need võiksid tähelepanu küll pöörata siukestele asjadele, eks nad nagu mingil määral seda teevad ka kindlasti.

Okei. Aga kui nüüd üldse mõelda meedia usaldusväarsuse peale, siis mille järgi Sina hindad meedias edastatava info usaldusväarsust?

Eem, ilmselt ennekõike selle järgi, kes kirjutab. Et eeee, mulle on oluline, et kirjutaks oma ala spetsialistid, eee mul on oluline ka see, see mida nad, kui nad kirjutavad või kui see on telesaade või raadiosaade või ükskõik mis muus vormis, et see informatsioon mis ma sealt

saaksin, oleks ka minu jaoks uus, et ei käidaks mingisuguseid vanu stereotüüpe mööda, et ei käsitletaks teemasid mis on juba väga lihtsustatult ära käsitletud ja et asi ees oleks mitmekülgsest kajastatud. Et kindlasti mitte nii, et ees, et käiakse välja nüüd mõte, et ma ei tea, kõik lapsed peaksid kasvama mahedalt, sest see on okei ja see on hea ja ja ei tooda välja nagu poolt- ja vastuargumente, et seda, seda on küll nagu tihti näha, et eem. Et see on minu, see ei kasvata nagu minu jaoks selle artikli või selle meediatoote niioelda usaldusväärset, kui esitatakse ainult ühe poole informatsiooni ja väga see niimoodi arvamus, isiklikus arvamus kinni olles.

Aga mis võiks olla suurimad puudujäägid rasedatele suunatud meedias?

Mmm, ütleme *mainstream* meedias ma olen kohanud asju, millega ma kindlasti ei nõustu. Eem, mul lihtalt, kui ma räägin ühe juhtumi. Et mul endal oli üks artikkel mille, mille ma kirjutasin ühe doktoritöö põhjal. Ja see doktoritöö rääkis sellest, kuidas värsketes puu- ja juurviljades sisaldub hästi palju nitriteid ja nitraate, õigemini nitraate ja nitriteid. Ees ja nende manustamine siis õigemini väikelastele võib põhjustada nende surma. Eem ja see puudutas siis just mingisuguseid, ma ei tea, porgandipüreesid ja siukseid asju, mis siis võivad kodus tehtuna osutud lastele ohtlikuks. Eem ja siis mõned nädalad hiljem ilmus selles samas väljaandes, kus ma ise töotan, tarbijalis artikkel sellest, kuidas väga mahe on kodus teha lastele porgandipüreed ja peedipüreed ja igasuguseid kapsamahla ja ja neid peaks lapsele andma, et neid saab külmutada ja neid saab anda kohe ja nii edasi. Et see kõik on väga kasulik ja et hoiab raha kokku. Mis oli siis täpselt vastupidine sellele mida, mille eest see doktoritöö siis hoiatas. Et et see kodus tegemine võib olla teataval määral ohtlik. Ehk et minu jaoks sümboliseeris see täpselt seda, et et see väljaandja või see, see ajakirjanik oli võtnud nagu positsiooni, et kõik siuke värsked ja toores on väga tore ja mahe, mahe viis kasvatada oma last. Ja sealjuures igasugused riskid on automaatselt maandatud, aga no et jah, tegelikkuses jah, minu artikkel rääkis just vastupidistelt. Et kuigi see mmm tore kodus porgandipüree tegemine on hea, siis võib see ka lapsele ohtlik olla. Vot. Siuke lugu. Et alati jah ei saa usaldada nagu seda, seda mida sa loed sealt meediast, sest et ajakirjanik ei ole väga tihti spetsialist ees selles valdkonnas, milles ta tegelikult kirjutab.

Kui usaldusväärseks Sa pead üldse meedias raseduse kohta käivat infot?

Mmm, noh jällegi eksju, et kust vaadata. Ees, kui nüüd vaadata mingeid foorumeid, siis mitte eriti usaldusväärseks. Et siis tasub alati üle küsida. Aga kui kirjutab mõni spetsialist, et kirjutab kas või näiteks sellest samast, ma ei tea, ees emapalgast või või

lapsehoolduspuhkusest või mis iganes, et kirjutab spetsialist oma, oma erialal, siis eem miks mitte seda usaldada muidugi. Et jah see, see et kirjutab ekspert, on minu jaoks oluline.

Aga mis kanalid on Sinu arvates kõige usaldusväärsemad?

Eee, Internetis või üldiselt kõikide meediakanalite peale mõeldes?

No üldiselt pigem.

Mmm, raamatutes ilmselt on kõige (naerab), kõige usaldusväärsem jaaa ja ilmselt ka siis erialalehekülgedel, no ütleme see sama Kliinikumi lehekülg, ee kus vastavad ja räägivad arstid. Eee, muidugi kõige lihtsam on kätte saada kuskilt perefoorumitest see info, aga kõige usaldusväärsem... Hea küsimus, eks eem... Eks see on nagu nii ja naa. Võib-olla mingid välisväljaanded isegi rohkem kui Eesti väljaanded, aga ma ei oska nagu otseselt mingit näidet tuua, et mis on usaldusväärsem või mis on vähem usaldusväärsem. Jah. Aga ajakirjad on, ajakirjad on selles mõtte skindlasti usaldusväärsemad kui, kui Internetiväljaanded, näiteks.

Aga vastupidi, kust võib saada kõige mitteusaldusväärsemat infot Sinu arvates?

Need samad foorumid (naerab). Need samad foorumid, kus räägivad inimesed oma kogemustest, et, et see on tore et inimestel on omad kogemused, aga kogemused on väga subjektiivsed ja tihti mitte, mitte väga usaldusväärsed jaaa, ja iga kogemus on erinev, et selles mõttes sealt saab kindlasti infot ja abi, aga, ja ka võib-olla tuge sikuest vaimset, aga, aga alati tuleks sellesse infosse suhtuda nagu kriitiliselt ja kui suhtuda nii kriitiliselt nagu mina tihti suhtun sellesse infosse, siis foorumi, foorumi info on minu jaoks alati nagu kõige ebausaldusväärsem.

Aga kui nüüd mõelda, siis kas Sul on mõni negatiivne kogemus või emotsioon seoses rasedusega seotud infoga meedias?

Mmm, ma mõtlen hetke. (Mõtleb) Ega vist ei ole, ega ma otseslt ei otsinud ka nüüd selle raseduse kohta niimoodi, noh pingsalt, et nüüd ma pean teada saama, kuidas mu lapsest geenius kasvab või midagi siukest. Muidugi oli mõnikord tore lugeda aga, aga ma ei, jah ma üldiselt ei ole siuke inimene, kes meedia peale vihastab, et see on enda mõttetut karistamine natukene. Et ma ei jah, ma ei, ma ei ütleks et ma millegi peale väga nagu niimoodi vihastaksin. Selles osas, et on nagu on, eks eks iga lugeja peab oskama ise kriitiliselt suhestuda ja, või mõelda sellele.

Aga vastupidi, oskad ehk nimetada mõnd positiivset kogemust, mida oled seoses rasedusega seotud infoga meedias kogenud?

Mmm.. Mhmhmm... (Mõtleb) Eega jah, ei, vot seesama Pere, Pere, või Meie Pere ajakiri oli see jah. Et ma mäletan et ma kliinikus lugesin, ma lugesin ta suhteliselt kaanest kaaneni läbi, sest mul oli seal hästi palju aega. Jaaa ja see oli selles mõttes hästi huvitav leid minu jaoks, et seal olid ka teemad, mida ma näeksin, võiks käsitleda täiesti tavalistes, ma ei tea, naisteajakirjades või, või kuskil ka siukses päevakajalises meedias eem. Sest näiteks, seal oli teema selle kohta, kuidas eee, kuidas säästa raha. Et isegi kui su palk on väga väike ja et, et kuidas, kuidas see säästmine aitab ja et kust saab kokku hoida. Jaa ja mida on nagu mõistlik teha ja mida ei ole mõistlik teha. Et siukene hästi ratsionaalselt ja ja lihtsalt ja selgelt kirjutatud, et eeee, et kuidas, kuidas snagu ratsionaalselt majandada, et mitte elada autoliisingutele ja majalaenule, vaid et eeee kuidas teha nii, et ühel hetkel võib-olla ei peaks näiteks tööl käima. Et see oli hästi, hästi kenasti kirjutatud, mis mulle meeldis ja tegelikult üldse, mis ei olnud seotud ainult rasedusega, eksju. Sealt samast ajakirjast meenub mulle üks arvamuskirjutus, mis puudutas just seda sama rasedaks olemist. Et ee, mis läks, ilmselt ta mõjus mulle ka hästi positiivselt just seetõttu, et see väga suuresti läks minu mõttemaailmaga kokku. Et ee, see artikkel puudutas seda kuidas, kuidas ühiskond kohtleb rasedaid. Et ühel hetkel oled sa justkui nagu haige, et sa ei tohi midagi tõsta, liigutada ega teha, kuigi tegelikult oled sa täiesti terve inimene jaaa ja täiesti aktiivne, aga millegipärast inimesed hakkavad arvama kohe, et sa oled rase. Või siis näiteks, et su tutvusringkond hakkab kohe otsustama sinu eest ära, et ah et me ei hakanud sind peole kutsumagi, et sellepärast et sa oled ju rase. Või et ee, ma ei tea, et kuna sa oled rase, siis sul on kogu aeg süda paha või või mingisugused siuksed arusaamad või et sind nagu kantakse kohe maha sellest hetkest, kui sa nüüd oled teavitanud, et sa oled rase. Et kuigi sa ise oled täiesti aktiivselt valmis kõiges kaasa lööma, kuni, kuni viimane, ma ei tea, sünnituseni välja. Et siis see, see artikkel läks mulle selles mõttes hästi nagu korda, et seal oli kirjutatud siuke hästi eluterves võtmes, ma ei mäleta küll kahjuks selle naisterahva nime. Aga et, et see väga täpselt kajastas täpselt, no seda sama mida mina nagu läbi tegin et, et igapäevaselt igal pool küsitakse, et ei tea kas sa ikka trepist jaksad käia ja ja umbes, et nüüd on elu läbi ja nii edasi, et siukse suhtumisega. Samas kui mu enda suhtumine oli täiesti vastupidine sellele. Ja seal oli ka näiteks artikkel selle kohta, või seal oli ka siuke nagu vastandus tehtud, eee kus mehed avaldasid arvamust. Üks avaldas siis poolt- ja teine vastuarvamust sellele, kas eeee mees peaks toitma perekonna või mitte. Et ee nagu väga huvitava nurga alt käsitletud asjad ja väga professionaalselt, et noh neid asju oli huvitav

lugeda, need mõtted olid eee toredad ja need mõtted olid... Noh need ei keerelnud ainult selle lapse ja pere ja raseduse ümber, vaid konkreetselt siukest igapäevaelu puudutavad. Et jah.

Okei. Aga kui Sa nüüd peaksid teistele rasedatele mingit kanalit või väljaannet soovitama, siis mida Sa soovitaksid?

No ilmselt neidsamu ajakirju ma kindlasti julgeksin soovitada. Eeee, ja siis ka see raamat. Issand, ma ei suuda öeldagi, kes selle autor on, aga selle raamatu pealkiri on siis „Rasedus“, kus on üsna, üsna hästi... Anne Deans on selle autor. Jah vot, et see, see raaamat oli siuke abi kui, kui oli tõesti, ma ei tea, oli kuskilt valutas või või tekkis mingi masendushoog siis, siis võtsid raamatu kätte ja siis raamatus oli kirjas mis, mis täpselt vaja on. Jaaaa mm, ma ei oska öelda. Mmm, ma pigem jätaaksin soovitamata mingisugused siuksed naistelehe artiklid, et kümme nippi, kuidas, ma ei tea, laps ei nuta, või kümme nippi, kuidas raseduse ajal kaalust alla võtta. Et, et kõik siuksed asjad tasuks nagu hästi kriitilise meelega lugeda, kui üldse. Ja, ja siis need samad foorumid, et eee, et foorumist saab nagu esimese hooga kindasti mingisuguse vihje või, või lingi edasi näiteks. Selles osas võib foorumist olla abi, aga teisest küljest ei tasu kunagi usaldada seda, et foorumis on kirjas, et nüüd tuleb seda süüa, siis juhtub see või tuleb magada selle külje peal, siis juhtub see. Et võib-olla ühel naisel juhtub, aga teistel mitte, et selles mõttes tasub sellesse asja nagu kriitiliselt suhtuda.

Aga milliseid negatiivseid kogemusi seoses foorumites jagatud infoga Sa oskaksid välja tuua teiste rasedate kogemuste põhjal?

Mh, no mida ma olen kuulnud, ma ei oska öelda noh, kui palju see nüüd tööle vastab, aga no tihti raseduse ajal naised naised ju otsivad infot selle kohta, et kuidas sünnitus kulgeb jaaa ja kuidas üldse sünnituse, noh see sünnitus on ju selles mõttes täiesti tundmatu maa, et kuidas sellest nagu lihtsamini saada läbi ja, ja nii edasi. Ja sealt foorumitest lugedes, et eriti kui seal on kirjas, et näiteks et, oi nii kergesti minul läks umbes ma ei tea, pool tundi ja tehtud jaa ja et nii lihtne ja. Et et kui naine ennast vaimselt ette valmistab selle informatsiooni põhjal, siis võib see sünnitus osutuda hästi suureks pettumuseks. Jaaa ja teistmoodi ka, et et, noh et kui räägitakse et hirmus raske on ja siis pärast tuleb välja, et on hästi kerge ja noh, et. Et ei tasu nagu võtta eeskujuks seda mida teised on rääkinud. Täpselt samamoodi nagu ei tasu eeskujuks võtta igasuguseid toitumisinfot ja mis seal, mis seal pakutakse. Et toitumise osas tasuks kindlasti vaadata pigem mingisuguseid eee eriala, eriala foorumeid ja. Ja võib-olla, kui foorumitest veel rääkida, et Fitness.ee oli üks koht, mida ma nagu kiidaksin võib-olla selles osas just, et seal olid ka küsimused... Kuna ma tean kes seal vastavad, et need inimesed on

kulturistid, et nad on kursis nii treeningu kui toitumisega näiteks. Et eee, et sealt saadav info võib olla selles mõttes veidi usaldusväärsem kui Perefoorumis mingi 16-aastase antud arvamus. Et eee viia ennast kurssi sellega, mis tõesti nagu oluline on ja sealt Fitness.ee-st sai soovitusi näiteks et, ma ei tea, kas raseduse ajal tohib teha BodyPumpi ja mingisugust muud treeningut ja kuidas peaks toituma. Et sealt sai infot, mis minu arust oli nagu usaldusväärne, et just see, et ta kajastas nagu mõlemat poolt, et nii poolt- kui vastuargumente pluss seal siis vastasid nii inimesed kes on sellega tegelema ja kellel on oma kogemus pluss, kes nagu siis teavad ka toituumisest ja treeningust midagi. Et ehk, pigem nagu siukseid erialafoorumeid vaadata, kui mingi sihuke konkreetne asi huvitab. Aga jah, need üldised pere, perefoorumid, et eem, ma ei julge neid väga usaldada tihti.

Okei. Aga ongi küsimused otsas. On Sul endal veel äkki midagi lisada või kommenteerida?

Mmmh, ega vist väga, väga lisada ei ole. Ma arvan, et eks need meediatarbimisharjumused muutuvad igal, igal inimesel, või noh ütleme igal naisel, igal rasedal vastavalt sellele, milline ta ise on ja kuidas ta ennast nagu vaimselt on ette valmistunud selleks raseduseks. Jaaa, ja võib-olla, noh mina nagu pean selle meedia tarbimise all nagu rohkem silmas siukest nagu päevakaja meedia või siis ütleme ajakirjanduse tarbimist, kui seda, siukest üldisemat foorumit ja seda, seda osa mis, mis infot pakub. Kuigi eee, et kui usaldada, siis ikka usaldada pigem seda, mis on paberile pandud ja eeltoimetatud ja spetsialistide üle vaadatud kui seda, mis kellegi arvamustes ja mõtetes toimub ja sinna veebi on sattunud.

Selge, aitäh Sulle, väga huvitavad mõtted olid.

Aitäh Sulle, see aitas mul ka mõned mõtted korda seada ja läbi mõelda. Ma loodan, et oli abi.

Oli ikka abi.

Lisa 11. Informandi intervjuu N10(24)

Kõigepealt vanus?

Kakskümmend neli.

Elukoht?

Tartu.

Haridus?

Lõpetamata kõrgharidus, ma olen ekstern praegu.

Ja rasedusnädal oli?

Neliteist.

Ja kui mõtlema hakata nüüd, siis milliseid suuremaid muutusi rasedus siamaani ellu on toonud?

Mis valdkonnas?

No üldse, üldiselt ma mõtlen praegu.

Ei noh, hehee, kõige, kõige suurem on see, et ei saa ju enam, poes ei saa enam niisama käia, vaid vaatad kust kokku hoiad. Et jõuaks osta lapsele kõik need vankrid jaaa kärud ja muu... See on nagu kõige suurem muutus, mis on. Ja ülejäänud on juba, et kogu aeg ei tee tööd, vaid ülejäänud päevast istud foorumis või siis vaatad neid rasedusalaseid artikleid.

Aga kui Sa mõtled nüüd tavapärasele meediatarbimisharjumustele, nii kuidas need varem olid, et milline nägi välja üks tavaline päev meedia tarbijana?

Noo sotsiaalmeedia, mis need on, ikka Facebook ja, seda tuli natukene. E-mailid. Ja Postimehe ja äriartiklid ja päevauudised, Tartu uudised. Ega ma rohkem midagi ei vaadanudki.

Aga raadiot-televisiooni?

No televisioonist jah, TV3 uudised ja ETV uudised.

Aga et, kas nüüd on märgatavalt mingeid muutusi ka toimunud? Et tuli mingeid kanaleid või midagi juurde?

No TV on ikka sama. No uudiseid vaatan, vahepeal on mõni seebikas ilmselt. Aga see (naerab), jah, need rasedusega seotud foorumid ja artiklid, et need on kõik on päevakorral, ütleme üks pool sellest mahust, mis ma muidu tarbisin, pool sellest on nüüd rasedusaegsete teemadega seotud.

Mhmm. Aga kas selle arvelt on midagi ära ka kadunud?

Jaaa, Postimees. Seda ma, Postimehe *online*'i ei ma enam ei loe, ma üritan, loen lehte vahepeal lehitsen, aga seda ei viitsi enam.

Aga kas mingid teemad on ka, mille vastu enam üldse huvi ei ole?

No need, varem uurisin kogu aeg neid kõrghariduse teemasid ja puhkused ja kõik, mis on tööõigusega seotud, aga neid ma enam ei vaata.

Aga mingid täiesti uued teemad, mis varem üldse ei huvitnud?

Need foorumid ja rasedusega seotud kodulehed, need on jah täiesti uued.

Mhmm. Aga oskad Sa nimetada nende nimesid, foorumite nimesid näiteks?

Neid on ju hästi palju: Perekool, Pereklubi, Perefoorum. Kõik, kõiki ma neid kasutan ja kõikides ma kirjutan ja küsin igasuguste erinevate asjade kohta.

Aga mingid eraldi kodulehed lihtsalt?

Eee, ei olegi väga uurinud.

Aga ajakirjad näiteks?

Ei, ei paber seda meediat ma väga praegu ei tarbi, selleks on väga vähe aega.

Aga meedia kasutamise aeg, kas see on suurenenud ka või on lihtsalt need proportsioonid muutunud?

Ei ta on ikka, ikka arvutis selles mõttes on ta suurenenud. Et kui ma muidu tegin tööd, siis nüüd uurin natuke rohkem foorumites.

Mhmm. Ja kui Sa nüüd mõtled, siis millised meediakanalid üldse on parimad rasedusega seotud info kättesaamiseks?

Mmm, no tele ilmselt kõige parem ei ole, sealt ilmselt ei leia, aga. Mis meil kõige paremad on seal, foorumid kus on lisaks veel need igasugused nõuandvad artiklid. Noh ja mul muidugi õde on just sünnitanud, et tema on see kanal (naerab).

Mhmm. Aga kas Sinu arvates on Eestis piisavalt neid kanaleid ja meediaväljaandeid, mis edastaks rasedatele naistele mõeldud infot?

Ma tean, et ajakirju on kindlasti hästi palju, aga ma ei, ma lihtsalt ei leia seda aega ajakirja lugeda. Foorumid jäävad kuidagi hästi... Nad on kuidagi jube ametlikult kirjutatud, mul jääb sellest inimlikkus, inimlikkusest jääb ikka aeg-ajalt puudu. Naised küll heietavad, et mis nad tegid süüa ja... Aga ma mõtlen just need nõuandvad artiklid, foorumites et, Perekoolis on näiteks nõuandvad artiklid, et nagu oleks maha kuskilt kirjutatud, mingist õpikust, et... Aga inimlik ei, ei tundu. Inimlikkusest jääb puudu ikkagi, et sa saaksid nagu kaasa mõelda, et ahah, mul on täpselt niimoodi!

Aga millised kanalid Sinu arvates võik rohkem edastada infot rasedatele?

Väga hea küsimus.

Kust Sa tahaks seda infot rohkem saada?

Tegelikult saan seda infot juba igalt poolt. Mis on, on need raseduse ajal need puhkuste teemad. Et kui, ma alles otsisin rasedus- ja ünnituspuhkuse kohta näiteks Eesti.ee. Et kuidas ma seda puhkusepäeva saan võtta ja kuidas, kus mis ja... Ja täiesti loogiline kanal- Riigi Teataja- ei andnud mulle mitte midagi selle kohta. Lõpuks kui ma *googeldasin*, siis ma sain tööinspektsiooni lehelt need asjad kätte, aga see võttis ka mingi 10 minutit otsimist, enne kui ma raseduspuhkuse kohta sain... Vot selle kohta ma mõtlen, et need ametlikud kanalidki peaksid selle info ruttu kätte andma.

Aga kuidas Sa need uued kanalid leidsid, näiteks foorumid?

Mul on, sõbranna on rase (naerab). Tema ikka ütles, ta küsis, et kas Sa seal ikka käid või? Et seal räägitakse sellest ja sellest. Ülejäänud, ülejäänud olid viidetega teistest kohtadest.

Mhmm. Aga kui tihti Sa neid foorumeid külastad?

Eee, tööpäevadel iga päev. Nädalavahetustel on mul muud tegemist, et siis ma väga ei külasta.

Aga mis on näiteks need peamised põhjused, miks Sa seal käid üldse?

Aeg-ajalt on mingeid küsimusi vaja küsida. Et mul siit alt vasakult valutab, et kas see on normaalne või (naerab), või mis iganes muud terviseprobleemid. Ülejäänud lihtsalt, et vaadata mis teised on kirjutanud, et kuidas neil läheb ja. See on nagu siuke foorumi nagu tutvusringkond juba.

Aga kas näiteks mingeid lemmikuid on ka tekkinud seal foorumite seas või?

Perekool.ee on tegelikult põhiline mida ma külastan, sellepärast et seal ei ole neid pilte ja seal... Jah, lihtsam on.

Anonüüme?

Jah, täpselt.

Aga selliseid foorumeid ka on, mida üldse ei meeldi külastada või mida Sa pigem väldiksid?

Eiii, ei oskagi siukeseid nagu välja tuua.

Mis teemadele Sa üldse foorumites nagu kõige rohkem tähelepanu pöörad?

(Mõtleb) Jah, praegusel ajal ma loen hästi palju erinevaid sünnituslugusid. Eks (naerab) see esimene ole ikka nii hirmus, et hirmutab ette ära. Et sünnitus ja igasugused muud need, terviseteemad: kuidas see kõht on ja kust ja mis ja kust valutab, kas see on normaalne, et ta valutab. Siuksed tervisega seotud teemad.

Aga Sa ise ka siis lood näiteks uusi teemasid või uusi küsimusi küsid?

Jaa! Jaa, kui mul on, kui mul on tõsiselt midagi millegi kohta, kui ma sealt otsingust ka üles ei leia, et mul nüüd siit valutab või siit pistab või süda puperdab või mis iganes. Et sealt raamatust ka kuskilt mingit infot ei saa, siis tuleb ikka küsida teiste käest.

Aga kui tihti Sa umbes küsid seal neid asju?

Mmm, korra kahe nädala jooksul ikka midagi küsin.

Mhmm, aga kui palju Sa vastad näiteks küsimustele või mingitele teemadele?

Jah, see on ka võib-olla korra-kaks nädala jooksul vastan.

Aga mis teemadel?

Oi jumal, igasugustel! Kus ma vähegi tunnen, et ää, et ma oskan nagu kaasa rääkida. Et kas iiveldab rohkem või, või mis iganes, millest ma rohkem tean.

Aga kui Sa mõtled nüüd rasedatele mõeldud informatsiooni peale meedias, et mis Sinu arvates võiks teisiti olla, mingeid puudujääke?

Ma mõtlen see info võiks kõik olla, noh foorumid on küll üks koht kust ma infot saan, aga oleks jube hea, kui oleks mingi üks siuke suur ühine portaal, kus kõik on koos, kõik info. Miks ma pean lugema asju mingist raamatust, mida ämmaemand andis, teise laenutas sõbranna, kolmandat üldse ingliskeelset. Et võiks need kõik olla ühes kohas ja koos. Eriti just see, mind praegu huvitab, et mis praegu mul on neljateistkümnes nädal, mis mu lapsel arenevad, millele ma pean ise tähelepanu pöörama rohkem. Mis valud normaalsed on. Vot seda ma pean lugema kokku kolmest erinevast kohast, et ma saaks täit pilti. Aga jah siuke info näiteks on, mis väga väga häirib.

Kas selliseid teemasid on ka, mida väga vähe kajastatakse või mida üldse ei kajastata, meedias. Et üks oli see puhkuseasi onju, aga kas tuleb veel midagi meelde?

Jaa. No mind ennast häirib näiteks rasedad inimesed, naised... Rasedad naised suitsetavad, see on nagu see teistmoodi tervise teema... Suitsetavad või tuleb seal, tuleb haige inimene rasedale külla. Et siuksed tervise teemad, mis on sellised nagu... Et tervisega seotud teemad, et neid on küll väga-väga vähe. Neid on liiga vähe! No endal, endalgi juba on halb, kui sa vaatad, teine on rase ja suitsetab, suitsetab veel sinu lähedal. Aga ta ei riku ainult enda tervist, vaid ka teiste tervist. Ma mõtlen siukesi asju ma pean, ma ei teagi üldse kust kohast välja otsima, et kas ma võin seda asja süüa või juua või kas see on üldse normaalne või kasulik. See on hästi ära peidetud igasugustesse erinevatesse raamatutesse. Ajamahukas on jälle selle otsimine. Näiteks mul oli vaja, ma üks päev tahtsin teada, kas ma sinihallitusjuustu võin süüa, millist ma võin süüa, kas ma seda küpsetatult võin süüa... Et siuksed miljon küsimust...

Aga peale meedia, said infot veel sõbrannade käest?

Sõbranna ja õde. Jah, mõlemad on rasedad.

Aga mingeid raamatuid ka loed?

Jah, üks on mul see ämmaemanda poolt antud rasedusega seotud raamat...

Libero raamat?

Jah Libero raamat ja teine oli see hästi paks Anne Deans'i raamat „Rasedus“. Neid ma loen.

Aga veel midagi muud, näiteks perekooli loengud?

Nendesse ma ei ole veel läinud, mul on natuke vara. Aga plaanin minna.

Nii, aga meedia usaldusvärsusest rääkides, kui Sa mõtled üldiselt meedia peale, siis mille järgi Sa seda usaldusvärsust hindad, et kust Sa tead et Sa võid seda asja usaldada?

Mmh. Eks see, olenevalt teemast ja olenevalt väljaandest. Et ma tean et kui ma Delfi lahti teen, seda ma parem lahti ei tee, sest sealt ma midagi nii kui nii ei usalda ilmselt. Mingi kala jälle sees või, nii palju on seal seda infot, mis on valesti, mis on ennatlikult tuletatud. Ma ise tean, sest ma olen seda õppinud ja oskan sellise pilguga vaadata. Mis see küsimus oligi?

Et mille järgi Sa hindad usaldusvärsust?

Ahah. Sisetunde järgi. Kui see asi, millest räägitakse, tundub ikkagi siuke kahtlane, siis ikka... Et kui kirjutatakse, et Tartusse tuleb kaks lennuvälja, siis ma seda ikka ei usalda. Pigem ta on ikka sisetunde järgi see usaldamine. Ja oleneb ka muidugi, kust on seda refereeritud. Et kui valitsuse pressiteade, siis ikka. Aga et kuskilt keegi kuulis, et Edgar seda või seda tegi, siis ei usu.

Aga raseduse kohta käiv informatsioon, et kui usaldusväärseks Sa seda pead?

No vot kui ma raamatust loen, siis ma ikka usun, et ta ilmselt ka nii on. Aga kui nad seal foorumites räägivad, siis on täpselt see küsimus, et inimesed on nii erinevad. Kellel on, mul ei pruugi seda olla. See ongi täpselt, et kui nõuandvaid artikleid loen, siis noh, ilmselt nad on üldiselt kokku võetud, siis noh, enamik naistel võib-olla nii on. Aga kui on niisama lobad, lobamokad seal koos, siis ei tea. Loed, et kuidas teistel on, aga neid tõe pähe võtta...

Okei. Aga rasedusega seotud info, et mis Sa arvad, kust saab seda kõige usaldusväärsemat infot?

Ära sünnitanud õelt (naerab). See on see kõige, kõige usaldusväärsem. Järgmine on vist raamat. Ma arvan, et raamatut ju niisama kokku ei panda, et see on ikkagi põhjalik uurimine, üldistamine, paikapanek. Järgmine allikas on ikkagi ämmaemand või naistearst.

Mhmh. Aga millist infot Sa eriti üldse usaldada ei taha?

See on jälle see foorumite jutt. Et mida naised saunas rääkisid.

Aga tuleb Sul negatiivseid kogemusi või emotsioone ka meelde seoses rasedusega seotud infoga. Et ma ei tea, oled mingit valeinfot saanud või ei ole leidnud mingit infot või...?

Eee, mind raseduse alguses ajas vihale see, et ma ei leia infot erinevate- see ei ole valeinfo- aga ma lihtsalt ei leia infot näiteks lasteaedade, lasteaiakohtade, lapse registreerimise kohta. No kuna meil on üsna, kuna meil on korter realselt Tartu linna piiril, ehk Tartu vallas. Et kuidas on lasteaedadega, kõik see info. Ja siis on eee lapsetoetuste kohta erinevates valdades, seda ma *googeldasin* vähemalt pool tundi, enne kui ma õige info kätte sain.

Aga kellegi teise negatiivseid kogemusi ka näiteks tead või oled kuulnud?

Ma tean et minu õde näiteks vahetas raseduse ajal 2 korda naistearsti. Et naistearst lihtsalt ignoreeris tema küsimusi, et kõik on korras, tule järgmine kord jälle. Läks järgmise juurde, järgmine ütles et Sa oled jumala turses ja võtame Su kohe haiglasse.

Aga vastupidi, positiivseid kogemusi või emotsioone?

Minu arust positiivset tuleb kõik raamatutest ja ämmaemand on hästi tore. Tema juurest ma tulen alati naeratusega. Aga jah, raamatutest on hästi tore lugeda nende nädalate kohta näiteks. Et see on, positiivne kogemus jah hästi selline. Foorumid on siuke, enam-vähem, et kuidas on...

Aga kui Sa peaksid nüüd teistele rasedatele soovutama mingeid väljaandeid või kodulehti, et mida Sa siis soovitaksid?

Soovitaksin neil minna Perekooli lugema. Ja siis lugeda neid raamatuid, mis ämmaemand annab ja siis seda sama paksu raamatut. Ega rohkem ei olegi.

Okei. Aga küsimused said otsa, et kas Sul on endal äkki lisada midagi?

Ma ei oskagi midagi praegu lisada.

Lisa 12. Informandi intervjuu N11(24)

Nii. Alustame siis. Kui vana Sa oled?

Kakskümmend neli.

Kus Sa elad?

Ahjal. Põlvamaal.

Mis haridus Sul on?

Põhikooli olen lõpetanud.

Mitmes rasedusnädal Sul käimas on?

Kolmekümne viies vist peaks olema.

Milliseid suuremaid muutusi on rasedus Sinu ellu toonud?

(Vaikus. Mõtleb.) Milliseid muutusi?

No ükskõik milliseid muutusi Sinu elus?

Noo ega minul ta eriti ei ole muutnudki midagi. Tööl ma ei käinud algusest peale. Mul ei muutunudki selles suhtes. Käimisi on vähem, ei saa igal pool käia kus tahan, no sellistel suurtel üritustel, pidudel.

Mõtle nüüd enne rasedust meedia tarbimise peale. Kas Sul on meedia kasutamises ka muutusi raseduse ajal toimunud?

Üldsegi mitte.

Aga Internet, foorumid?

Jah, foorumites käin. Perekool.ee näiteks.

Aga telekast ei vaata teisi saateid, raadiost ei kuula midagi uut?

Ei vaata, ei kuula.

Aga ajalehed-ajakirjad?

Ei, ei loe ajakirju-ajalehti.

Aga kas mingid teemad on Sind rohkem huvitama hakanud, kui Sa mõtled meedia peale?

Mh, eks raseduse kohta ikka jah.

Aga mis kanalitest Sa saad seda infot?

No need ongi need foorumid jah.

Aga kas on mingid täiesti uued teemad ka, mille kohta sa huvi hakkasid tundma, millest sa varem ei huvitunud?

Ei, ei ole. No need ongi, mida ma varem lugenud ei ole, on need foorumid rasedusest ja lastest.

Aga kas mingit teemade vastu huvi läks väiksemaks ka või kadus üldse ära?

Jah. Ei, issand jumal, ei ole, mul ei ole muutusi, kõik on nagu vanasti.

Aga kas sa oled märkanud, et sa vaatad näiteks raseduse ajal rohkem telekat või oled Internetis või midagi sellist?

Ma olen rohkem Internetis raseduse ajal.

Miks?

Ei tea. Uurin.

Aga kas Sa mingeid kanaleid, noh näiteks televiisorit või ajalehti-ajakirju, kasutad vähem kui varem?

Ei, kõik on sama ikka.

Aga kust sa veel rasedusega seotud teemadel infot saad peale Interneti ja meedia näiteks?

Raamatuid loen.

Mis raamatuid?

„Libero“ ja siis „Beebi 2010“ ja siis oli eee... „Sünnist kuni kolmanda eluaastani“ raamat on. Ja Pere ja Kodu.

See on ajakiri!

Jaa, ajakiri jah.

Siis ikka ajakirju loed?

Noo jah, vahepeal.

Mis sa arvad, kust sa kõige paremat infot saad siis?

Ma arvan ,et raamatutest.

Aga kas Sinu arvates Eestis on piisavalt sellist meediat, mis edastaks rasedusega seotud infot, näiteks kas neid kanaleid on piisavalt?

Ma arvan, et netis on kõige rohkem, sest telekas ja raadios selliseid asju ei ole ju.

Aga kus võiks siis olla rohkem seda infot?

Ma arvan, et telekas võiks olla rohkem nagu seda, sest siis nagu noh... Sa näed seda.

Mis siis on Sinu jaoks parimad kanalid, kust seda infot saada?

Internetist!

Aga miks Internet kõige parem on?

Sellepärast, et seal on kõige rohkem infot. (Naerab)

Aga mida seal sellist on, mida näiteks telekas ja mujal pole?

Seal on kõik, kirjutavad oma arvamused või mis kuidas noh... foorumites on ju. Kõike saab küsida, kõik on erinevad, kõik oskavad vastata sulle.

Aga täiesti uued kanalid, mida sa varem ei kasutanud?

Perekool. Muud ei ole vist. Vankrit otsisin ka Internetist.

Kuidas Sa siis näiteks Perekooli lehele sattusid?

Mul üks sugulane ütles, et selline asi on olemas.

Mis on kõige suuremad puudujäägid rasedatele suunatud infol meie meedias?

(Vaikus, mõtleb)

Mis on selles halvasti Sinu arvates?

Osade asjadega pingutatakse üle nagu.

Näiteks?

No kui loetakse sada asja ette mida süüa ei tohi või midagi sellist.

Millist infot võiks rasedatele rohkem olla, milla kohta võiks rohkem kirjutada?

Ma arvan, et võiks olla rohkem... Ma ei olegi niimoodi jah vaatanud... Et ma ise olen vaatanud hästi palju nagu sünnitamise kohta, aga see on kõigil erinev, et mida võiks rohkem olla.

Kui sa mõtled üldiselt meedia peale, mille järgi sa vaatad, et sa võid seda infot usaldada, mida meedia pakub?

Ma arvan, et ma küsin kellegi targema inimese käest ka selle kohta.

Aga kui usaldusväärseks sa pead seda informatsiooni mis on meedias raseduse kohta?

Ma arvan et see on piisavalt usaldusväärne.

Aga milliseid kanaleid sa ise kõige rohkem usaldad nendest mida sa kasutad? Sa kasutasid foorumeid, raamatuid ja ajakirju.

Ma kõige usaldusväärsemaks pean raamatuid.

Mhmm. Miks just raamatuid?

Sellepärast, et seal foorumites võib ükskõik mida keegi kirjutada. Aga raamatutesse, sinna kirjutavad, ma arvan et ikka noh, asjatundjad.

Aga mida sa ei pea eriti usaldusväärseks siis?

Ongi neid foorumeid.

Miks siis?

Sinna võib ükskõik kes mida kirjutada.

Aga kas Sul on mingeid halbu kogemusi ka seoses sellega, et keegi kirjutas näiteks mingit valet juttu kuhugi?

Ei ole, mkmm.

Aga mingeid häid kogemusi?

Oo jaa, ma olen saanud iga asjaga targemaks.

Näiteks?

No need sünnituslood, aga see on jällegi kõigil erinev. Aga ikkagi. Noo ja näiteks mida sünnitusele peab kaasa võtma, foorumitest loen, et mida keegi kaasa on võtnud. Siis raseduse kulgemise kohta.

Nii, aga kas sul on endal veel midagi lisada?

Mis seal ikka, ei ole.

Lisa 13. Informandi intervjuu N12(23)

Alustame siis intervjuuga. Kui vana Sa oled?

Kakskümmen kolm.

Kus Sa elad?

Tallinnas elan muidu.

Mis haridus Sul on?

Keskharidus.

Mitmes rasedusnädal Sul käsil on?

Mmm, täna peaks olema 33+2.

Oskad Sa öelda, milliseid suuremaid muutusi on rasedus Sinu ellu toonud senimaani?

Mmm... (paus). Igasugused peod on vähemaks jäänud, eriti rahvarohketes kohtades. Suure kõhuga ei taha ronida ka enam igale poole. Ja muidugi alkoholi ka ei tarbi enam, kuigi ega ma varem ka seda kogu aeg ei joonud, aga nüüd olen nagu karsklane ikka.

Okei. Aga kui Sa nüüd mõtled oma tavapärasele meedia kasutamise harjumustele, siis kas Sa oled nüüd raseduse ajal mingeid muutusi ka märganud?

Mmm... Need rasedusega seotud foorumid ja leheküljed vist on ikka põhiline. Kohe kui arvuti taha sattun, siis lähen vaatan mis foorumites uut on ja vahepeal istun seal tundide viisi.

Aga muu meedia?

Ega mujal vist eriti pole ka midagi... Mingi kanali pealt tuli telekas see „Superlapsehoidja“, sealt oli hea nippe õppida, kuidas lastega hakkama saada kui nad suuremad on. Viimasel ajal ma seda saadet näinud pole.

Aga raadio või ajalehed-ajakirjad?

Sõbrannade juures olen lugenud, no need kellel endal lapsed on, nendel on mingi pere ja kodu ajakirjad olnud. Aga seal on ka selline info mida juba Internetist ka saab.

Mhmh. Aga mis Sa arvad, miks need muutused, mis toimusid, just rasedusega on seotud?

No tegelikult piilusin ma neid teemasid juba siis kui rasestuda otsustasin, aga raseduse ajal hakkad mõtlema selliste asjade peale, millest varem ei mõelnud. Ja muresid, või noh, igasuguseid vaevusi võib kaasneda rasedusega ja siis on kuskilt vaja infot leida, et kuidas hakkama saada nendega.

Millised teemad ja kanalid Sind meedias raseduse ajal rohkem on huvitama hakanud kui tavaliselt?

No ikka rasedusega seotud teemad. Et kuidas mingi vaevuse puhul käituda või mida näiteks süüa ja teha tohib ja mida ei tohi. Ja sünnitusega kaasnevad asjad ka, sünnilugusid meeldib lugeda.

Kas on muutusi toimunud ka meedia kanalite suhtes, mis rohkem huvi on hakanud pakkuma?

Internetis need foorumid ikka.

Aga millised on täiesti uued teemad, mis Sind meedias raseduse ajal huvitama hakkasid?

No rasedus ongi uus minu jaoks, ikka need teemad siis. Ja sünnitus ka ja lapse kasvatamine ja psühholoogia.

Kas mingite teemade vastu meedias on huvi vähenenud ka?

Ei teagi... Vist mitte.

Kas oskad nimetada teemasid, mille vastu huvi üldse kadunud on?

Mmmm... ei ole vist selliseid.

Kas oled meedia kasutamise ajas ka mingeid muutusi märganud?

Hmh... No foorumites istun küll rohkem, vahepeal kaob ajataju ära. Aga muidu teised asjad on küll vist samad.

Et siis Interneti kasutamisele kulub rohkem aega?

Jah, mulle endale küll tundub vähemalt.

Aga teised kanalid, näiteks raadio, televisioon, ajakirjad-ajalehed. Kas nendele pühendad ka raseduse ajal tavalisest vähem või rohkem aega?

Mmm.. Ei tea, need on küll samaks jäänud.

Okei. Aga kas Sa saad peale meedia veel kuskilt infot rasedusega seotud temadel?

(Ohkab). Raamatutest vist ja siis tuttavate käest, kes on ise rasedad või kellel on väiksed lapsed.

Milliseid allikaid neist Sa enda jaoks kõige olulisemaks pead?

Raamatuid võib vist usaldada küll, aga vahepeal on päris kogemused teistsugused, mul on endal ka nii olnud. No näiteks raamatus oli kirjas, et iiveldamine lõpeb ära kaheteistkümnendal nädalal, aga minul kestis veel edasi. Erinevatel tuttavatel on ka erinevad kogemused. No tegelikult ei saagi vist öelda, et kuidas mis olema peab, sest kõik on ju erinevad.

Mhmh. Aga kas Sinu jaoks oleks siis olulisemad raamatud või see mida tuttavad räägivad?

No ma ei teagi... (Mõtleb). Võib-olla siis arvestan mõlematega ja vaatan, kuidas endal kulgeb, et kas mul läheb nii nagu raamatus kirjas oli või nii nagu keegi teine rääkis.

Okei. Aga räägime nüüd rasedatele suunatud meediast. Kas Sinu arvates on Eestis piisavalt meediakanaleid, mis edastaks rasedusega seonduvat infot?

Nagu telekas või?

Televisoris, raadios, Internetis ja ajakirjades-ajalehtedes.

Minu arust on Internetis küll neid igasuguseid foorumeid ja kodulehti ja muud infot, aga telekas ja raadios küll ei ole näinud.

Aga ajalehed-ajakirjad?

Ajalehtedes ei tea küll, et oleks. Ajakirjades, mingid pere ja kodu ajakirjad, seal on, aga ma pole eriti lugenud neid, ainult sõbrannade juures. Ma vist enne juba mainisin ka.

Jah, mainisid küll. Aga kas Sinu arvates võiks sellised rasedatele suunatud kanaleid rohkem või vähem olla?

Telekas võiks olla selliseid saateid, mis oleks rasedatele, neid oleks hea vaadata. Mujal on nagu piisavalt infot. Raadios, ma ei teagi. Võib-olla kuskil Elmaris või Vikerraadios on ka neid saateid, aga ma ei kuula neid jaamu eriti, ma kuulan muusikakanaleid rohkem.

Hea küll. Aga millised meediakanalid on Sinu arvates parimad rasedusega seotud info kättesaamiseks?

Internet ikka. No ja siis raamatud. Aga Internetis saab teiste kogemusi otsida ja arstide arvamusi ka näiteks. Ja saab arstidelt küsida või targematelt.

Kas siis sellepärast ongi Internet parim kanal? Või on veel põhjusi, miks see parim on?

No seal on jah ikka kõige rohkem infot ja saab tagasisidet ka kui vaja.

Kas Sa oled raseduse ajal enda jaoks täiesti uusi meediakanaleid ka avastanud, mida Sa varem ei kasutanud?

Jah, need foorumid põhiliselt.

Aga räägi, kuidas sa nende foorumite juurde sattusid?

Ma ei mäletagi täpselt. Otsisin mingit märksõna vist Google'st ja siis sattusin. Aga põhiline on Perekooli foorum, seal käib vist kõige rohkem rahvast. Teistes on vähem rahvast ja seal ei vastata nii kiiresti küsimustele.

Mhmm. Aga mis on Sinu arvates suurimad puudujäägid rasedatele mõeldud infol meie meedias?

(Mõtleb). No võib-olla foorumites on see, et vahepeal kirjutatakse nii lolle asju ikka sinna ja keegi ei kontrolli kas need on õiged ka. Ja siis kui keegi usub neid lollusi, no kõike ei pea alati uskuma, sest osad ei tea ise ka mida nad suust välja ajavad.

Mis lollusi näiteks?

No ükskord küsis keegi, et kui talle tehti röntgenit, kas siis looteaga võis midagi juhtuda. Ja keegi kirjutas talle vastu, et nüüd on lapsel raudselt väärareng ja ta peab kohe minema aborti tegema. See on ikka jube, et selline postitus üldse lasti üles panna, võib-olla see naine kuulaski teda ja tegi aborti. (Võdistab õlgu) Jube ikka!

Appi! Tõesti jube! Aga hea küll, lähme edasi. Kas Sinu arvates oleks mingit rasedatele vajalikku informatsiooni, mida meedia võiks rohkem kajastada?

Ma ei teagi nüüd... (Mõtleb). Kõik on vist olemas mis vaja on. Või noh, ei tule meelde küll praegu midagi.

Aga kas on ka sellist rasedatele vajalikku informatsiooni, mida üldse ei kajastata, aga mis Sinu hinnangul oleks vaja kajastada?

Võib olla see dekreedid ja emapuhkuse asi, see on nii segaselt igal pool selgitatud, mina ei saa siia maani aru eriti. Selle jaoks võiks vist ka eraldi koht olla, kus ametnikud vastavad ja selgeks teevad kõigile, kes tahavad.

Selge. Hea küll, aga läheme nüüd viimase osa juurde. Meedia usaldusväärsus. Millest näiteks Sinu jaoks sõltub meediakanali ja sisu usaldusväärsus? Et kuidas Sa tead, kas võid mingit kanalit või selle sisu usaldada?

No ma tean, et kui keegi suvaline on foorumisse kirjutanud, siis see ei pea ju alati tõsi olema. Aga raamatutes ja ajakirjades ikka vist suvalisi asju ei lasta kirjutada, et neid võib usaldada. Või kui näen, et näiteks mingi arst või keegi targem on kirjutanud, siis ikka usaldan seda.

Aga kui usaldusväärseks Sa hindad meediast saadud raseduse kohta käivat informatsiooni?

No kui ma foorumist loen, siis kõike ei usu. Aga kui on arsti või ämmaka kirjutatud või mingi artikkel kuskil, siis ikka usaldan rohkem.

Millistest kanalitest saadud rasedust puudutavat informatsiooni Sa üldse kõige usaldusväärsemaks pead?

Hmm... Ikka neid artikleid vist, kas siis Internetist või ajakirjadest. No ma ei tea kas raamatud ka lähevad sinna alla, aga neid ka usaldan.

Mhmm. Aga miks Sa just neid usaldad?

No sellepärast usaldangi, et neid ei ole keegi suvaline kirjutanud, vaid ikka see kes asjast teab ka midagi.

Okei. Aga milliseid kanaleid Sa rasedust puudutava informatsiooni edastajatena eriti ei usalda?

No need foorumid ikkagi, kus kõik saavad suvalisi asju kirjutada. Eriti Perekool, sellepärast et seal saab Kāo alt igasugu lollusi kokku kirjutada, teistest foorumites peab tavaliselt ikka kasutaja olema. Delfis ka tegelikult ei pea kasutajat olema, aga seal ma ei käi ka nii palju.

Kas Sul on mingeid negatiivseid kogemusi ka ette tulnud seoses rasedusega seotud väärinformatsiooni levitamise meedias?

Mul endal... Mul vist ei ole, aga no see mida ma rääkisin selle röntgeni teema kohta, see oli küll väga negatiivne minu arust. Aga ma ise eriti ei usu selliseid liialdusi, ma pigem uurin ise kellegi käest või küsim ämmaka käest kui on midagi tähtsat.

Aga on Sul hoopis positiivseid kogemusi seoses rasedusega seotud info jagamisega meedias?

(Mõtleb). Ma ei teagi... Mulle meeldib sünnilugusid lugeda, need on positiivsed tavaliselt. Isegi kui raske sünnitus oli, siis lõpuks on ikka laps käes ja kõik on hästi. Endal ka läheb tuju heaks kohe.

Kas Sul on veel endal midagi lisada või kommenteerida?

Ei ole!

Lisa 14. Veebikeskkondasid kaardistav uuring

Veebikeskkonna nimi	Veebikeskkonna link	Regist-reeritud kasutajate arv (seisuga jaanuar 2011)	Kas vajab registreerimist ?	Sihtrühmale suunatud alarubriigi /rubriikide nimetus(ed)	Peamised käsitlust leidvad teemad	Lehekülje erinevad sihtrühmadele mõeldud funktsioonid	Tasuline või tasuta
Blablaba.ee	http://blablaba.ee/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Juhul, kui soovid avaldada oma artiklit	„Pere“	Erinevad artiklid rasedusega seotud teemadel	Saab nii lugeda kui kirjutada erinevaid artikleid, neid kommenteerida	Tasuta
Buduaar	http://buduaar.ee/	102 482	Postituste lisamiseks foorumis; Buduaari turul kauplemiseks	Artiklite all „Pere ja lapsed“, foorumis „Rasedus ja beebi“, „Pere ja lapsed“, Buduaari turul	Artiklite all võib lugeda teemadel nagu peresuhted, lapsed, rasedus, sünnitus, beebid, beebiveerg	Raseduse, pere ja lastega seonduva üle saab arutleda foorumis või lugeda artikleid; Turul saab kaubelda rasedatele või beebidele mõeldud	Tasuta

				„Lapsed“		toodetega.	
Delfi Naistekas	http://naistekas.delfi.ee/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Soovi korral	Artiklite juures „Rasedus“, foorumis „Minu laps“	Artiklid raseduse, sünnituse ja beebi teemadel	Lugemiseks artiklid; Foorumis saab arutleda rasedumise, raseduse, sünnitamise, laste ja lastekaupade teemadel; Rasedus-kalkulaator	Tasuta
Eeva.ee	http://www.eeva.ee/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Postituste lisamiseks foorumis	Artiklid rubriigis „Pere ja vaba aeg“, foorumis rubriik „rasedus ja lapsed“	Artiklid lapseootusest, perest ja lastest	Lugemiseks artiklid; Foorumis on käsitluse all teemad rasedumisest, selle vältimisest, rasedusest, sünnitusest ja lastest	Tasuta

Ilumaailm	http://ilumaailm.ee/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Postituste lisamiseks foorumis, galeriisse pildi lisamiseks, spetsialistilt nõu küsimiseks	Meelepärased artikleid leiab otsingu abil; Foorumis rubriik „Pere ja järeltulija“	Nii foorumis kui ka artiklites kajastuvad raseduse, sünnituse ja lastega seonduvad teemad.	Lugemiseks artiklid; foorum; Infokataloogis viited lastekaupadele ja huvialaringidele; Saab küsida nõu spetsialistidelt; Eraldi galerii lapsepiltide jaoks	Tasuta
Kirss.net	http://kirss.net/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Soovi korral	Artiklite all rubriik „Perekond“, foorumis „Pere, kodu ja lapsed“, kuulutuste all rubriik „Lapsed“	Nii foorumis kui ka artiklites kajastuvad raseduse, sünnituse ja lastega seonduvad teemad.	Lugemiseks artiklid; Foorum; Raseduskalkulaator; Nimede tähendused; Rasedatele ja lastele suunatud toodete kuulutused; Firmade kontaktid	Tasuta

Naisteleht.com	http://naisteleht.com/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Postituste lisamiseks foorumis, jutukas osalemiseks	Artiklites rubriigid „Rasedus ja sünnitus“, Foorumis rubriik „Pere ja lapsed“	Artikleid antud rubriigis vaid 2, foorumis teemad pere planeerimisest kuni laste kasvatuseni.	Lugemiseks paar artiklit; Foorum; Jutukas	Tasuta
Naistemaailm	http://naistemaailm.ee/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Soovi korral	Artiklid rubriigi all „Pere“, Foorumis rubriik „Pere ja lapsed“	Nii foorumis kui ka artiklites kajastuvad raseduse, raseduse, sünnituse ja lastega seonduvad teemad.	Lugemiseks artiklid; Foorum	Tasuta
Beebiveeb	http://beebiveeb.net	Loodud 1712 beebilehekülge	Vajalik beebile kodulehekülje loomiseks, Postituste	Kogu kodulehe sisust võimalik	Foorum keskendub kodulehe kasutajate	Võimalus luua oma lapsele koduleht; Kuulutused ja	Tasuline

			lisamiseks foorumis ja kuulutuste rubriigis	leida sihtrühmale sobivaid artikleid	omavahelisele suhtlusele ja kodulehe täiustmisele	foorum	
Beebiweb	http://beebiweb.ee/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Postituste lisamiseks foorumis, kuulutuste lisamiseks	Kogu kodulehe sisu on suunatud sihtrühmale	Foorumis teemad rasestumisest kuni lapse kasvatamiseni, artiklid samadel teemadel.	Artiklid lugemiseks; Foorum; Kuulutused; Firmade kontaktinfo; praktiline info, mis on vajalik lapse planeerimisel, raseduse ja emaksoleku ajal	Tasuta
Hopsti.ee	http://www.hopsti.ee/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Lapse kodulehe haldamiseks	Sihtrühmale sobivaid artikleid võib leida kogu sisust;	Peamine on lapse koduleht, kõik lapse kasvamist, õppimist ja	Lugemiseks artiklid; Foorum; E-pood; Erinevad õppevideod; Lapse oma koduleht;	Tasuta

				Foorumis rubriik „Rasedus“	arengut puudutavad teemad	Fotokonkurss; Praktilised nõuanded	
Nupsu perekool	http://nupsu.ee/	19 325	Postituste lisamiseks foorumis, raseduskalendri või lapse kodulehe haldamiseks	Artiklid teemal „Beebi ootamine“, Foorumis rubriik „Rasedus ja sünnitus“	Teemad alates lapse planeerimisest kuni lapse kasvatamiseni	Lugemiseks artiklid; Foorum; Võimalus küsida spetsialistilt; E- pood; Lapse päevik ja koduleht; Raseduskalender	Tasuta
Pereklubi	http://www.pereklubi.com /	6771	Postituste lisamiseks foorumis; Ekspertdilt nõuande küsimiseks	Kodulehel eraldi rubriik „Beebiootus“ , foorumis „Rasedus ja sünnitus“	Käsitlust leiavad kõik teemad alates lapse planeerimisest kuni lapse kasvatamiseni	Foorum; Galerii; Jututuba; Võimalus küsida ekspertdilt; Raseduskalkulaato r- ja kalender; Mängud; Interaktiivne laot	Tasuta
Perekool	http://perekool.ee/	1162 kasutajat (ei	Postituste lisamiseks	Artiklites rubriik	Käsitlust leiavad kõik teemad	Artiklid lugemiseks;	Tasuta

		ole kirjas, kas hetkel või registreeritud)	foorumis; Ostu/müügi-kuulutuste lisamiseks	„Rasedus“, foorumis „Ooteaeg“	alates lapse planeerimisest kuni lapse kasvatamiseni	Foorum; Ostamüü-vaheta; Internetinõustamine; Raseduskalkulaator- ja kalender; Raamatupood (tulevastele) lapsevanematele; Terviseteave; Beebi- ja perekoolid; Lastehoiu asutuste info	
Pereportaal.EU	http://www.pereportaal.eu/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Postituste lisamiseks foorumis; Vajaliku info staatiliseks hoidmiseks;	Foorumis „Rasedus“	Artikleid vähe, foorumis leiavad kajastust kõik teemad alates lapse planeerimisest kuni lapse	Artiklid lugemiseks; Foorum; Jutukas; E-turg; Kasutajate albumid	Tasuta

					kasvatamiseni		
Pereweb	http://www.pereweb.ee/	Kasutajate arvu kohta info puudub	Nõustajale küsimuse esitamiseks; artikli avaldamiseks; ostu-müügi kuulutuse lisamiseks	Artiklite all ei ole eraldi kategooriat rasedatele	Teemad alates beebi sünnist kuni koolialpseni	Artiklid lugemiseks; Firmade kontaktinfo; Tasuta nõustamine; Ost-müük; Info toetuste ja hüvitiste kohta	Tasuta
Ilus lapseootusaeg	http://khubeebi.weebly.com/index.html	Kasutajate arvu kohta info puudub	Ei vaja	Kogu kodulehe sisu on mõeldud lapseootel naistele	Viljakuse tõstmine, abi viljastumisel, rasedustrimestri d, sünnitus, ilusad mõtted	Saab lugeda rasedumise, raseduse ja sünnitusega seotud teemadel	Tasuta
Beebionline	http://beebionline.ee/	3583	Postituste lisamiseks foorumis	„Hüva nõu“ all artiklid rasedusest ja beebist, foorumis	Teemad raseduse planeerimisest kuni aastase	Artiklid lugemiseks; Unikaalsete beebitarvete e-pood; Foorum;	Tasuta

				rubriik „Rasedus ja sünnitamine“	beebini	Nimesoovitused; Raseduskalender; Ost-müük	
O.M.A klubi	http://www.omaklubi.net/	1130	Postituste lisamiseks foorumis; Blogide lugemiseks; Teatud artiklite lugemiseks	Foorumis rubriik „Rasedus“	Kõik teemad alates raseduse planeerimisest kuni laste kasvatamiseni	Artiklid lugemiseks; Kuu pere valimine; Raseduskalender; Foorum; Ost-müük	Tasuta
Perefoorum	http://www.perefoorum.ee /	9425	Postituste lisamiseks foorumis	Foorumis rubriik „Rasedus ja sünnitus“	Kõik teemad alates raseduse planeerimisest kuni laste kasvatamiseni	Ainult foorum	Tasuta

